

Raport z badań
diagnostycznych
przeprowadzanych
w projekcie
Podkarpacka Edukacja Kulturowa
realizowanym
w ramach programu
Narodowego Centrum Kultury
Bardzo Młoda Kultura
2016-2018

Opracowanie:
dr Wojciech Broszkiewicz
Explicator Research&Consulting
tel. 660 799 470, e-mail: w.broszkiewicz@explicator.pl

Spis treści

Najważniejsze ustalenia badawcze.....	3
1. Podkarpackie instytucje oraz organizacje działające w sferze kultury w kontekście badań własnych – wyniki badań CAWI.....	7
1.1 Uwagi metodologiczne i organizacja badań diagnostycznych z przedstawicielami instytucji oraz organizacji działającymi w sferze kultury w województwie podkarpackim ..	7
1.2 Badania diagnostyczne z przedstawicielami podkarpackich instytucji oraz organizacji działających w sferze kultury – struktura badanej próby	8
1.3 Przedstawiciele podkarpackich instytucji oraz organizacji działający w sferze kultury o swoich formach aktywności, potrzebach i wiedzy na temat Programu BMK	9
2. Podkarpaccy animatorzy i edukatorzy kulturowi w świetle ogólnopolskich badań diagnostycznych.....	16
2.1 Uwagi metodologiczne i organizacja badań diagnostycznych z edukatorami i animatorami kultury w województwie podkarpackim	16
2.2 Ogólnopolskie badania diagnostyczne – struktura badanej próby.....	17
2.3 Podkarpaccy animatorzy i edukatorzy na tle próby ogólnopolskiej	27
3. Uczestnicy warsztatów realizowanych na Podkarpaciu o sobie i swojej aktywności zawodowej – wyniki własnych badań diagnostycznych	39
3.1 Uwagi metodologiczne i organizacja badań z uczestnikami warsztatów zrealizowanych w ramach BMK w województwie podkarpackim w 2018 r.....	39
3.2 Uczestnicy warsztatów na Podkarpaciu – struktura badanej próby	40
3.3 Profil uczestników podkarpackich warsztatów	43
4. Realizatorzy i partnerzy podkarpackich projektów o swoim podejściu do wykonywanego zawodu – wyniki badań IDI	58
4.1 Uwagi metodologiczne do badań z realizatorami i partnerami projektów w ramach BMK.....	58
4.2 Rola edukacji kulturowej w życiu społecznym i opinia animatorów i edukatorów kulturowych o Programie BMK	58
4.3 Animatorzy i edukatorzy kultury o swoim zwodzie.....	62
5. Odbiorcy działań związanych z animacją i edukacją kulturową.....	72
5.1 Młodzież akademicka o swoim doświadczeniu z edukacją kulturową – wyniki badań przeprowadzonych za pomocą ankiety audytoryjnej	72
5.1.1 Uwagi metodologiczne i organizacja badań wśród młodzieży akademickiej.....	72
5.1.2 Młodzież akademicka – struktura próby badawczej	72
5.1.3 Badana młodzież akademicka o edukacji kulturowej	76
5.2 Młodzi uczestnicy projektów zrealizowanych w ramach BMK z Podkarpacia o swoich doświadczeniach związanych z edukacją kulturową – dokumenty osobiste	83
5.2.1 Uwagi metodologiczne dotyczące badań z młodymi uczestnikami projektów w ramach BMK.....	83
5.2.2 Młodzi uczestnicy projektów zrealizowanych w ramach BMK – struktura próby badawczej.....	83
5.2.3 Postrzeganie edukacji kulturowej przez młodych uczestników projektów zrealizowanych w ramach BMK na Podkarpaciu.....	84
Wykaz tabel, wykresów i zestawień	88
Aneks – wzory narzędzi badawczych	91

Najważniejsze ustalenia badawcze

Definiowanie edukacji i animacji kulturowej, tak wśród osób zajmujących się takimi działaniami, jak i w przypadku młodzieży – która jest głównym odbiorcą tego rodzaju zabiegów – jest bardzo zróżnicowane. Nie ma tu bowiem jednego obowiązującego ujęcia terminologicznego. Na podstawie uzyskanych wyników badań wyraźnie widać, że postrzeganie edukacji i animacji kulturowej jest uwarunkowane formą aktywności, jaka ma miejsce w tym zakresie. Mowa tu o definicjach enumeratywnych, procesulano-relacyjnych (interakcyjnych), humanistycznych, normatywnych. Edukacja kulturowa jest rozumiana jako dziedzina akademicka (animacja jako jej praktyczny wymiar), a w ujęciu holistycznym jako po prostu jeden z elementów edukacji. Z jednej strony może to sprawiać wrażenie pewnego chaosu pojęciowego, ale przy bliższym przyjrzeniu się temu problemowi można stwierdzić, że jest to efekt bardzo zróżnicowanych działań, których wspólnym mianownikiem jest kultura. Tym samym można powiedzieć, że takie zróżnicowanie rozumienia omawianych pojęć wynika z różnych perspektyw, które nie konkurują ze sobą, ale są w stosunku do siebie komplementarne. Dopiero zestawienie wszystkich tych podejść uświadamia jak bardzo bogatym treściowo jest zjawisko edukacji kulturowej. Co więcej, edukacji tego typu przypisuje się nie tylko zadanie zwiększania poziomu kompetencji, ale także postrzega się ją jako działanie o charakterze wspólnotowym, a wręcz narodotwórczym.

W badaniach przeprowadzonych w ramach projektu BMK na Podkarpaciu starano się uchwycić trzy różne perspektywy działalności w sferze animacji i edukacji kulturowej, tj. instytucjonalną (badania CAWI), postrzeganie tego rodzaju aktywności przez animatorów i edukatorów kultury (badania CAWI, ankieta audytoryjna, IDI, obserwacja jawna nieuczestnicząca), a także punkt widzenia odbiorców tych działań, czyli młodzieży (ankieta audytoryjna, dokumenty osobiste).

Wyniki badań wśród przedstawicieli podkarpackich **instytucji i organizacji** działających w sferze kultury – wśród których w większości znalazły się takie, które przeważnie zajmują się organizacją lekcji, zajęć (w tym artystycznych i bibliotecznych) – wskazują, iż kultura wciąż jest postrzegana jako dominium państwa, w jego wymiarze lokalnym (samorząd) i centralnym (rząd). Stąd te źródła finansowania są wskazywane jako najbardziej oczekiwane. Jednakże warto podkreślić jest także to, że mocno została zaakcentowana konieczność wsparcia ze strony przedsiębiorstw. W tym kontekście liczą się także darowizny od osób fizycznych (np. odpis 1% z corocznych rozliczeń podatkowych).

Większość badanych posiadała wiedzę o Programie Bardzo Młoda Kultura, o którym to przedsięwzięciu przeważnie dowiedzieli się oni za pośrednictwem Internetu. Tylko niektórzy spośród tych respondentów przyznali, że pracownicy z ich instytucji brali udział we wspomnianym Programie, i w większości przypadków był to uczestnictwo w warsztatach. Osoby te przeważnie doceniły Program i w większości uznały, że odpowiada on potrzebom pracowników podmiotów działających w sferze animacji i edukacji kulturowej.

Z wypowiedzi badanych **animatorów i edukatorów kulturowych** z Podkarpacia, którzy wzięli udział w badaniach ogólnopolskich wynika, że działalność ta przeważnie zajmuje centralne miejsce w polu ich aktywności zawodowej. Głównie były to osoby zatrudnione w instytucjach kultury. Przy czym w większości przypadków nie była to jedyna forma ich profesjonalnej aktywności, i często wskazywano tu na instytucje kultury oraz placówki oświatowe. Większość w tej kategorii badanych aktualnie przynależy także do różnego rodzaju organizacji. Wszyscy badani z Podkarpacia przyznali, że w ostatnich 5 latach aktywnie działali w sferze animacji lub edukacji kulturowej. Przedsięwzięcia te każdorazowo miały przeważnie inny przebieg i były skierowane do różnych osób, przy czym cechowały się pewną cyklicznością, odbywały się w raczej w tych samych miejscowościach i były przy tym nastawione na oddziaływanie długofalowe. Ponadto respondenci zapytani o swoje preferencje w kontekście działań związanych z animacją i edukacją kulturową chcieliby raczej, aby te przedsięwzięcia były powtarzalne, długotrwałe, o różnorodnym przebiegu, realizowane z różnymi partnerami i były skierowane do różnych kategorii odbiorców.

Wśród czynników najbardziej sprzyjających realizacji działań z zakresu animacji lub edukacji kulturowej wymieniona została obecność w najbliższym otoczeniu osób, na które zawsze można liczyć. Najbardziej uciążliwy w tym kontekście jest natomiast brak wystarczającej ilości czasu na realizację tego rodzaju przedsięwzięć. Ponadto badani w zdecydowanej większości przyznali, że prowadzą dokumentację swoich działań, która to czynność ma głównie na celu stanowić dowód tychże aktywności. Także większość respondentów przeprowadza ewaluacje swoich projektów, a czynią to przeważnie po to, aby dowiedzieć się jak te działania były odbierane przez ich uczestników oraz aby ustalić to, czy udało się osiągnąć zamierzone cele.

W opinii badanych znaczna część ich przedsięwzięć – zgodnie z wcześniejszymi zamierzeniami – przyniosła trwałe efekty. Jeśli jednak – w nielicznych przypadkach – tak się nie stało, to głównie z powodu braku grona stałych współpracowników, nadmiernej rotacji uczestników, wystarczającego wsparcia finansowego, ale także z powodu braku kompetencji. Niektóre z tych działań z założenia nie miały przynosić trwałych efektów.

Badani uczestnicy warsztatów realizowanych w ramach BMK byli to przeważnie pracownicy instytucji kulturalnych, osoby zajmujące się organizacją wydarzeń kulturalnych oraz lekcjami, zajęciami i warsztatami dotyczącymi aspektów kulturowych, dla których działalność związana z animacją lub edukacją kulturową jest najczęściej najważniejszym przejawem aktywności zawodowej. Istotnymi motywacjami, które kierują tymi osobami w kontekście podejmowania działań z zakresu animacji lub edukacji kulturowej są takie jak: chęć poznawania nowych ludzi oraz podniesienie poziomu własnych kompetencji. Dla większości z tych respondentów podjęcie tego rodzaju pracy było wynikiem wcześniejszych przemyśleń oraz planu na życie zawodowe. Zdecydowana większość badanych traktuje swoją pracę jako pasję. I co więcej, przeważnie spotykają się oni z bardzo pozytywnym obiorom swoich działań.

W odniesieniu do funkcjonowania sfery animacji lub edukacji kulturowej na Podkarpaciu respondenci najlepiej ocenili kwestię organizacji i zarządzania tego rodzaju przedsięwzięciami, przewidując przy tym poprawę intensywności i jakości współpracy z podmiotami działającymi w omawianym obszarze.

Uczestnicy warsztatów w większości nie mieli do czynienia z przekazem tradycji rodzinnych w zakresie działalności w sferze animacji lub edukacji kulturowej, aczkolwiek większość z nich przyznała, że w ich domu przywiązywano wagę do kontaktów z kulturą. Najczęściej objawiało się to w postaci czytania książek, ale było to też słuchanie muzyki i oglądanie filmów. Podobnie przedstawiają się aktualne zainteresowania badanych, którzy przeważnie lubią słuchać muzyki, oglądać filmy i czytać książki. Tym samym można stwierdzić, że działalność rodziców w sferze kultury sprzyja analogicznym wyborom w kontekście ścieżki zawodowej swoich dzieci, ale nie jest warunkiem niezbędnym do podejmowania tego rodzaju form aktywności.

W przypadku badanej **młodzieży** akademickiej można zauważyć, iż co prawda młodzi respondenci w większości nie spotkali się z pojęciem „edukacja kulturowa”, ale jednocześnie w większości potrafili rozpoznać działania o charakterze animacji lub edukacji kulturowej prowadzone przez profesjonalistów w tym zakresie. Jednakże można pokusić tu się o stwierdzenie, że warto byłoby promować wspomniany termin, tak aby był bardziej rozpoznawalny wśród młodych osób.

Młodzież – jak pokazują wyniki badań – jako bardzo wymagający odbiorca działań z zakresu animacji lub edukacji kulturowej, potrafi docenić zaangażowanie i kompetencje animatorów i edukatorów kulturowych (przeważnie pracowników instytucji kulturalnych) stawiając te cechy nawet przed tematyką wydarzeń kulturalnych. Dla młodych ludzi liczą się więc nieco bardziej umiejętności interpersonalne animatorów i edukatorów kulturowych,

niż dopasowanie tematów spotkań do własnych zainteresowań. W tym aspekcie bardzo ważna jest umiejętność nawiązywania dobrego kontaktu z młodzieżą, który polega na zrozumieniu, wsparciu, uwadze i szczerości, a jednocześnie nie musi to oznaczać braku wymagań i stawiania nawet trudnych wyzwań. Większość spośród tych badanych młodych ludzi, którzy mieli kontakt z animatorem lub edukatorem kulturowym pozytywnie ocenia to doświadczenie. Natomiast te młode osoby, które jeszcze nie spotkały się z taką osobą, w większości zadeklarowały odczuwanie takiej potrzeby.

Badana młodzież przeważnie interesuje się wydarzeniami kulturalnymi jakie mają miejsce w ich miejscu zamieszkania. Co więcej młodzi respondenci w większości przyznali, że w ich domach rodzinnych przywiązywało się wagę do edukacji kulturowej, co przejawiało się w postaci słuchania muzyki, oglądania filmów oraz czytania książek. W tym kontekście młodzi ludzie zadeklarowali, że obecnie również bardzo lubią takie formy uczestnictwa w kulturze.

* * *

W odniesieniu do oceny przydatności projektów realizowanych w ramach BMK zarówno badani animatorzy i edukatorzy kulturowi, jak i badana młodzież wyrazili przekonanie, że są to bardzo potrzebne i niezwykle ważne przedsięwzięcia, a sam Projekt jest bardzo wartościowy i zasługuje na kontynuację. Działania te mają bowiem walor edukacyjny, motywacyjny, inspirujący, a także więziotwórczy. Podkreślano przy tym bardzo wysoki profesjonalizm przedstawicieli Operatora regionalnego, tj. pracowników Centrum Kulturalnego w Przemyślu, w znacznej mierze dzięki którym projekty na Podkarpaciu nie napotkały na żadne problemy natury formalno-organizacyjnej.

W kontekście zakończenia trzeciej i ostatniej edycji Programu niezwykle poruszającym zdarzeniem, była rozmowa z jednym z uczestników projektu zrealizowanego w ramach BMK, tj. umiarkowanie niepełnosprawnym intelektualnie młodym mężczyzną, który podczas przygotowywania do finału z bardzo dużym zaniepokojeniem kilkakrotnie zapytał: *Proszę Pana, co teraz będzie? Co teraz z nami będzie? Czy jak to się skończy, to czy będzie jeszcze?*

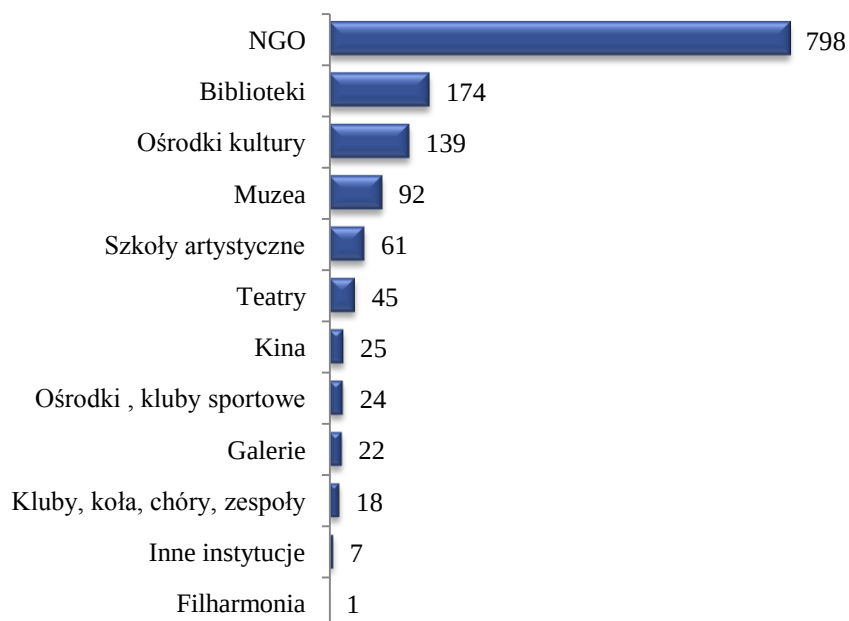
1. Podkarpackie instytucje oraz organizacje działające w sferze kultury w kontekście badań własnych – wyniki badań CAWI

1.1 Uwagi metodologiczne i organizacja badań diagnostycznych z przedstawicielami instytucji oraz organizacji działającymi w sferze kultury w województwie podkarpackim

Zarys problematyki badawczej. Badania w tej części dotyczyły takich kwestii jak: aktualne formy działania w zakresie animacji lub edukacji kulturowej, oczekiwane formy wsparcia, wiedza na temat Programu BMK i źródła tych informacji oraz ewentualne formy uczestnictwa w tym Programie.

Dobór próby (operat badawczy) i sposób zbierania danych. Dobór próby miał charakter celowy, przy czym kryterium wyboru jednostek do badań stanowił ich przedmiot działalności, tj. funkcjonowanie w obszarze animacji lub edukacji kulturowej. W celu dotarcia do respondentów wykorzystano bazę danych przygotowaną w ramach prac badawczych w 2016 r. (zaktualizowaną w 2017 r.) – por. Wykres 1.

Wykres 1 Wykaz instytucji uwzględnionych do badań własnych techniką CAWI

Źródło: opracowanie własne na podstawie na podstawie bazy danych opracowanych na potrzebę PEK dla CK w Przemysłu w 2016 r. (aktualizacja w 2017 r.).

Dane zostały zebrane techniką CAWI* za pomocą strony docs.google.com.** Zaproszenia do badań w okresie od 01.10.2018 r. do 08.11.2018 r. zostały wysyłane do instytucji lub organizacji zawartych w bazie danych (ogółem 1406 podmiotów). Założeniem

* Por. omówienie techniki CAWI w podrozdziale 1.1 Uwagi metodologiczne i organizacja badań diagnostycznych z edukatorami i animatorami kultury w województwie podkarpackim

** Adres strony z formularzem:

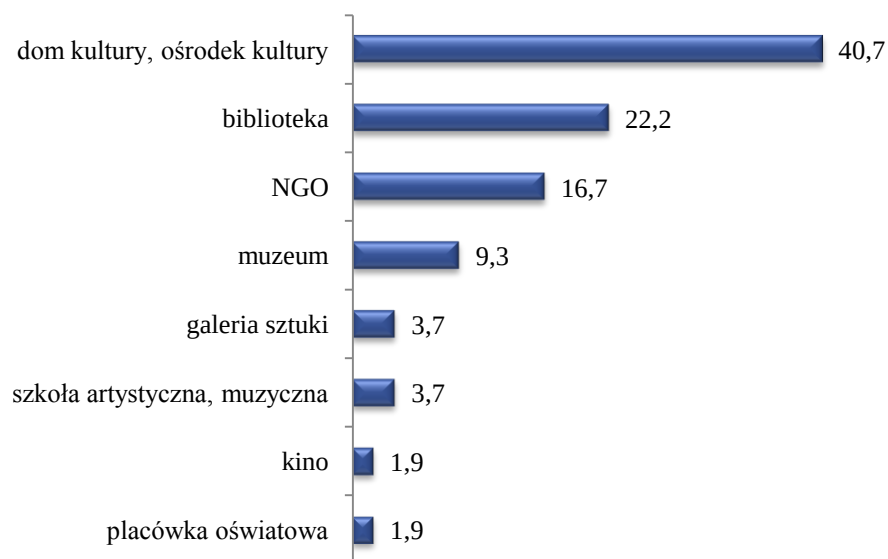
https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfXUYnX2BhQWL5YOZJQ9RajfwsnxRuwm5UzXiIUqMWwIJBXBQ/viewform?vc=0&c=0&w=1&usp=mail_form_link

badania było zebranie minimum 50 wypełnionych ankiet. Ostatecznie po trzykrotnym ponowieniu zaproszenia (4218 listów elektronicznych) otrzymano 54 zwroty (tj. ok. 3,8% populacji). Ogólnie rzecz ujmując w kontekście zalet i wad techniki CAWI można stwierdzić, że jej podstawowym mankamentem jest brak kontroli nad dobrem próby i bardzo niski poziom uzyskiwanej responsywności.

1.2 Badania diagnostyczne z przedstawicielami podkarpackich instytucji oraz organizacji działających w sferze kultury – struktura badanej próby

Badania CAWI skierowane do przedstawicieli podkarpackich instytucji oraz organizacji działających w sferze kultury spotkało się z największym odzewem ze strony pracowników domów i ośrodków kultury (ok. 41%). Co piąty uczestnik badań pracował w bibliotece (ok. 22%). Znaczący odsetek badanych stanowili także reprezentanci organizacji pozarządowych (ok. 17%). Pozostali respondenci to osoby zatrudnione w muzeach (ok. 9%), galeriach sztuki oraz szkołach artystycznych (po ok. 4%), a także w kinach i placówkach oświatowych (po ok. 2%) – por. Wykres 2.

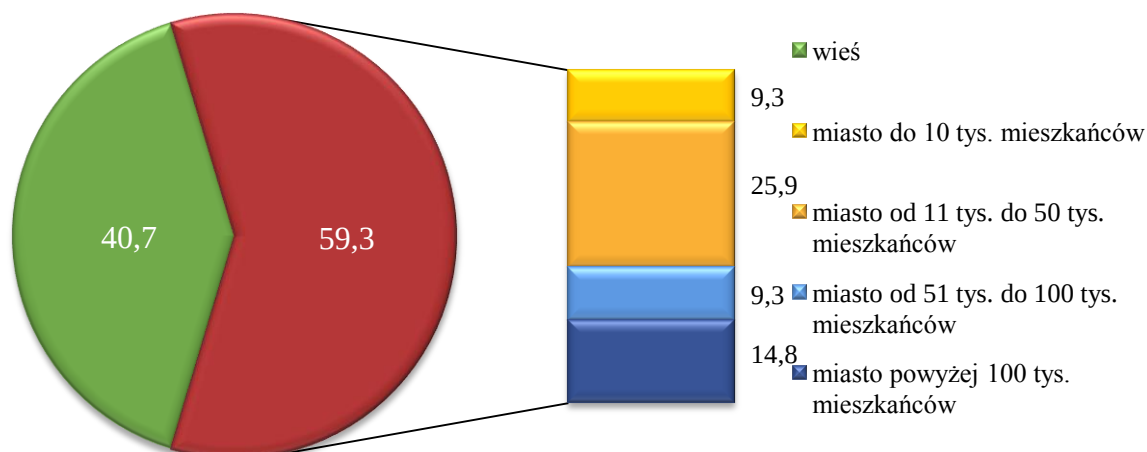
Wykres 2 Rodzaj reprezentowanego podmiotu działającego w sferze kultury na Podkarpaciu (Dane w %, N=54)

Źródło: badania własne.

Zdecydowana większość respondentów reprezentowała podmiot zlokalizowany w mieście (ok. 59%), przy czym w tej kategorii badanych było najwięcej osób z instytucji lub organizacji działających w miastach od 11 tys. do 50 tys. mieszkańców (ok. 26% ogółu badanych). Ponadto byli to także przedstawiciele Rzeszowa (ok. 15% ogółu badanych) oraz miast od 51 tys. do 100 tys. mieszkańców i miast do 10 tys. mieszkańców (po ok. 9% ogółu). Natomiast z instytucji lub organizacji funkcjonujących na terenach wiejskich było ok. 41% respondentów – Por. Wykres 3.

**Wykres 3 Lokalizacja reprezentowanego podmiotu działającego w sferze kultury na Podkarpaciu
(Dane w %, N=54)**

Źródło: badania własne.

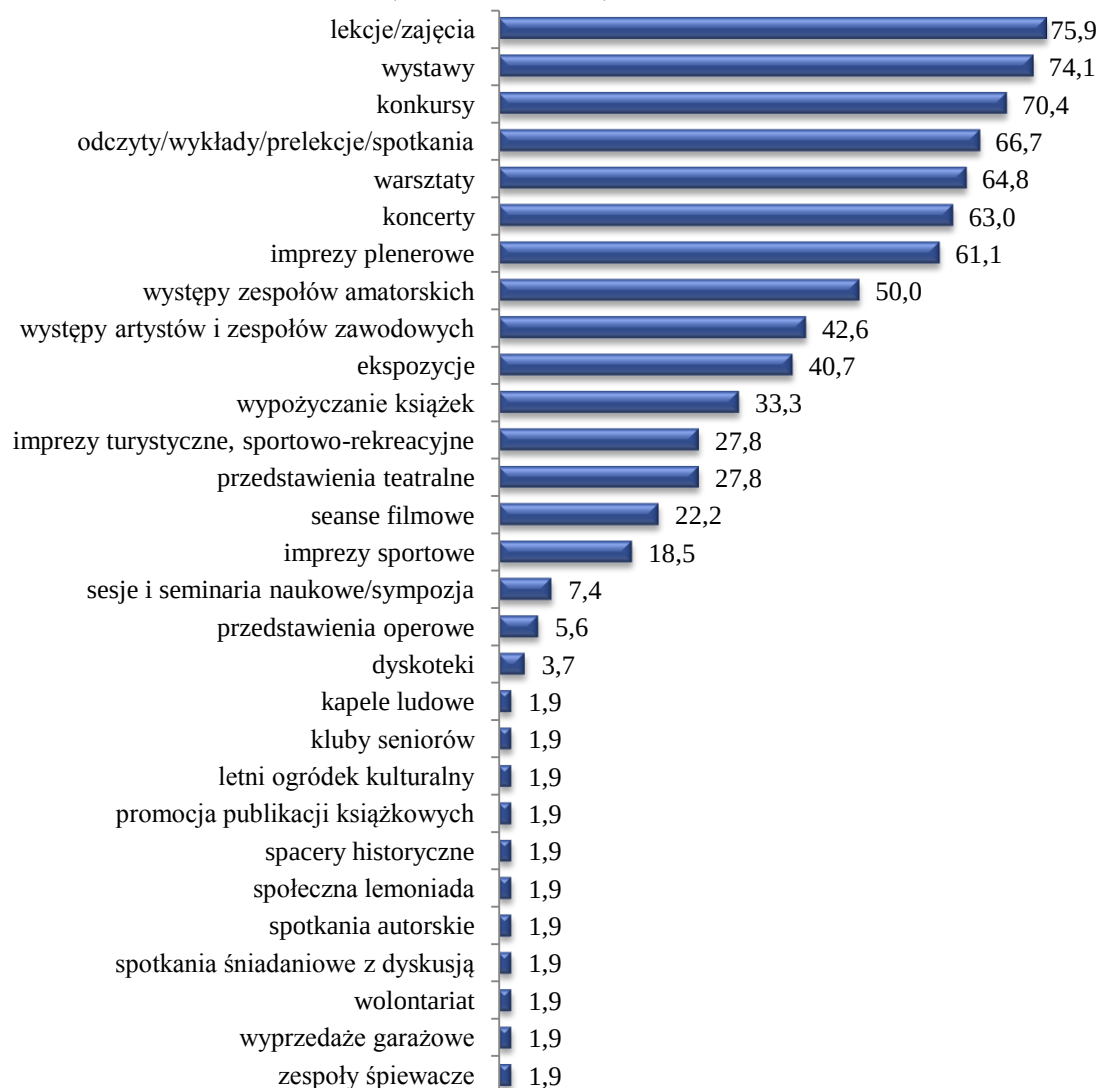
1.3 Przedstawiciele podkarpackich instytucji oraz organizacji działający sferze kultury o swoich formach aktywności, potrzebach i wiedzy na temat Programu BMK

Formą działania najczęściej wskazywaną przez reprezentantów podkarpackich instytucji i organizacji funkcjonujących w sferze kultury były lekcje i zajęcia (ok. 76%). Podobnie często były także wystawy (ok. 74%) oraz konkursy (ok. 70%). Ważnymi przejawami aktywności w omawianym zakresie były także takie jak: odczyty, wykłady, prelekcje i spotkania (ok. 68%), warsztaty (ok. 65%), koncerty (ok. 63%) oraz imprezy plenerowe (ok. 61%). W kontekście podejmowanych działań w zakresie animacji i edukacji kulturowej często wymieniano także takie przedsięwzięcia jak: występy zespołów amatorskich (ok. 50%), występy artystów i zespołów zawodowych (ok. 43%) oraz ekspozycje (ok. 41%).

Prawie co trzecia instytucja lub organizacja, której przedstawiciele wzięli udział w badaniach zajmowała się także wypożyczaniem książek (ok. 33%), organizowaniem imprez turystycznych lub sportowo rekreacyjnych oraz wystawianiem przedstawień teatralnych (po ok. 28%). W prawie co piątym przypadku były to seanse filmowe (ok. 22%) lub imprezy sportowe (ok. 19%).

W nielicznych przypadkach omawiane działania przybierały formy takie jak: sesje, seminaria naukowe lub sympozja (ok. 7%), przedstawienia operowe (ok. 6%) oraz dyskoteki (ok. 4%). Natomiast w pojedynczych wypowiedziach pojawiały się takie formy aktywności jak: kapele ludowe i zespoły śpiewacze, promocja publikacji książkowych i spotkania autorskie, kluby seniorów, wolontariat, a także spacer historyczne, letni ogródek kulturalny, społeczna lemoniada, spotkania śniadaniowe z dyskusją, a nawet wyprzedaże garażowe – por. Wykres 4.

Wykres 4 Aktualne formy działania podkarpackich instytucji i organizacji reprezentowanych przez uczestników badań własnych typu CAWI
(Dane w %, N=54*)

* Dane nie sumują się do 100% ponieważ respondenci mieli możliwość wyboru więcej niż 1 odpowiedzi.
Źródło: badania własne.

Natomiast wśród najczęściej wskazywanych przez uczestników form aktywności, które dominują działalność badanych instytucji i organizacji były lekcje, zajęcia, a w tym artystyczne i biblioteczne (ok. 46%). Prawie w co trzecim przypadku badane instytucje skupiały się głównie na koncertach albo wypożyczaniu książek (po ok. 28%). Znaczna część reprezentowanych instytucji lub organizacji zajmowała się głównie organizacją wystaw (ok. 24%). Przedstawiciele prawie co piątej instytucji lub organizacji stwierdzili, że podstawową formą aktywności są występy zespołów amatorskich (ok. 20%) albo organizacja imprez plenerowych (ok. 19%).

W tym kontekście w pozostałych odpowiedziach wymieniano takie formy aktywności jak: warsztaty (ok. 13%), odczyty, wykłady, prelekcje i pogadanki oraz seanse filmowe (po ok. 11%), ekspozycje, przedstawienia teatralne oraz spotkania różnego typu (po ok. 7%),

imprezy turystyczne lub sportowo-rekreacyjne oraz przedstawienia teatralne (po ok. 6%). Najbardziej jako szczególnie istotne przejawy działalności reprezentowanych instytucji lub organizacji wskazywano takie jak: koła zainteresowań, konkursy, letni ogródek kulturalny, organizacja wystaw fotograficznych, szkoleń i spotkań, występy artystów i zespołów zawodowych – por. Wykres 5.

Wykres 5 Główne formy działalności badanych podkarpackich instytucji oraz organizacji działających w sferze kultury
(Dane w %, N=54*)

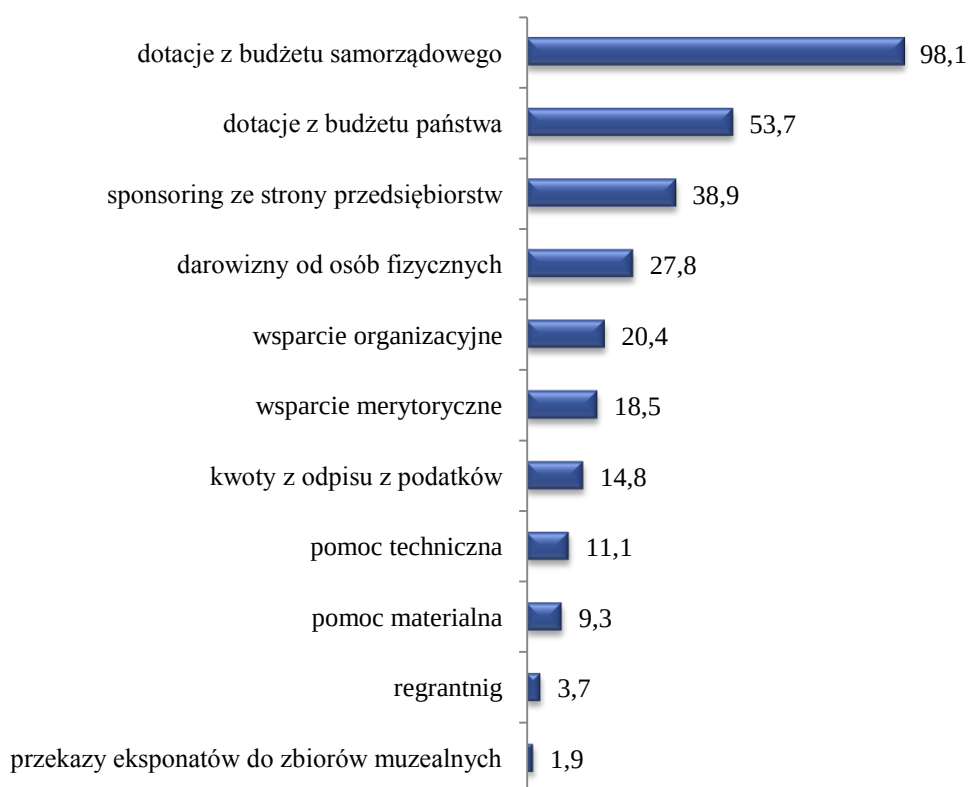

* Dane nie sumują się do 100% ponieważ respondenci mieli możliwość wyboru więcej niż 1 odpowiedzi.
Źródło: badania własne.

Wśród najbardziej oczekiwanych form wsparcia – wskazywanych przez przedstawicieli badanych instytucji oraz organizacji – była pomoc finansowa. Najważniejszy rodzaj pomocy to dotacje z budżetu samorządowego (ok. 98%). Istotnym źródłem finansowania – w opinii respondentów – byłby także budżet państwa, z którego wsparcia spodziewałby się co drugi badany (ok. 54%). W tym kontekście była też mowa o sponsoringu

ze strony przedsiębiorstw (ok. 39%) , darowiznach od osób fizycznych (ok. 28%), kwotach z odpisu z podatków (ok. 15%) oraz o regrantingu (ok. 4%). Oprócz pomocy finansowej wspomniano także o wsparciu organizacyjnym (ok. 20%), merytorycznym (ok. 19%), pomocy technicznej (ok. 11%) oraz materialnej (ok. 9%). W nielicznych przypadkach w omawianym kontekście podkreślano potrzeby związane z przekazywaniem eksponatów do zbiorów muzealnych – por. Wykres 6.

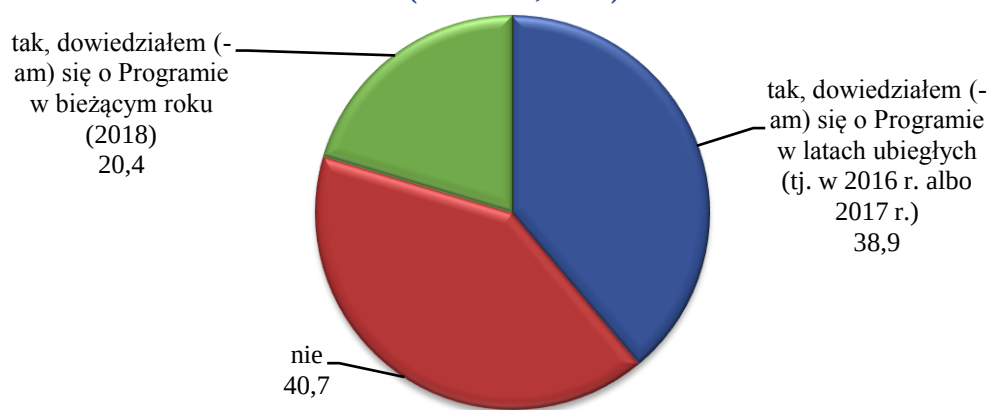
Wykres 6 Formy wsparcia oczekiwane przez przedstawicieli podkarpackich instytucji oraz organizacji działających w sferze kultury mogące zwiększyć efektywność przedsięwzięć w zakresie animacji lub edukacji kulturowej (Dane w %, N=54*)

* Dane nie sumują się do 100% ponieważ respondenci mieli możliwość wyboru więcej niż 1 odpowiedzi.
Źródło: badania własne.

Zdecydowana większość, bo ok. 59% respondentów przyznało, że dysponowało wiedzą o Programie Bardzo Młoda Kultura, przy czym ok. 39% badanych pozyskało tę wiedzę już w latach 2016-17, a ok. 20% w roku bieżącym. Jednakże aż ok. 41% uczestników badań stwierdziło, że nic nie wiedzą na temat tego programu – por. Wykres 7.

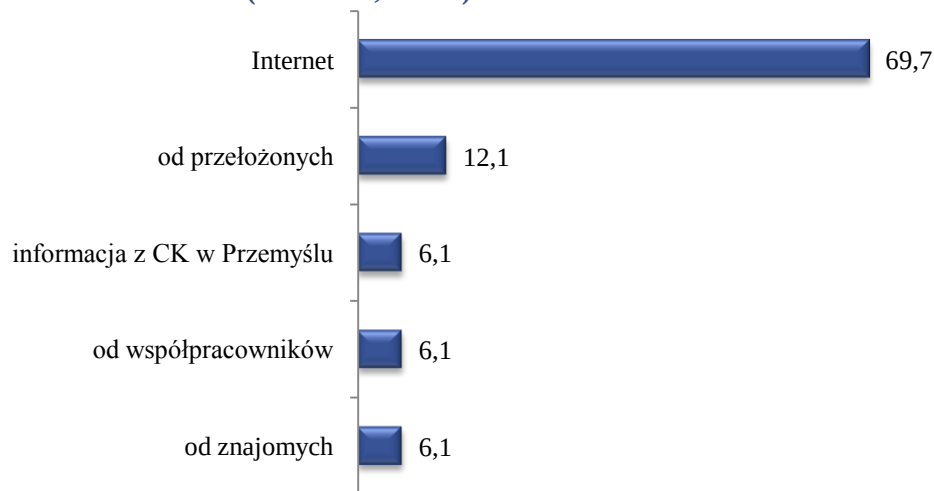
Wykres 7 Posiadanie informacji na temat Programu Bardzo Młoda Kultura wśród przedstawicieli podkarpackich instytucji lub organizacji działających w sferze kultury
(Dane w %, N=54)

Źródło: badania własne.

Wśród osób, które wzięły udział w badaniach i miały informacje o Programie Bardzo Młoda Kultura, zdecydowana większość dowiedziała się o nim z Internetu (ok. 70%). W pozostałych przypadkach źródłem wiedzy o tym programie byli przełożeni (ok. 12%), a także CK w Przemyślu – w tym za pośrednictwem poczty elektronicznej, współpracownicy albo znajomi (po ok. 6%) – por. Wykres 8.

Wykres 8 Źródła informacji o Programie BMK w przypadku przedstawicieli podkarpackich instytucji lub organizacji działających w sferze kultury
(Dane w %, N=33*)

*Odpowiadały wyłącznie osoby posiadające informację o Programie BMK. Źródło: badania własne.

Respondenci, którzy dysponowali wiedzą o Programie BMK w większości stwierdzili, że pracownicy reprezentowanych przez nich instytucji lub organizacji działających w sferze kultury na Podkarpaciu, nie brali udziału w tym przedsięwzięciu (ok. 49%). Znaczna część z tej grupy badanych przyznała, że nic nie wie o takim udziale (ok. 18%). Jednak co trzecia osoba, w tej kategorii respondentów, uczestniczyła w Programie BMK (ok. 33%) – por. Wykres 9.

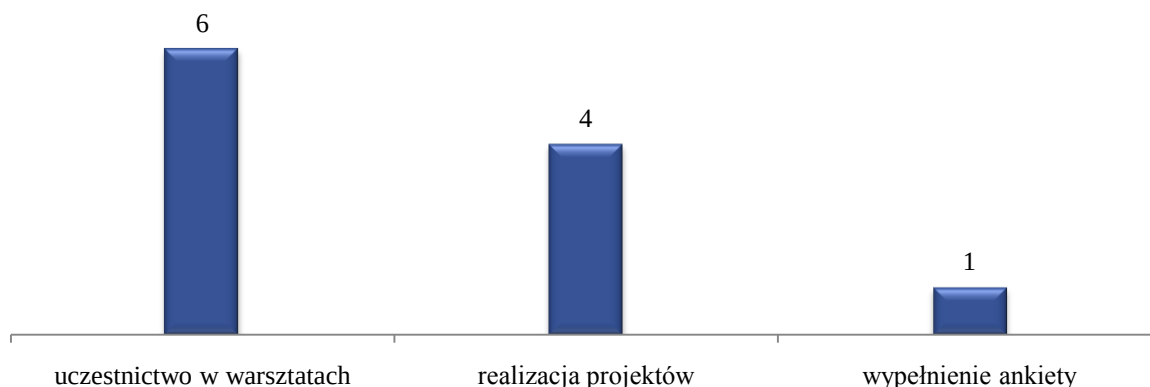
Wykres 9 Uczestnictwo przedstawicieli badanych podkarpackich instytucji lub organizacji działających w sferze kultury w Programie BMK (Dane w %, N=33*)

*Odpowiadały wyłącznie osoby posiadające informację o Programie BMK. Źródło: badania własne.

Podstawową formą uczestnictwa w Programie BMK było uczestnictwo w warsztatach (6 osób). Czworko badanych to realizatorzy projektów. Ponadto jeden z respondentów uznał, że specyficznym przejawem udziału w programie jest wypełnienie ankiety – por. Wykres 10.

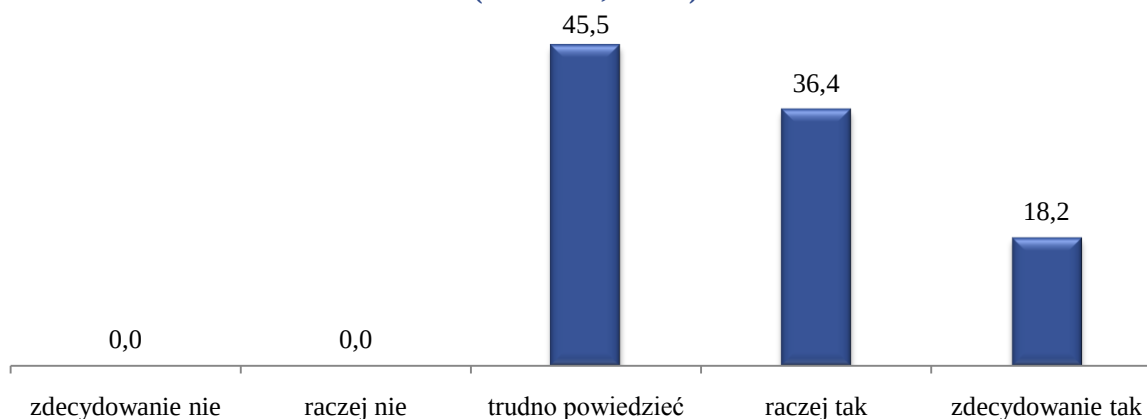
Wykres 10 Formy uczestnictwa w Programie BMK wśród badanych przedstawicieli podkarpackich instytucji lub organizacji działających w sferze kultury (N=11*)

*Odpowiadały wyłącznie osoby reprezentujące instytucje lub organizacje, których przedstawiciele uczestniczyli w Programie BMK. Źródło: badania własne.

Uczestnicy badań, którzy posiadali wiedzę na temat Programu BMK, zapytani o to, czy ich zdaniem to przedsięwzięcie odpowiada oczekiwaniom pomiotów działających w sferze kulturowej animacji i edukacji kulturowej? w większości przyznali, że tak (ok. 54% badanych). Jednakże znaczna część spośród tych osób miała problem z jednoznaczną odpowiedzią na to pytanie (ok. 46%) – por. Wykres 11.

Wykres 11 Opinia respondentów na temat adekwatności Programu BMK w odniesieniu do potrzeb pracowników podmiotów działających w sferze animacji i edukacji kulturowej
(Dane w %, N=32*)

*Odpowiadały wyłącznie osoby posiadające informację o Programie BMK.

Źródło: badania własne.

Biorąc pod uwagę problem nielicznej próby badawczej, a tym samym ograniczone możliwości precyzyjnego wyjaśniania badanych zjawisk można jednakże zauważyć, że pozytywną opinię na temat przydatności Programu BMK wyrazili głównie reprezentanci takich podmiotów jak szkoła artystyczna, biblioteki oraz NGO. Natomiast w przypadku domów kultury oraz muzeów opinie w tym względzie były wyraźnie podzielone, pomiędzy pozytywną oceną odnośnie adekwatności Programu BMK w stosunku do istniejących potrzeb a problemem z wyrażeniem jednoznacznego zdania w tym względzie. Ponadto przedstawiciel placówek oświatowych nie potrafił zająć jednoznacznego stanowiska w omawianej kwestii – por. Tabela 1.

Tabela 1 Opinie uczestników badań na temat przydatności Programu BMK według reprezentowanych instytucji
(Dane w %)

Program BMK spełnia oczekiwania podmiotów działających w sferze kultury	Rodzaj reprezentowanego podmiotu						Ogółem
	szkoła artystyczna, muzyczna	biblioteka	NGO	dom kultury, ośrodek kultury	muzeum	placówka oświatowa	
	N=1	N=6	N=5	N=16	N=4	N=1	
tak	100,0	66,7	60,0	50,0	50,0	0,0	54,5
trudno powiedzieć	0,0	33,3	40,0	50,0	50,0	0,0	45,5
nie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

*Uwzględniono wyłącznie respondentów posiadających wiedzę na temat Programu BMK.

Źródło: badania własne.

2. Podkarpaccy animatorzy i edukatorzy kulturowi w świetle ogólnopolskich badań diagnostycznych

2.1 Uwagi metodologiczne i organizacja badań diagnostycznych z edukatorami i animatorami kultury w województwie podkarpackim

Zarys problematyki badawczej.* W niniejszych badaniach skupiono się na takich zagadnieniach jak: definiowanie współpracy w ramach działań związanych z edukacją i animacją kulturową; intensywność i uwarunkowania tego rodzaju współpracy, a w tym czynniki jej sprzyjające oraz niesprzyjające; preferowane cechy współpracowników oraz formy współpracy; a także charakterystyka osób działających we wspomnianych obszarach, tj. ich cechy socjodemograficzne, zakres działalności w sferze kultury i miejsce tego rodzaju działań w ramach aktywności zawodowej (przy czym należy tu podkreślić, że na potrzeby badań wymienione tu aspekty zostały sformułowane w odpowiednie pytania badawcze).

Z uwagi na duży zasięg terytorialny badania, które obejmowało całą Polskę, zdecydowano o wyborze **techniki badawczej CAWI** umożliwiającej dotarcie do dużej liczby respondentów znacznie rozproszonych w przestrzeni przy stosunkowo niskich kosztach i relatywnie krótkim czasie realizacji. CAWI (ang. *Computer-Assisted Web Interview*, jest to wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW. Jest to technika zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, w której respondent jest proszony o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej. Do podstawowych zalet CAWI należą:

- możliwość umieszczania w ankiecie nie tylko pytań tekstowych, ale również elementów graficznych i multimedialnych (filmy wideo, dźwięk);
- relatywnie niski koszt metody w porównaniu z tradycyjnymi wywiadami osobistymi typu PAPI lub telefonicznymi CATI (w tym głównie brak konieczności zatrudniania ankietatorów);
- możliwość kolportażu bez względu na fizyczne odległości, stąd możliwy jest duży zasięg badań;
- szybki (zwłaszcza w porównaniu do badań typu PAPI) dostęp do uzyskanych danych oraz możliwość szybkiej analizy, ponieważ dane są bezpośrednio uzyskiwane w formie elektronicznej;
- brak ryzyka błędu popełnianego przez ankietera (w porównaniu do techniki PAPI oraz CATI), a w tym tzw. efektu ankietera;

* Problem badawczy to sformułowane w sposób naukowy pytanie, które dotyczy obiektywnego stanu wiedzy. W tym miejscu (i w analogicznych w niniejszym Raporcie) przedstawiony został zarys problematyki badawczej, tj. ogólna charakterystyka poruszanych zagadnień. Zabieg ten ma na celu uniknięcie powielania treści, które pojawiają się w części opisującej wyniki badań empirycznych.

– w przypadku zauważenia błędu już po stworzeniu ankiety łatwiej jest go skorygować niż w przypadku klasycznych ankiet papierowych.

Natomiast wśród istotnych wad tej techniki można wymienić takie jak:

– metoda może być stosowana tylko w odniesieniu do respondentów posiadających dostęp do Internetu; ważne jest przy tym, aby dane kontaktowe były aktualne i poprawne;

– brak kontroli nad doborem próby, tj. na tym kto w rzeczywistości wypełnia ankietę (problem z reprezentatywnością uzyskanych wyników); część informacji może wcale nie dotrzeć do respondenta z uwagi działania tzw. „gatekeeper-ów” (np. pracowników sekretariatów, osób w instytucjach i firmach kontrolujących przepływ informacji); uczestnictwo w badaniach można porównywać do tzw. doboru ochotników.

Należy przy tym podkreślić, że nie istnieją idealne techniki badawcze (tzn. pozbawione jakichkolwiek wad), a są jedynie takie, które można określić jako najbardziej adekwatne do założonych celów badań. Oznacza to, że przemawia za nimi bilans korzyści i strat. Świadomość występowania poszczególnych wad umożliwia podejmowanie działań pozwalających niwelować ich negatywne konsekwencje dla badań, a także nakazuje pewną wstrzeźliwość przy interpretowaniu uzyskanych wyników.

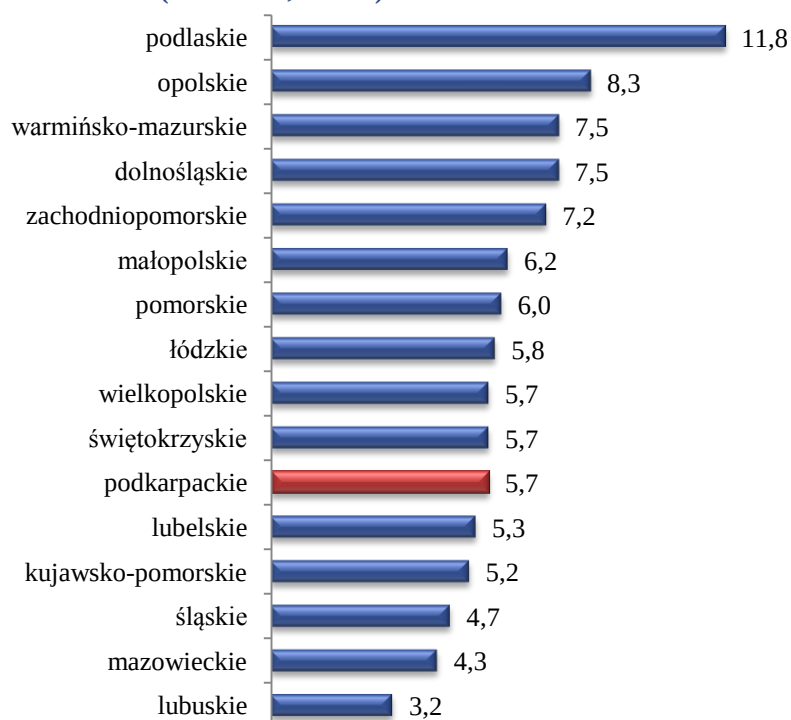
Narzędzie badawcze zastosowane w badaniach zostało opracowane w celu wystandaryzowania danych zebranych we wszystkich województwach w Polsce. Przy czym uwzględniono w nim szereg uwag merytorycznych i technicznych ze strony współpracowników z poszczególnych województw.

2.2 Ogólnopolskie badania diagnostyczne – struktura badanej próby

W odniesieniu do Podkarpacia w kontekście **doboru próby** określonego w 2018 r. przez kierownictwo badań wymagane było dotarcie z badaniami do minimum 30 realizatorów i partnerów projektów z wszystkich trzech lat trwania Programu BMK. W wyniku podjętych zabiegów badawczych ostatecznie uzyskano 34 kompletnie wypełnione ankiety. Badania zostały zrealizowane w przewidzianym terminie.

W ogólnopolskiej próbie badawczej największy odsetek respondentów, którzy realizowali projekt edukacyjny w ramach Programu Bardzo Młoda Kultura reprezentował województwo podlaskie (ok. 12%). Najmniejszy odsetek badanych pochodzi z województwa lubuskiego (ok. 4%). W przypadku województwa podkarpackiego odsetek badanych w ogólnej liczbie 600 osób wyniósł ok. 6% – por. Wykres 12.

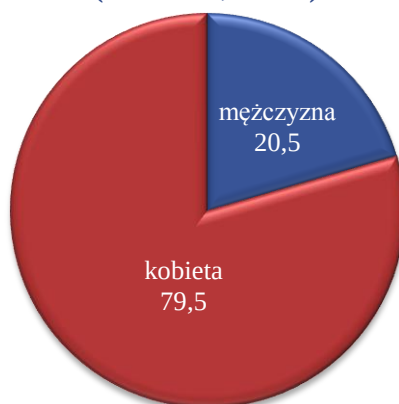
**Wykres 12 Struktura próby badawczej w ogólnopolskim badaniu diagnostycznym przeprowadzonym w ramach BMK w 2018 r. według województw
(Dane w %, N=600)**

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety diagnostycznej umieszczonej na stronie <https://bmkdianoza.webankieta.pl>.

W ogólnopolskim badaniu diagnostycznym wzięło udział 600 osób. Byli to beneficjenci i partnerzy projektów zrealizowanych lub aktualnie realizowanych w ramach Bardzo Młodej Kultury w trakcie trzech lat funkcjonowania Programu (stan na 19.06.2018 r.). W badanej próbie ok. 6% to osoby zajmujące się animacją lub edukacją kulturową na terenie Podkarpacia – por. Wykres 13.

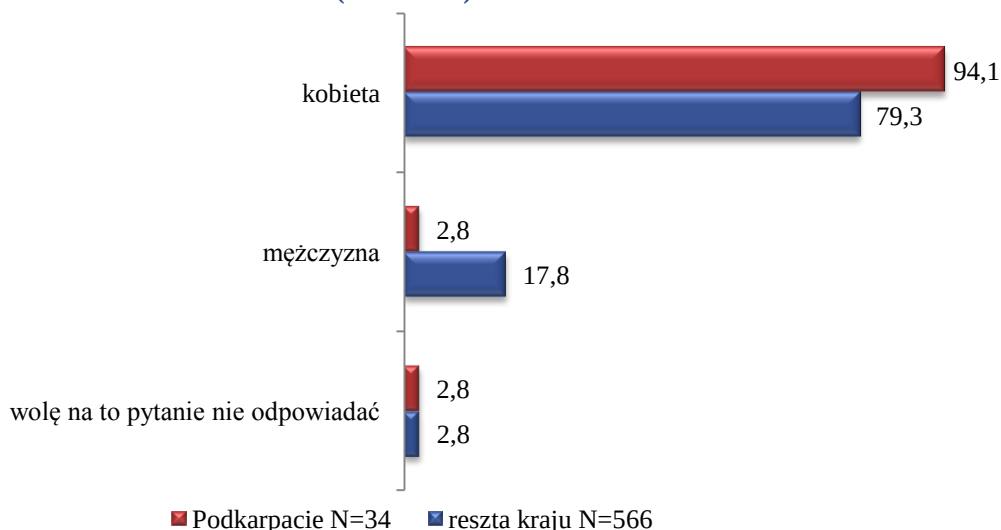
**Wykres 13 Udział uczestników badań z Podkarpacia w ogólnopolskim badaniu diagnostycznym przeprowadzonym w ramach BMK w 2018 r.
(Dane w %, N=600).**

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety diagnostycznej umieszczonej na stronie <https://bmkdianoza.webankieta.pl>.

W próbie ogólnopolskiej zdecydowaną większość stanowiły kobiety (ok. 79%) wobec ok. 18% mężczyzn. Pod tym względem próba podkarpacka była mniej zróżnicowana ponieważ wśród uczestników badań było ok. 94% kobiet oraz ok. 3% mężczyzn. Ogólnie jednak rzecz ujmując zdecydowana większość kobiet w obu przypadkach sprawiła, że część podkarpacka i ogólnopolska próby są do siebie bardzo podobne ($Z=0,740$)^{*} – por. Wykres 14.

Wykres 14 Struktura płci uczestników ogólnopolskich badań diagnostycznych z Podkarpacia i z pozostałej części kraju
(Dane w %)

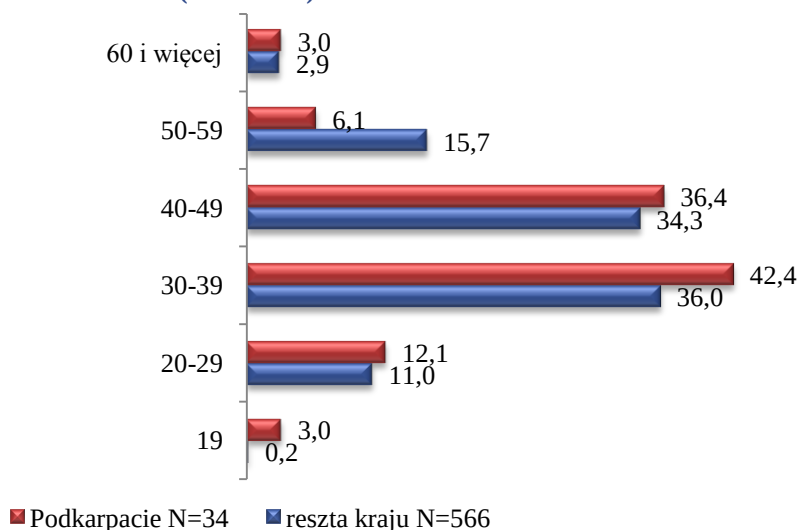

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety diagnostycznej umieszczonej na stronie <https://bmkdialnoza.webankieta.pl>.

W części podkarpackiej próby badawczej najliczniej reprezentowane były osoby w wieku mieszczącym się w przedziale od 30 do 39 lat (ok. 42%). Podobnie było w przypadku badanych z pozostałej części kraju, przy czym we wspomnianym przedziale odsetek wynosił ok. 36%. Drugą grupą wiekową wyróżniającą się pod względem liczby zaliczonych do niej respondentów był przedział od 40 do 49 lat, przy czym na Podkarpaciu było to ok. 36% badanych, a w pozostałej części kraju ok. 34%. Pod względem struktury wieku podkarpacka i ogólnopolska część próby są do siebie bardzo podobne ($Z=0,802$) – por. Wykres 15.

^{*} Względny wskaźnik podobieństwa struktur Względny wskaźnik podobieństwa struktur obliczany jako suma minimalnych wielkości porównywanych struktur podzielona przez sumę maksymalnych wyników porównywanych struktur. Wskaźnik ten przyjmuje wartości od 0 (brak podobieństwa, całkowita różnica) do 1 (całkowita zgodność struktur - podobieństwo, brak różnic), tym samym wynik bliższy 0 oznacza mniejsze podobieństwo, wynik bliższy 1 większe.

Wykres 15 Struktura wieku uczestników ogólnopolskich badań diagnostycznych z Podkarpacia i z pozostałej części kraju (Dane w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety diagnostycznej umieszczonej na stronie <https://bmkdianoza.webankieta.pl>.

Średnia wieku uczestnika ogólnopolskich badań diagnostycznych na Podkarpaciu to ok. 39 lat, a z pozostałej części kraju to ok. 41 lat. Różnica ta nie jest istotna statystycznie (przy poziomie istotności $\alpha=0,05$).^{*} Oznacza to, że badani z Podkarpacia są w podobnym wieku, co respondenci z pozostałej części kraju. Połowa badanych z Podkarpacia ma nie więcej niż 38 lat, a z pozostałej części kraju nie więcej niż 40 lat. Najmłodsi uczestnicy badań z obu części próby to osoby w wieku 19 lat. Najstarszy ankietowany z Podkarpacia miał 61 lat, a z pozostałej części kraju aż 101 lat. Tym samym rozpiętość wieku (zróznicowanie) pomiędzy najstarszym i najmłodszym uczestnikiem badań na Podkarpaciu wyniosła 42 lata, a w przypadku pozostałych badanych 82 lata. Biorąc pod uwagę średni wiek oraz odchylenie standardowe można stwierdzić, że typowy wiek badanych z Podkarpacia mieści się w przedziale od 29,8 lat do 47,5 lat, a z pozostałej części kraju od 31,2 do 50,5 lat – por. Zestawienie 1.

Zestawienie 1 Miary statystyczne opisujące wiek respondentów na Podkarpaciu i w pozostałej części kraju

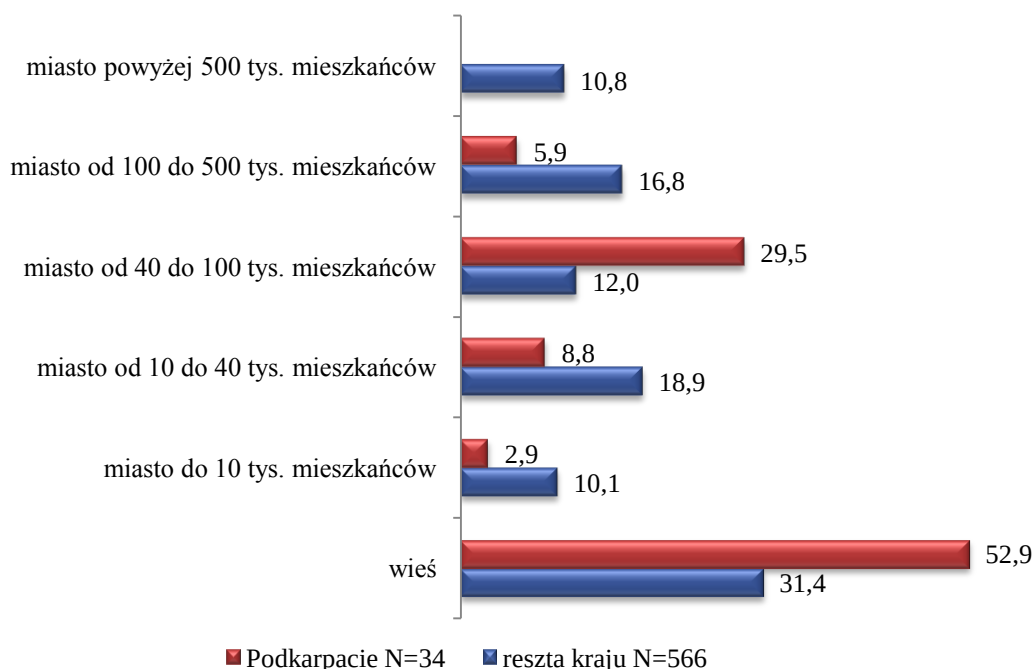
Miary statystyczne	Podkarpacie	reszta kraju	Polska
N	34	566	600
średnia	38,6	40,8	40,7
mediana	38,0	40,0	40
dominanta	33 ^a	36 ^a	38
odchylenie standardowe	8,84	9,66	9,62
minimum	19	19	19
maksimum	61	101	101
rozstęp	42	82	82

^a istnieje wiele wartości modalnych – podano najmniejszą. Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety diagnostycznej umieszczonej na stronie <https://bmkdianoza.webankieta.pl>.

^{*} Test t równości średnich dla prób niezależnych (Test Levene'a jednorodności wariancji $F=0,694$; Istotność= $0,405$; założono równość wariancji $t=-1,302$; $df=598$; Istotność (dwustronna)= $0,194$; różnica średnich= $-2,21097$).

Zdecydowana większość badanych z Podkarpacia to mieszkańcy wsi (ok. 53%). Także w przypadku pozostałych respondentów najlichnieszą kategorię stanowili mieszkańcy wsi (ok. 31%). Prawie co trzeci badany z Podkarpacia to mieszkaniec miasta od 40 tys. do 100 tys. mieszkańców. W przypadku badanych z pozostałej części kraju udział poszczególnych kategorii miejscowości w próbie był bardziej zróżnicowany. Tym samym można stwierdzić, że pod względem miejsca zamieszkania podobieństwo omawianych podkategorii ogólnopolskiej próby badawczej jest przeciętne ($Z=0,517$) – por. Wykres 16.

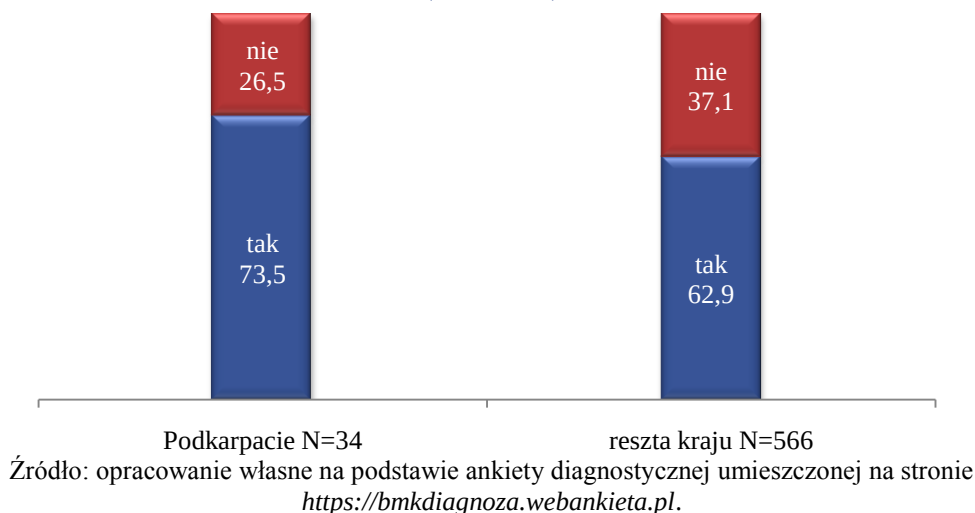
Wykres 16 Miejsce zamieszkania uczestników ogólnopolskich badań diagnostycznych z Podkarpacia i z pozostałej części kraju (Dane w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety diagnostycznej umieszczonej na stronie <https://bmkdianoza.webankieta.pl>.

Z deklaracji badanych uczestników warsztatów z Podkarpacia wynika, iż większość działań edukacyjnych lub animacyjnych jest realizowana w miejscowości zamieszkania (ok. 74%). W przypadku respondentów z pozostałej części kraju odsetek ten wynosi ok. 63%. Tym samym można mówić o dużym podobieństwie pod tym względem pomiędzy obiema analizowanymi podkategoriami ogólnopolskiej próby badawczej ($Z=0,808$) – por. Wykres 17.

Wykres 17 Główne miejsce aktywności w zakresie działań w sferze edukacji kulturowej uczestników ogólnopolskich badań diagnostycznych z Podkarpacia i z pozostałej części kraju (Dane w %)

Wśród badanych z Podkarpacia znalazły się osoby, które uczestniczyły w realizacji 11 projektów w 2016 r., 13 projektów w 2017 r. i 9 projektów z 2018 r. Natomiast w przypadku pozostałej części kraju badani to beneficjenci i partnerzy 174 projektów z 2016 r., 223 projektów z 2017 r. oraz 163 projektów z 2018 r. W tym przypadku ogólna liczba badanych z Podkarpacia i reszty kraju nie sumuje się do wielkości odpowiednio 34 i 566 z uwagi na to, że niektóre osoby uczestniczyły w większej liczbie projektów niż jeden, a ponadto nie wszyscy beneficjenci i partnerzy wzięli udział w badaniach – por. Tabela 2.

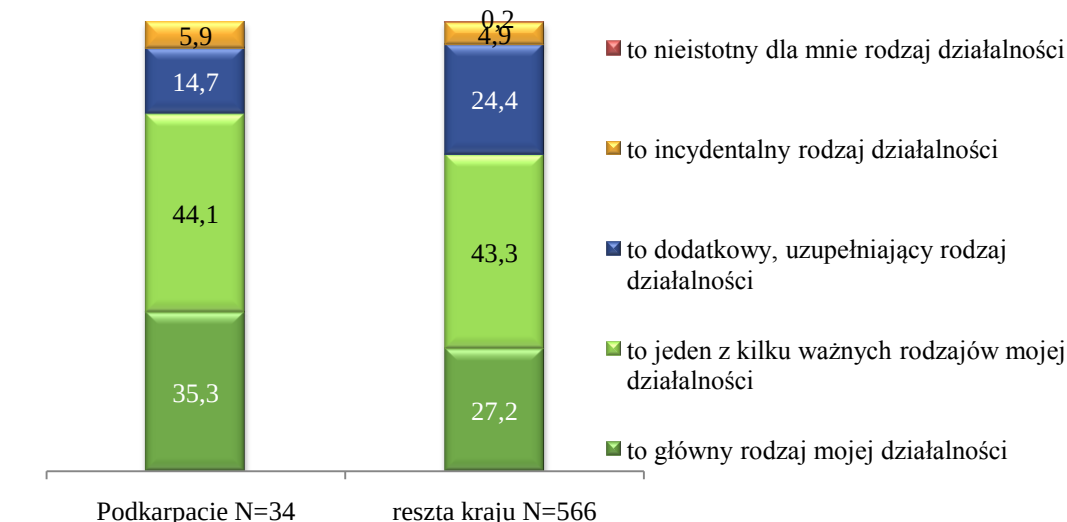
Tabela 2 Liczba projektów zrealizowanych w ramach BMK w latach 2016-18 przez uczestników ogólnopolskich badań diagnostycznych z Podkarpacia i z pozostałej części kraju

Miejsce realizacji projektu	2016		2017		2018		Ogółem	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Podkarpacie	11	5,9	13	5,5	9	5,2	33	5,6
reszta kraju	174	94,1	223	94,5	163	94,8	560	94,4
Ogółem	185	100,0	236	100,0	172	100,0	593	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety diagnostycznej umieszczonej na stronie <https://bmkdialgoza.webankieta.pl>.

Edukacja lub animacja w kulturze w przypadku badanych z Podkarpacia oraz z pozostałej części kraju przeważnie zajmuje istotne miejsce w wśród podejmowanych działań, ale nie jest najważniejszą formą aktywności (odpowiednio ok. 44% i ok. 43%). Edukacja kulturowa i animacja jest natomiast najważniejszym przejawem działalności w przypadku ok. 35% badanych osób z Podkarpacia i ok. 27% respondentów z reszty kraju. W omawianym kontekście obie wyróżnione tu podkategorie próby badawczej są do siebie bardzo podobne ($Z=0,821$) – por. Wykres 18.

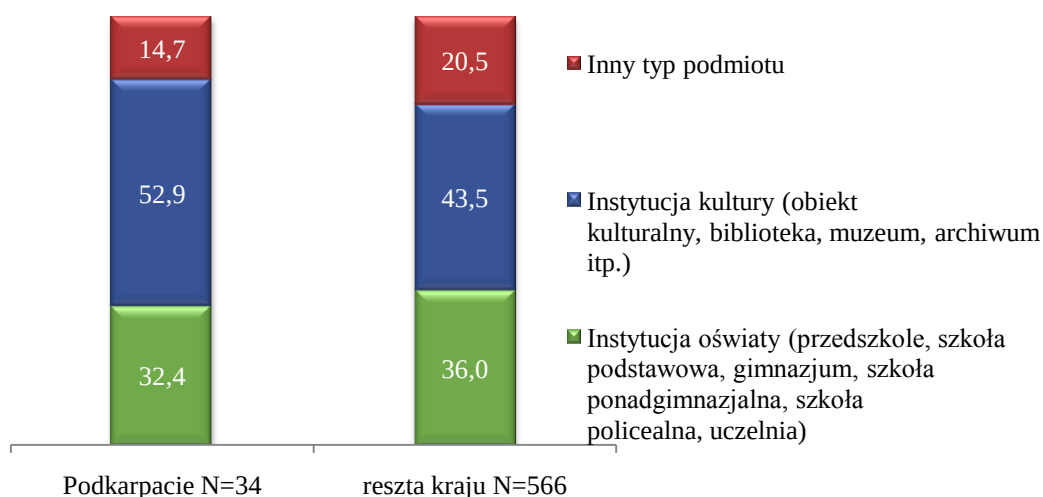
Wykres 18 Miejsce edukacji lub animacji kulturowej w działalności uczestników ogólnopolskich badań diagnostycznych z Podkarpacia i z pozostałej części kraju
(Dane w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety diagnostycznej umieszczonej na stronie <https://bmkdianoza.webankieta.pl>.

W przypadku większości badanych z Podkarpacia i pozostałej części Polski głównym miejscem pracy była instytucja kultury (odpowiednio ok. 52% i ok. 43%). W drugiej kolejności wymieniana była instytucja oświatowa (odpowiednio ok. 32% i ok. 36%). Także pod tym względem widać tu duże podobieństwo pomiędzy respondentami z województwa podkarpackiego i reszty kraju ($Z=0,828$) – por. Wykres 19.

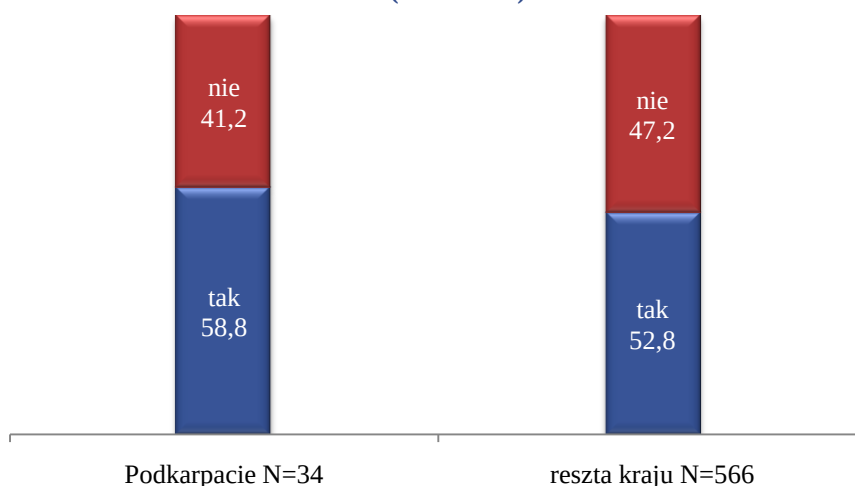
Wykres 19 Główne miejsce pracy uczestników ogólnopolskich badań diagnostycznych z Podkarpacia i z pozostałej części kraju
(Dane w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety diagnostycznej umieszczonej na stronie <https://bmkdianoza.webankieta.pl>.

Także biorąc pod uwagę sprawę dodatkowego zatrudnienia widać duże podobieństwo pomiędzy badanymi z Podkarpacia i reszty kraju ($Z=0,887$). Dodatkowe miejsce pracy ma bowiem ok. 59% respondentów z województwa podkarpackiego i ok. 53% z pozostałej części Polski – por. Wykres 20.

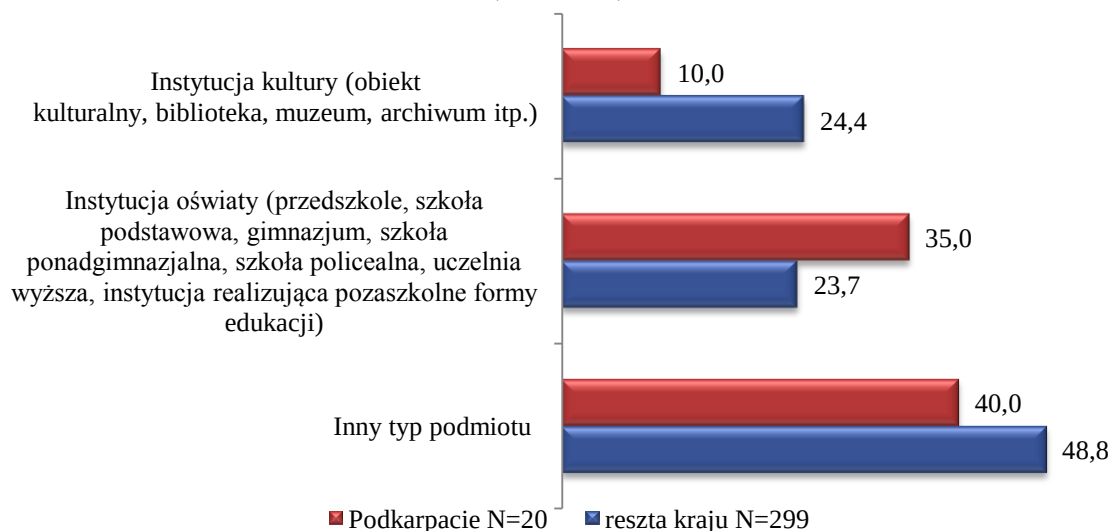
Wykres 20 Posiadanie dodatkowego miejsca pracy przez uczestników ogólnopolskich badań diagnostycznych z Podkarpacia i z pozostałej części kraju (Dane w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety diagnostycznej umieszczonej na stronie <https://bmkdialnoza.webankieta.pl>.

Badani z Podkarpacia jako dodatkowe miejsce pracy najczęściej wskazywali na inny typ podmiotu niż instytucja kultury albo oświaty (ok. 40%). Znaczna część tej kategorii badanych dodatkowo pracuje też w instytucjach oświatowych ok. 35%. W instytucjach kultury dodatkowe zatrudnienie posiada ok. 10% badanych z województwa podkarpackiego. Także w przypadku respondentów z innych regionów niż Podkarpacie najczęstszym miejscem dodatkowej pracy są inne typy podmiotów niż instytucje oświatowe lub kultury (ok. 40%). Natomiast porównywalne odsetki badanych w tej podkategorii próby badawczej posiada dodatkowe zatrudnienie w instytucjach kultury albo oświaty (odpowiednio po ok. 24%). Biorąc pod uwagę takie wyniki można stwierdzić, że w omawianym aspekcie zarysowały się dostrzegalne różnice, które sprawiły, że podobieństwo pomiędzy uczestnikami badań z Podkarpacia i pozostałej części Polski jest nieco ponadprzeciętne ($Z=0,681$) – por. Wykres 21.

Wykres 21 Rodzaj dodatkowego miejsca pracy posiadanego przez uczestników ogólnopolskich badań diagnostycznych z Podkarpacia i z pozostałej części kraju
(Dane w %)*

*Uwaga! Uwzględniono wyłącznie odpowiedzi badanych, którzy zadeklarowali posiadanie dodatkowego miejsca pracy. Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety diagnostycznej umieszczonej na stronie <https://bmkdialnoza.webankieta.pl>.

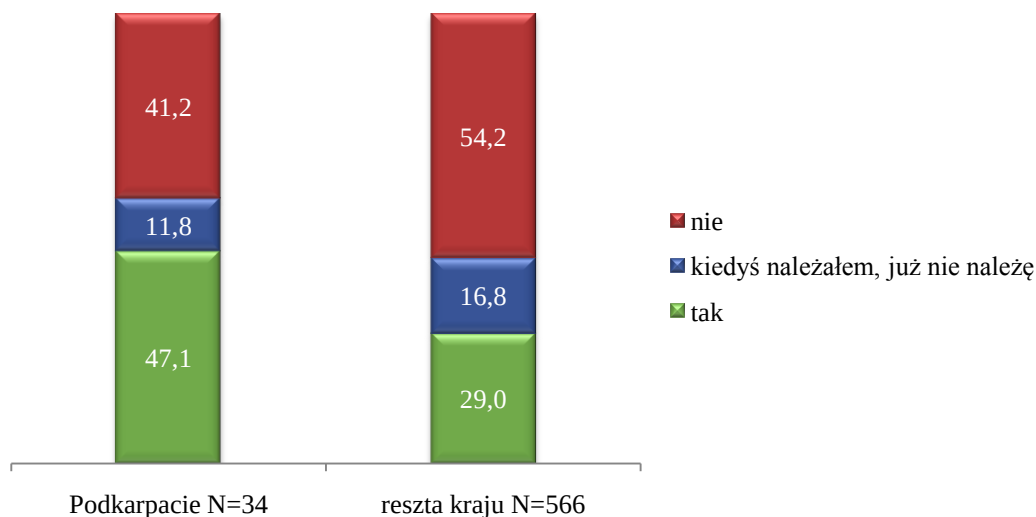
Wyraźne różnice pomiędzy badanymi z Podkarpacia i reszty Polski zarysowują się także w kwestii przynależności do organizacji ($Z=0,694$). Badani z województwa podkarpackiego wyraźnie częściej przynależą do różnego rodzaju organizacji* niż respondenci z pozostałej części kraju** (odpowiednio ok. 47% i ok. 29%). W odróżnieniu

* Podkarpacie – kategorie odpowiedzi: fundacje Fundacja Wspierania Edukacji i Rozwoju EDU; grupy, koła i stowarzyszenia (Grupa Miłośników Teatru, Grupa "Żyj kolorowo"; grupa teatralna; nieformalna grupa teatralna – która może aplikować o środki zewnętrzne; nieformalna grupa teatralna Teatr S.A.N.; teatr tworzący spektakle dla najmłodszych; koło fotografików; Koło Gospodyń Wiejskich; Krzeszowskie Stowarzyszenie Oświatowe; stowarzyszenie; stowarzyszenia lokalne; Stowarzyszenie Kreatywna Pozytywka; Stowarzyszenie Mieszkańcy z Pasją).

** Pozostała część kraju – kategorie odpowiedzi: DKF; DKK; EkoKulturka; Federacja Niezależnych Twórców Filmowych; Forum Edukatorów Muzealnych; Fundacja; Fundacja "Prymus"; Fundacja Aby chciało się chcieć; Fundacja CoderDojo Polska; Fundacja FIONA; Fundacja Jak Malowana; Fundacja Jak Malowana + Dom Bajek; Fundacja KANGOOR; Fundacja Ku Przyszłości; Fundacja Po Staremu; Fundacja Solar Trip; Fundacja Teatr UKŁAD FORMALNY; Grupa Aktywne Mamy ze wsi; grupa nieformalna; Grupa nieformalna "Moja Krzywizna"; grupa nieformalna (bez nazwy własnej); Grupa Nieformalna ART (Aktywnie Rozwojowo Twórczo); Grupa Nieformalna Mam Serce; Grupa Nieformalna RoF; grupa nieformalna zajmująca się animacją i edukacją osób wykluczonych; Grupa Nieformalna Zielono Mi; grupa rękodzieła; grupa wolontarystyczna; grupy nieformalnej Cyberedukatorzy (działającej przy Bibliotece Miejskiej w Cieszynie); Integracyjna grupa muzyczna; Jestem członkiem kolektywu; Klub Literatów; Klub Miłośników Flażolecistów; Klub Recenzenta; Koło Gospodyń Miejskich; Koło Gospodyń Wiejskich; Kultura na boku (tworzymy ją razem z partnerką, nieformalnie); Lejdis Koło Gospodyń Miejskich Tomaszów Lubelski; LGD; liczne grupy powoływane do życia akcyjnie dla realizacji kolejnych przedsięwzięć nie wymagających wsparcia instytucjonalnego; lokalne organizacje pozarządowe; Lokalne Stowarzyszenie; ludowy zespół wokalny; Łódzka Grupa Gospel; Miejsko Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Stąporkowie; młodzi aktywni; Nauczycielska Orkiestra Flażoletowa; niezależny twórca; NGO; Nieformalna grupa teatralna przy Stowarzyszeniu Kobiet Wiejskich w Bojszów; Nieformalne grupy znajomych realizujących działania kulturalne w Białymstoku; Niezależna Inicjatywa Kulturalna; Nowa Amerika; Ogrodowy Krąg Sąsiedzki; opiekun Młodzieżowej Rady Miejskiej w Zdzeszowicach (której główny zakres to sfera kulturowa - funkcja pełniona społecznie, pasjonat fotografii, lubię kontakt z ludźmi); organizacja non profit; organizacje działające na rzecz kultury regionalnej i dziedzictwa kulturowego; OSP; PCO; Pikotki Crew; Polskie Stowarzyszenie Pedagogów i Animatorów KLANZA; Polskie Towarzystwo Biblioterapeutyczne; Portiernia Sztuki; projekt edukacyjny Rozśpiewany Białystok; ProKultura;

od uczestników badań z Podkarpacia w przypadku tych z reszty Polski przeważają osoby, które nie należą do żadnej organizacji (ok. 54%) – por. Wykres 22.

Wykres 22 Przynależność do organizacji wśród uczestników ogólnopolskich badań diagnostycznych z Podkarpacia i z pozostałej części kraju (Dane w %)

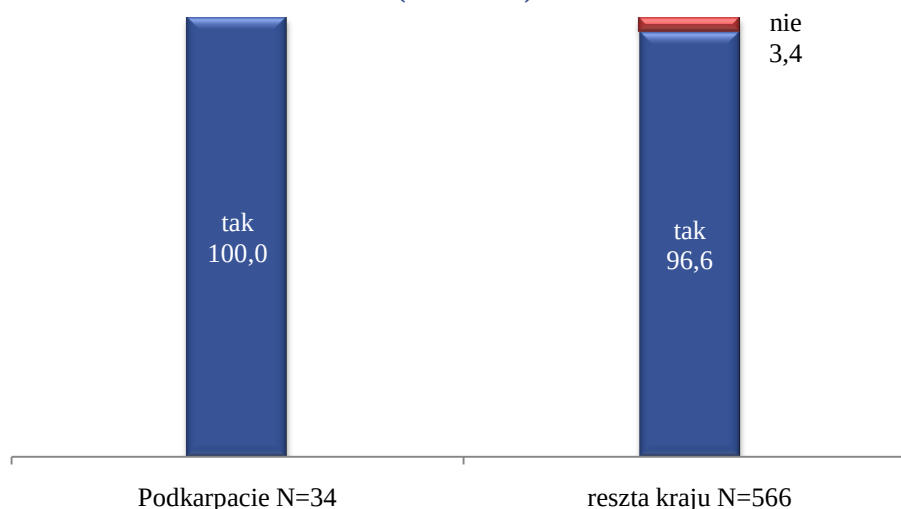
Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety diagnostycznej umieszczonej na stronie <https://bmkdialgoza.webankieta.pl>.

prowadzę stowarzyszenie; prowadzę zespół folklorystyczny; PTL; SMT "Włóczykij"; STK PALETA; stowarzyszenia; stowarzyszenia działające w kulturze; stowarzyszenia mniejszości narodowych; stowarzyszenia społeczno-kulturalne; klub sportowy; Stowarzyszenie "Głowa do Góry"; Stowarzyszenie "Kurpie w Szczytnie"; stowarzyszenie "Między wierszami"; Stowarzyszenie (działalność związana ze sztuką, edukacją i animacją); Stowarzyszenie 180 stopni w Gdańsku; Stowarzyszenie Awantura; Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich; Stowarzyszenie Bielińska Przestrzeń Młodych; Stowarzyszenie Działań Kulturalnych i Artystycznych FABRYKA TWORCZOSCI; Stowarzyszenie Edukacji Poformalnej KALEJDOSKOP; Stowarzyszenie Honorowych Dawców Krwi; Stowarzyszenie Jesteśmy razem; Stowarzyszenie Kobiet Wiejskich; Stowarzyszenie Kolektyw Kąpielisko; Stowarzyszenie Kolo Gospodyń Wiejskich; Stowarzyszenie Liveform; Stowarzyszenie lokalne; Stowarzyszenie Mogę Więcej (prowadzone przy szkole specjalnej); Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Mocni; stowarzyszenie na rzecz współpracy z zagranicą; Stowarzyszenie Nasz Kwilcz; Stowarzyszenie Obszary Kultury; stowarzyszenie propagujące czytelnictwo; Stowarzyszenie Przyjaciół Gminy Szudziałowo; stowarzyszenie regionalne; Stowarzyszenie Rozwoju Podtatrza; Stowarzyszenie SCENA BABEL; Stowarzyszenie społeczno-kulturalne IZART; Stowarzyszenie Teatr Krzyk; Stowarzyszenie Wędrowni Architekci; stowarzyszenie zajmujące się działalnością kulturalną; studenckie akcje wolontariacie; Szczycieńska Nieformalna Grupa Fotograficzna; teatr amatorski; Teatr w Kinie; Towarzystwo "Jan z Kolna"; Towarzystwo Aktywizacji Muzyczno-Teatralnej Osób Niepełnosprawnych; Towarzystwo Przyjaciół Bielin; Towarzystwo Przyjaciół Choroszczy; Towarzystwo Przyjaciół Miasta; własne stowarzyszenie; wspólnie ze znajomymi realizujemy projekty na rzecz mieszkańców miasta Białegostoku; zespoły animacyjne; zespoły muzyczne; zespoły organizujące życie kulturalne w środowisku lokalnym; zespół ludowy; Zespół Wokalny Tam i Owo prowadzący szereg inicjatyw z zakresu kultury; Związek Harcerstwa Polskiego.

2.3 Podkarpaccy animatorzy i edukatorzy na tle próby ogólnopolskiej

Wszyscy badani z Podkarpacia oraz zdecydowana większość respondentów z pozostałej części kraju (ok. 97%) przyznali, że w ostatnich pięciu latach realizowali przedsięwzięcia animacyjne lub edukacyjne, wobec czego pomiędzy obiema kategoriami ankietowanych występuje pod tym względem bardzo duże podobieństwo ($Z=0,935$) – por. Wykres 23.

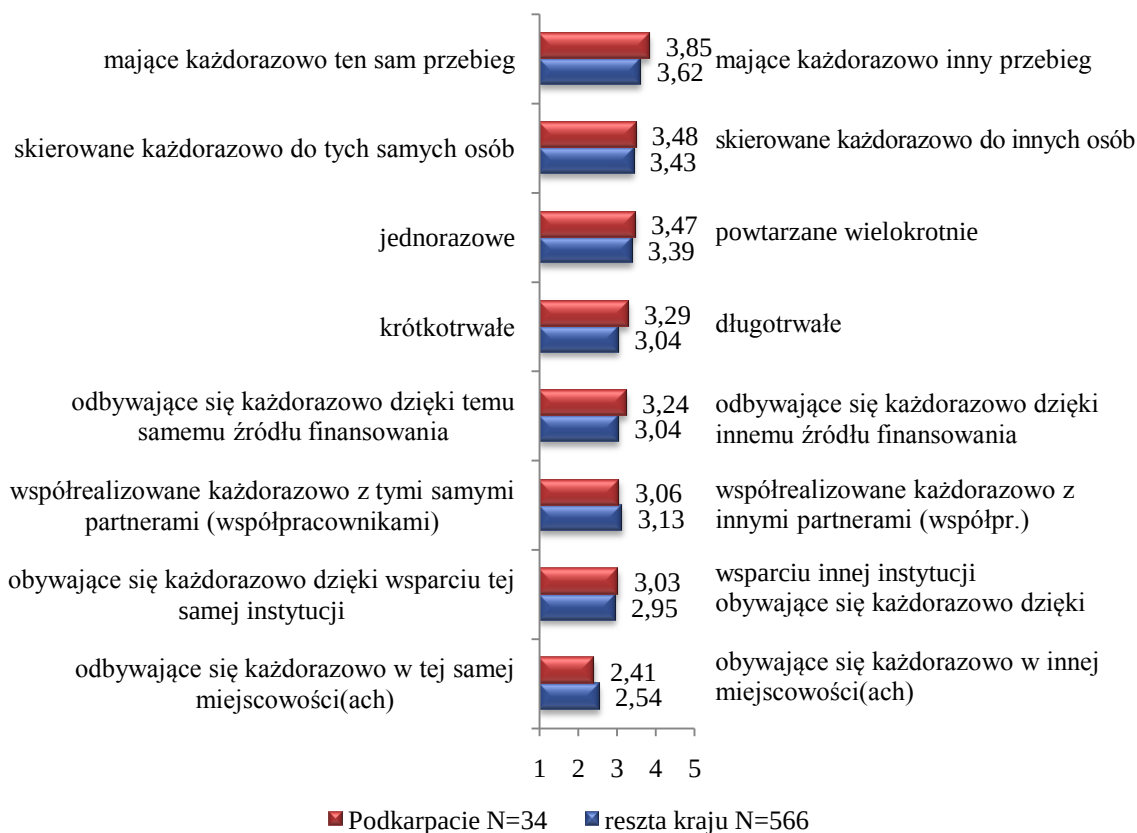
Wykres 23 Prowadzenie działań w zakresie animacji lub edukacji kulturowej w ciągu ostatnich 5 lat przez uczestników ogólnopolskich badań diagnostycznych z Podkarpacia i z pozostałej części kraju (Dane w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety diagnostycznej umieszczonej na stronie <https://bmkdialagnoza.webankieta.pl>.

Badani z Podkarpacia nieco częściej realizują takie działania, które mają każdorazowo inny przebieg niż, takie które są cyklicznie takie same. Trochę częściej takie, które są skierowane do innych osób, niż takie które mają wciąż tych samych odbiorców. Nieco częściej też są to wydarzenia powtarzane wielokrotnie, niż jednorazowe. Ponadto są one raczej długotrwałymi działaniami, niż krótkotrwałymi oraz odbywającymi się każdorazowo w tej samej miejscowości, niż w różnych. Należy tu jednakże zauważyć, że w żadnym z omawianych przypadków (a także w kontekście finansowania i instytucjonalnego wsparcia) nie ma jednoznacznych preferencji wśród uczestników badań. Co więcej bardzo podobnie sprawa przedstawia się w przypadku badanych z pozostałych części kraju – por. Wykres 24.

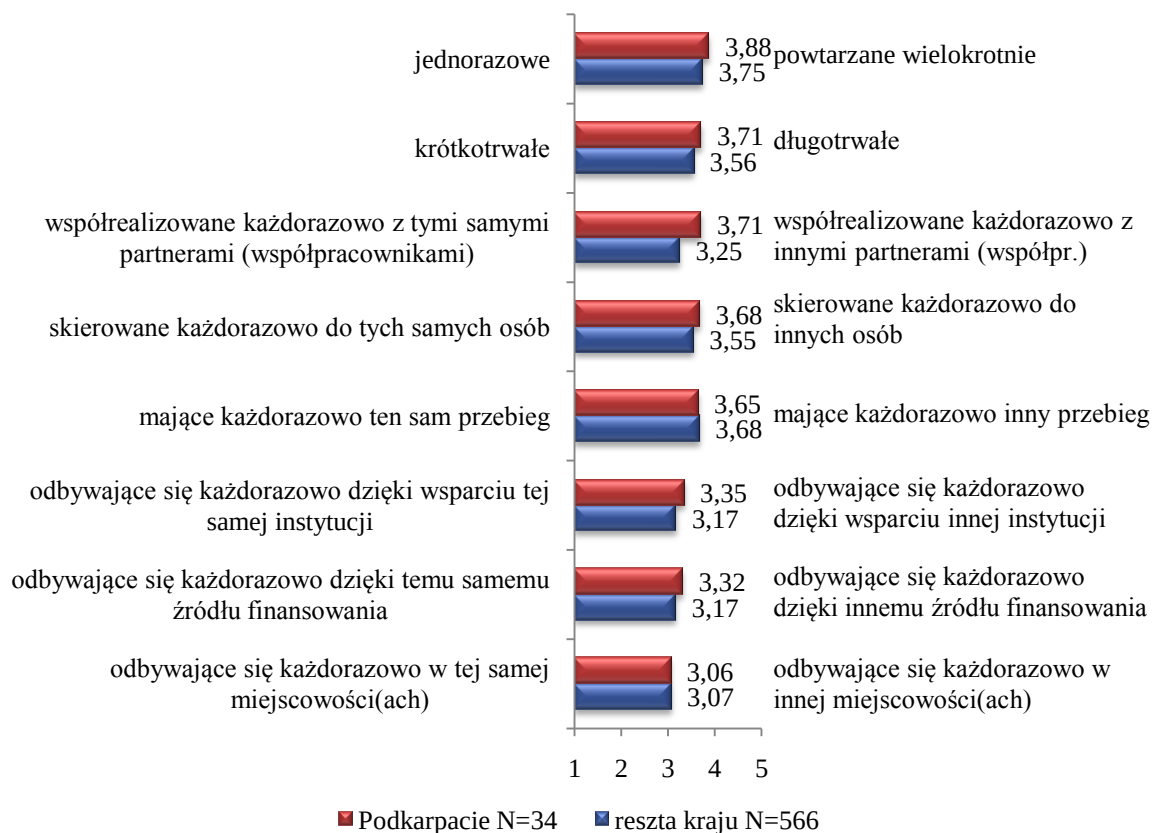
Wykres 24 Rodzaj działań animacyjnych lub edukacyjnych realizowany przez uczestników ogólnopolskich badań diagnostycznych z Podkarpacia i z pozostałej części kraju (średnia rang)

*Uwaga! Odpowiedzi bliższe wynikowi 1 oznaczają zgodę z opinią po lewej stronie i vice versa.
 Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety diagnostycznej umieszczonej na stronie <https://bmkdianoza.webankieta.pl>.

Uczestnicy badań z Podkarpacia, zapytani o to jakiego rodzaju działania edukacyjne lub animacyjne chcieliby w przyszłości realizować skłaniają się do takich, które: są powtarzalne, długotrwałe, każdorazowo współrealizowane z innymi partnerami oraz skierowane do zróżnicowanych odbiorców. To także takie, które odbywają się dzięki wsparciu różnych instytucji oraz dzięki zdywersyfikowanym źródłom finansowania. Badani ci nie mieli natomiast wyraźnych preferencji co do miejsca odbywania się tychże przedsięwzięć. Bardzo podobnie odpowiadali w tym względzie badani z pozostałych części Polski – por. Wykres 25.

Wykres 25 Preferowany rodzaj działań animacyjnych lub edukacyjnych przez uczestników ogólnopolskich badań diagnostycznych z Podkarpacia i z pozostałej części kraju (średnia rang)

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety diagnostycznej umieszczonej na stronie <https://bmkdiagnoza.webankieta.pl>.

Zestawienie aktualnych form działalności z takimi, jakie powinny być one w przyszłości zdaniem uczestników badań z Podkarpacia pokazuje, że największych zmian oczekują oni w przypadku zróżnicowania miejsc realizacji swoich działań oraz zwiększenia zakresu współpracy z innymi partnerami. Ponadto chcieliby oni, aby ich aktywność była bardziej cykliczna oraz długotrwała niż dotychczas. W jednym tylko przypadku udzielone odpowiedzi wskazują, że oczekiwane zmiany w omawianej kwestii powinny iść w kierunku nieco bardziej rutynowych działań, niż to ma miejsce obecnie. Natomiast w przypadku respondentów z pozostałej części kraju najbardziej wyraźne oczekiwania dotyczące zmiany odnoszą się do takich aspektów jak zróżnicowanie miejsca podejmowanych przedsięwzięć oraz zwiększenia ich trwałości – por. Tabela 3.

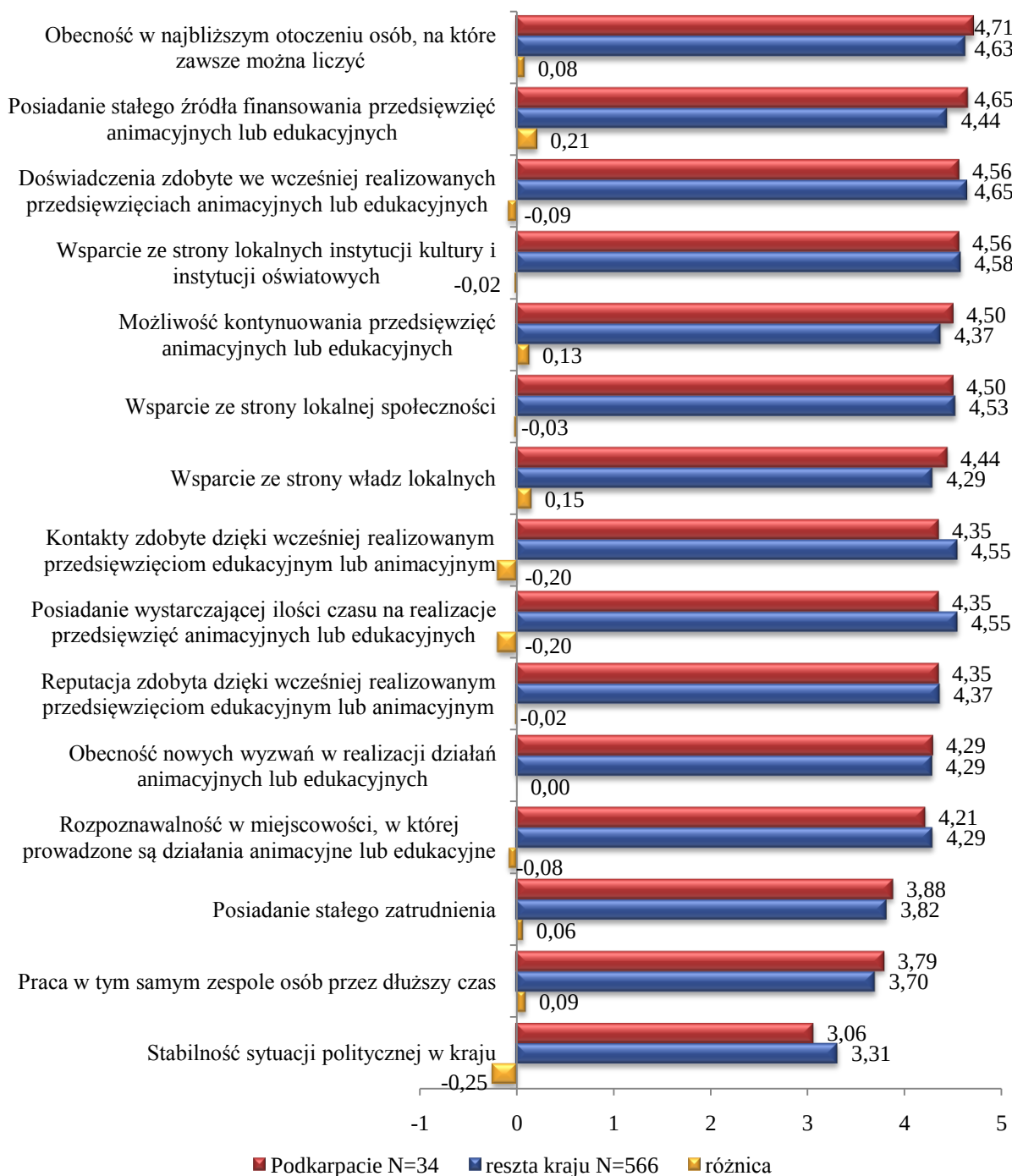
Tabela 3 Porównanie obecnych form działań z zakresu animacji lub edukacji kulturowej badanych z Podkarpacia i reszty Polski z ich oczekiwaniami wobec przyszłych przedsięwzięć tego rodzaju (średnia rang)

Rodzaj i forma działań	Podkarpacie N=33			reszta kraju N=566			Rodzaj i forma działań
	obecnie	w przyszłości	różnica	obecnie	w przyszłości	różnica	
	A	B	B-A	C	D	D-C	
jednorazowe	3,47	3,88	0,41	3,39	3,75	0,36	powtarzane wielokrotnie
krótkotrwałe	3,29	3,71	0,42	3,04	3,56	0,51	długotrwałe
mające każdorazowo ten sam przebieg	3,85	3,65	-0,20	3,62	3,68	0,06	mające każdorazowo inny przebieg
odbywające się każdorazowo dzięki temu samemu źródłu finansowania	3,03	3,32	0,29	2,95	3,17	0,22	odbywające się każdorazowo dzięki innemu źródłu finansowania
odbywające się każdorazowo dzięki wsparciu tej samej instytucji	3,24	3,35	0,11	3,04	3,17	0,13	odbywające się każdorazowo dzięki wsparciu innej instytucji
odbywające się każdorazowo w tej samej miejscowości(ach)	2,41	3,06	0,65	2,54	3,07	0,53	odbywające się każdorazowo w innej miejscowości(ach)
skierowane każdorazowo do tych samych osób	3,48	3,68	0,20	3,43	3,55	0,11	skierowane każdorazowo do innych osób
współrealizowane każdorazowo z tymi samymi partnerami (współpracownikami)	3,06	3,71	0,65	3,13	3,25	0,13	współrealizowane każdorazowo z innymi partnerami (współpracownikami)

Zródło: opracowanie własne na podstawie ankiety diagnostycznej umieszczonej na stronie <https://bmkdiagnoza.webankieta.pl>.

Według podkarpackich uczestników ogólnopolskich badań diagnostycznych do czynników szczególnie sprzyjających prowadzeniu działań animacyjnych lub edukacyjnych należą takie kwestie jak: obecność w najbliższym otoczeniu osób, na które zawsze można liczyć. To również posiadanie stałego źródła finansowania przedsięwzięć, a także doświadczenie zdobyte we wcześniej realizowanych działaniach. W przypadku badanych z pozostałej części kraju do szczególnie istotnych czynników można zaliczyć takie jak: doświadczenie, obecność w otoczeniu zaufanych osób oraz wsparcie ze strony lokalnych instytucji kultury i oświaty. Wobec bardzo podobnych poglądów w omawianym względzie wyrażonych przez respondentów z Podkarpacia i pozostałej części Polski pewne różnice widać w odniesieniu do takich czynników jak: ocena stabilności politycznej w kraju, kontakty zdobyte dzięki wcześniej realizowanym przedsięwzięciom oraz posiadanie wystarczającej ilości czasu na działania, które to aspekty są nieco istotniejsze dla badanych spoza województwa podkarpackiego. Natomiast dla ankietowanych z Podkarpacia nieco ważniejsze w porównaniu z pozostałymi badanymi są takie czynniki jak: posiadanie stałego źródła finansowania przedsięwzięć oraz wsparcie władz lokalnych – por. Wykres 26.

Wykres 26 Czynniki sprzyjające prowadzeniu działań animacyjnych lub edukacyjnych w opinii uczestników ogólnopolskich badań diagnostycznych z Podkarpacia i z pozostałej części kraju (średnia rang)

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety diagnostycznej umieszczonej na stronie <https://bmkdialgoza.webankieta.pl>.

W opinii badanych z Podkarpacia w kontekście działań w sferze animacji lub edukacji kulturowej szczególnie uciążliwe są takie czynniki jak: brak wystarczającej ilości czasu na realizację przedsięwzięć, brak wsparcia ze strony lokalnych instytucji kultury i instytucji oświatowych oraz brak w najbliższym otoczeniu zaufanych osób. Zdaniem respondentów z pozostałej części kraju szczególnie istotnymi barierami są: brak wystarczającej ilości czasu,

brak zaufanych osób oraz brak wsparcia ze strony władz lokalnych. W przypadku większości wyróżnionych w badaniach barier stanowią one większy powód do zmartwienia dla respondentów z Podkarpacia niż z pozostałej części kraju. Szczególnie ma to odniesienie do takich aspektów jak brak wsparcia ze strony władz lokalnych oraz brak stałego zatrudnienia. Tylko jedno z utrudnień w działalności w zakresie animacji lub edukacji kulturowej jest wyraźnie bardziej uciążliwe dla badanych spoza Podkarpacia, tj. brak możliwości kontynuowania przedsięwzięć – por. Wykres 27.

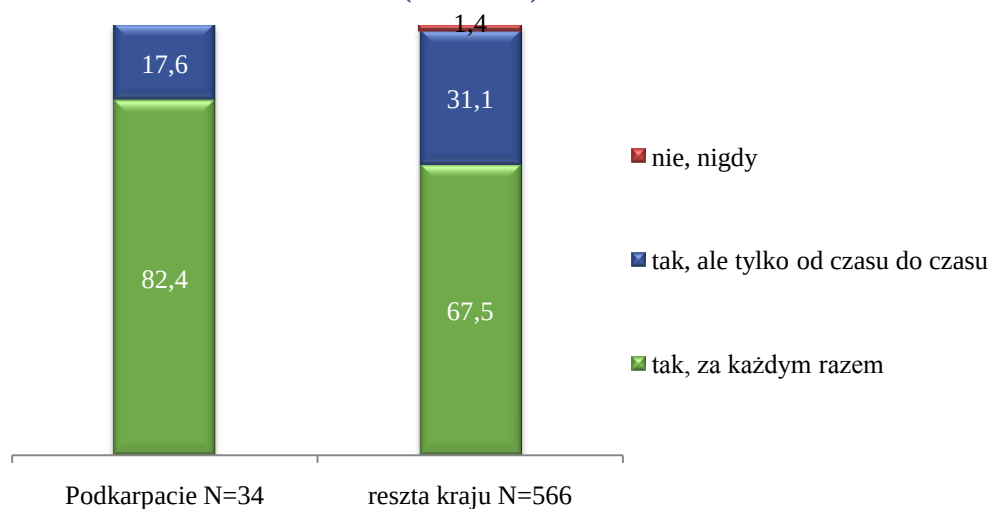
Wykres 27 Czynniki utrudniające prowadzenie działań animacyjnych lub edukacyjnych w opinii uczestników ogólnopolskich badań diagnostycznych z Podkarpacia i z pozostałej części kraju (średnia rang)

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety diagnostycznej umieszczonej na stronie <https://bmkdialoza.webankieta.pl>.

Zdecydowana większość badanych z Podkarpacia i pozostałej części Polski dokumentuje przebieg oraz efekty swoich działań animacyjnych lub edukacyjnych (odpowiednio ok. 82% i ok. 68%). Tylko niektóre z tego rodzaju przedsięwzięć są dokumentowane przez ok. 18% respondentów z województwa podkarpackiego i ok. 31% z reszty kraju. W tym przypadku zarysowują się pewne różnice, na rzecz uczestników badań z Podkarpacia, ale podobieństwo wyników jest i tak duże ($Z=0,753$) – por. Wykres 28.

Wykres 28 Dokumentowanie efektów swoich działań przez uczestników ogólnopolskich badań diagnostycznych z Podkarpacia i z pozostałej części kraju
(Dane w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety diagnostycznej umieszczonej na stronie <https://bmkdianoza.webankieta.pl>.

Sposoby wykorzystywania dokumentacji z zakresu działań związanych z animacją i edukacją kulturową przez badanych z Podkarpacia i pozostałej części Polski są bardzo podobne. Respondenci z województwa podkarpackiego i reszty kraju wskazywali tu głównie na takie kwestie jak: traktowanie dokumentacji jako dowód realizacji podejmowanych działań (odpowiednio ok. 88% i ok. 78%), źródło informacji o sukcesach i porażkach związanych z tymi przedsięwzięciami (odpowiednio ok. 68% i ok. 66%), a także w celach informacyjnych (odpowiednio ok. 62% i ok. 60%). Ponadto można zauważyć, że badani z Podkarpacia nieco częściej niż z pozostałej części kraju wykorzystują tego rodzaju dokumentację jako pamiątkę (odpowiednio ok. 38% i ok. 29%). Natomiast respondenci spoza Podkarpacia częściej niż badani z tego województwa korzystają z takich dokumentów jako inspiracji dla dalszych działań (odpowiednio ok. 56% i ok. 53%), w celu dzielenia się z innymi swoim doświadczeniem (odpowiednio ok. 52% i ok. 41%) oraz swoiste świadectwo i jednocześnie reklamę swoich działań i kwalifikacji (odpowiednio ok. 44% i ok. 41%) – por. Wykres 29.

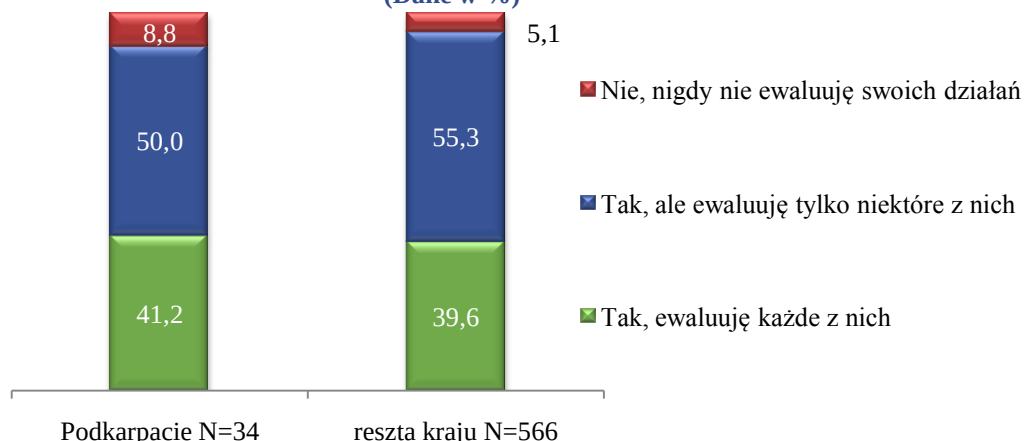
Wykres 29 Sposób wykorzystania dokumentacji dotyczącej realizacji działań z zakresu animacji i edukacji kulturowej przygotowywanej przez uczestników ogólnopolskich badań diagnostycznych z Podkarpacia i z pozostałej części kraju
(Dane w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety diagnostycznej umieszczonej na stronie <https://bmkdialnoza.webankieta.pl>.

W większości przypadków uczestnicy badań z Podkarpacia i pozostałej części kraju przeważnie dokonują ewaluacji tylko niektórych z podejmowanych przez siebie działań z zakresu animacji lub edukacji kulturowej (odpowiednio ok. 50% i ok. 55%). Wszystkie przedsięwzięcia omawianego typu są ewaluowane przez ok. 41% respondentów z Podkarpacia i ok. 40% z pozostałej części Polski. Taki rozkład odpowiedzi pozwala stwierdzić, że w kwestii ewaluowania swoich poczynąń badani z obu podkategorii próby badawczej wykazują bardzo duże podobieństwo ($Z=0,899$) – por. Wykres 30.

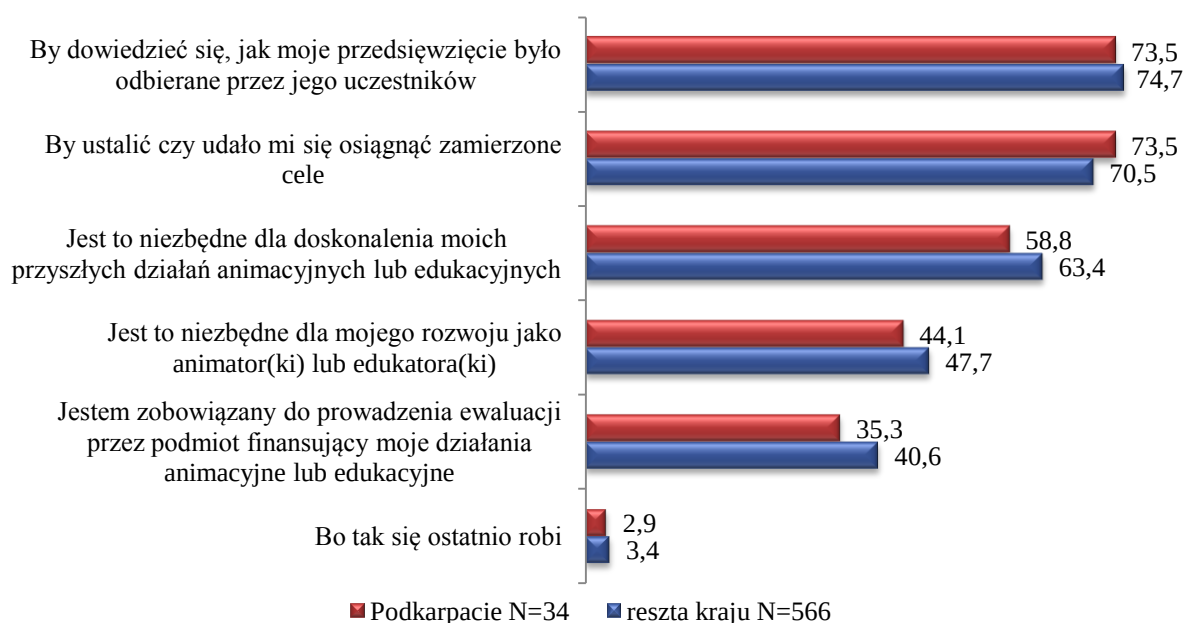
Wykres 30 Ewaluacja własnych działań z zakresu animacji i edukacji kulturowej przygotowywanej przez uczestników ogólnopolskich badań diagnostycznych z Podkarpacia i z pozostałej części kraju
(Dane w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety diagnostycznej umieszczonej na stronie <https://bmkdialnoza.webankieta.pl>.

Do szczególnie ważnych motywów prowadzenia ewaluacji własnych działań z zakresu animacji lub edukacji kulturowej badani z Podkarpacia i z pozostałej części kraju zaliczyli chęć zdobycia informacji zwrotnej od odbiorców (odpowiednio ok. 74% i ok. 75%) oraz ustalenie poziomu efektywności podejmowanych działań (odpowiednio ok. 74% i ok. 71%). Natomiast pozostałe aspekty, tj. jak niezbędność ewaluacji dla doskonalenia przyszłych działań, dla rozwoju oraz obowiązek prowadzenia takich oszacowań były wyraźnie częściej podkreślane przez badanych spoza województwa podkarpackiego w porównaniu z tymi z Podkarpacia – por. Wykres 31.

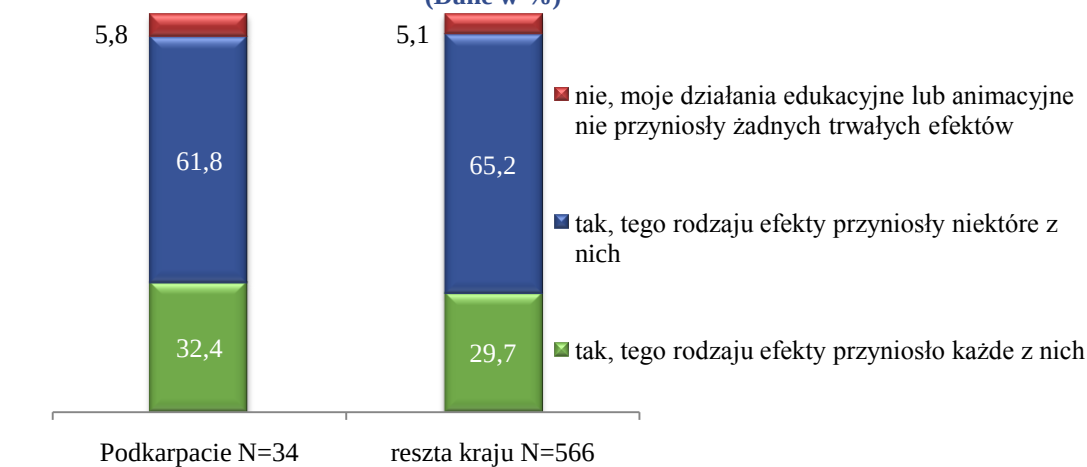
Wykres 31 Motywy prowadzenia ewaluacji własnych działań z zakresu animacji i edukacji kulturowej przygotowywanej przez uczestników ogólnopolskich badań diagnostycznych z Podkarpacia i z pozostałej części kraju
(Dane w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety diagnostycznej umieszczonej na stronie <https://bmkdianoza.webankieta.pl>.

Zdecydowana większość badanych z województwa podkarpackiego przyznała, że choć nie wszystkie, to jednak niektóre z podejmowanych przez nich działań z zakresu animacji lub edukacji kulturowej przyniosły trwałe efekty (ok. 62%). Analogicznie sytuacja przedstawia się w przypadku respondentów z pozostałej części kraju (ok. 65%). Wszystkie działania omawianego typu przyniosły trwały efekt zdaniem ok. 32% ankietowanych z Podkarpacia i ok. 30% z reszty Polski. Uzyskane tu odpowiedzi wykazują bardzo duże podobieństwo ($Z=0,934$) – por. Wykres 32.

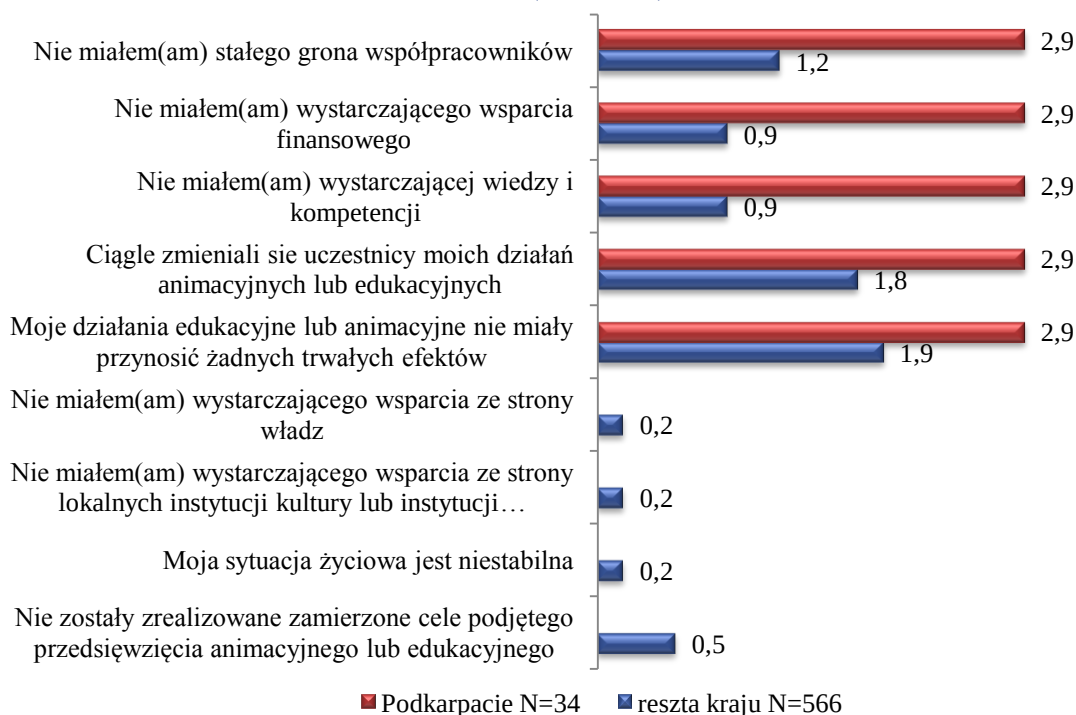
Wykres 32 Trwałość efektów własnych działań z zakresu animacji lub edukacji kulturowej w opinii uczestników ogólnopolskich badań diagnostycznych z Podkarpacia i z pozostałej części kraju
(Dane w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety diagnostycznej umieszczonej na stronie <https://bmkdiagnoza.webankieta.pl>.

Biorąc pod uwagę fakt, iż nieliczni badani przyznali, że ich działania w zakresie animacji lub edukacji kulturowej nie przyniosły trwałych efektów, to jednak można wskazać takie powody, które szczególnie przyczyniły się do takiego stanu rzeczy. Respondenci z Podkarpacia w tym kontekście wskazali na takie czynniki jak: brak stałego grona współpracowników, brak wystarczającego wsparcia finansowego, brak wiedzy i kompetencji oraz dużą rotację uczestników podejmowanych przedsięwzięć. Pojawiły się przy tym nieliczne odpowiedzi wskazujące na nieplanowanie trwałości efektów podejmowanych działań. Takie założenie braku trwałych efektów było również podkreślane przez uczestników badań spoza Podkarpacia. Ponadto wskazywano tu także na takie aspekty jak: ciągle zmieniający się uczestnicy działań, brak stałego grona współpracowników, a także brak wystarczającego wsparcia finansowego oraz brak wiedzy i kompetencji – por. Wykres 33.

Wykres 33 Przyczyny braku trwałych efektów własnych działań z zakresu animacji lub edukacji kulturowej w opinii uczestników ogólnopolskich badań diagnostycznych z Podkarpacia i z pozostałej części kraju (Dane w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety diagnostycznej umieszczonej na stronie <https://bmkdianoza.webankieta.pl>.

W kontekście oczekiwań wobec efektów działań podejmowanych w ramach animacji lub edukacji kulturowej badani z Podkarpacia i reszty Polski w większość zgadzają się co do tego, że planując takie działania towarzyszy i myślenie o tym, aby skutki tych przedsięwzięć były trwałe (odpowiednio ok. 82% i ok. 64%). Większość respondentów z obu podkategorii próby badawczej nie ma kłopotu z określeniem tego co oznacza trwałość prowadzonych przez nich działań (Podkarpacie – ok. 74%, reszta kraju – ok. 58%). Uczestnicy badań w większości nie zgadzają się też z twierdzeniem, że pytanie o efekty działań to obcy im język grantów (Podkarpacie – ok. 53%, reszta kraju – ok. 41%). Przeważnie nie czują się oni także dyscyplinowani, gdy są pytani o trwałość skutków ich poczynąń w sferze animacji i edukacji kulturowej (Podkarpacie – ok. 50%, reszta kraju – ok. 46%). Badani w większości nie przychylają się także do twierdzenia, iż trwałości efektów działań edukacyjnych i animacyjnych oczekują przede wszystkim ich uczestnicy, a nie realizatorzy grantów lub organizatorzy działalności w sferze kultury (Podkarpacie – ok. 50%, reszta kraju – ok. 44%).

Biorąc powyższe pod uwagę można ponadto stwierdzić, że respondenci z Podkarpacia i pozostałej części Polski wykazali największą zgodność co do opinii w kwestii dyscyplinowania poprzez pytanie o trwałość efektów ($Z=0,899$), a najmniejszą – choć w tym przypadku podobieństwo jest ponadprzeciętne – w odniesieniu do tezy o perspektywnym

myśleniu na temat trwałości efektów ($Z=0,694$). Podobieństwo opinii dotyczących pozostałych twierdzeń pomiędzy ankietowanymi z obu podkategorii próby badawczej jest duże lub bardzo duże – por. Tabela 4.

Tabela 4 Opinie na temat trwałości efektów działań z zakresu animacji i edukacji kulturowej wśród badanych z Podkarpacia i pozostałej części Polski
(Dane w %)

Opinia	Próba badawcza	zgadzam się	nie mam zdania	nie zgadzam się	Ogółem
Myślenie o trwałości efektów zawsze mi towarzyszy, kiedy planuje prowadzenie działań edukacyjnych i animacyjnych ¹	Podkarpacie N=34	82,4	5,9	11,8	100,0
	reszta kraju N=566	64,3	15,4	20,3	100,0
Trwałości efektów działań edukacyjnych i animacyjnych oczekują przede wszystkim ich uczestnicy, a nie grantodawcy czy organizatorzy działalności w kulturze ²	Podkarpacie N=34	29,4	20,6	50,0	100,0
	reszta kraju N=566	34,3	22,1	43,6	100,0
Kiedy ktoś pyta mnie o trwałość efektów prowadzonych przeze mnie działań edukacyjnych i animacyjnych, czuję się dyscyplinowany(a) ³	Podkarpacie N=34	29,4	20,6	50,0	100,0
	reszta kraju N=566	31,3	24,0	44,7	100,0
Pytanie o trwałość efektów to język grantów, z którym się nie identyfikuje ⁴	Podkarpacie N=34	23,5	23,5	52,9	100,0
	reszta kraju N=566	31,3	27,4	41,3	100,0
Mam kłopot z określeniem tego, co oznacza trwałość efektów prowadzonych przeze mnie działań ⁵	Podkarpacie N=34	17,6	8,8	73,5	100,0
	reszta kraju N=566	24,6	17,3	58,1	100,0

¹ $Z=0,694$; ² $Z=0,880$; ³ $Z=0,899$; ⁴ $Z=0,792$; ⁵ $Z=0,733$. Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiety diagnostycznej umieszczonej na stronie <https://bmkdialgoza.webankieta.pl>.

3. Uczestnicy warsztatów realizowanych na Podkarpaciu o sobie i swojej aktywności zawodowej – wyniki własnych badań diagnostycznych

3.1 Uwagi metodologiczne i organizacja badań z uczestnikami warsztatów zrealizowanych w ramach BMK w województwie podkarpackim w 2018 r.

Zarys problematyki badawczej. Badania dotyczyły takich kwestii jak: sposób postrzegania edukacji kulturowej, profil uczestników warsztatów (animatorów i edukatorów kultury z Podkarpacia, którzy wzięli udział w warsztatach zrealizowanych w ramach BMK), formy działalności zawodowej, formy organizacyjne, miejsce edukacji w działalności zawodowej, motywy podejmowania pracy w sferze kultury, ocenę odbioru własnych działań, określenie czynników sprzyjających i niesprzyjających działalności związanej z animacją lub edukacją kulturową, ocenę zakresu współpracy pomiędzy poszczególnymi podmiotami odpowiedzialnymi za edukację kulturową, tradycje rodzinne w kontekście animacji i edukacji kulturowej oraz aktualne formy aktywności w tym zakresie.

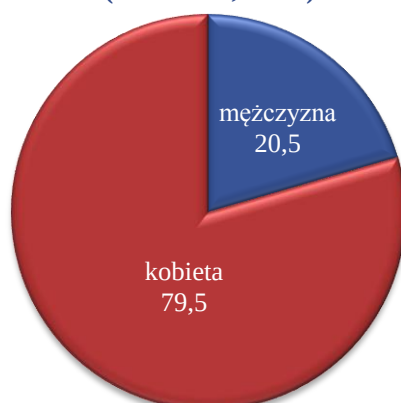
Dobór próby i sposób zbierania danych. W 2018 r. w ogółem warsztatach (tj. przynajmniej w jednym z nich) uczestniczyło 79 osób. Zgodnie z założeniem doboru celowego dążono do tego, aby zaproszenie do badań dotarło do wszystkich uczestników szkoleń. W praktyce w niektórych przypadkach osoby biorące udział w szkoleniach nie uczestniczyły w nich do końca, przez co nie wszyscy mogli wypełnić formularz ankiety przewidziany do rozkolportowania pod koniec spotkań. W celu uzyskania danych zastosowano technikę ankiety audytoryjnej.* Uzyskano łącznie 39 kompletnie wypełnionych formularzy (49,4% populacji). W odniesieniu do zalet i wad wspomnianej techniki można zauważyć, że jednym z podstawowych problemów jest chwilowa utrata kontroli nad narzędziem badawczym (wypełnianym samodzielnie przez respondentów), co nieraz skutkuje brakami odpowiedzi, a tym samym dyskwalifikacją formularza ankiety.

* Ankieta audytoryjna – jedna z technik badawczych w socjologii polegająca na zebraniu w określonym miejscu, (np. szkolnej klasie, sali wykładowej, itd.) wybranej lub wylosowanej grupy osób i rozdaniu im ankiet do wypełnienia. Zalety – uniknięcie lub ograniczenie problemu tzw. efektu ankietera, możliwość realizacji dużych prób relatywnie niskim kosztem (np. w porównaniu z PAPI). Wyższy poziom zwrotów materiału badawczego niż w innych technikach (np. w CAWI). Wady – problem z kompletnością zapisów w formularzach ankiet, problem z reprezentatywnością tak realizowane próby badawczej.

3.2 Uczestnicy warsztatów na Podkarpaciu – struktura badanej próby

Wśród uczestników warsztatów, którzy wzięli udział w badaniach zdecydowaną większość stanowiły kobiety (ok. 80%) wobec ok. 20% mężczyzn, co może stanowić asumpt do stwierdzenia wysokiego stopnia feminizacji sfery animacji i edukacji kulturowej – por. Wykres 34.

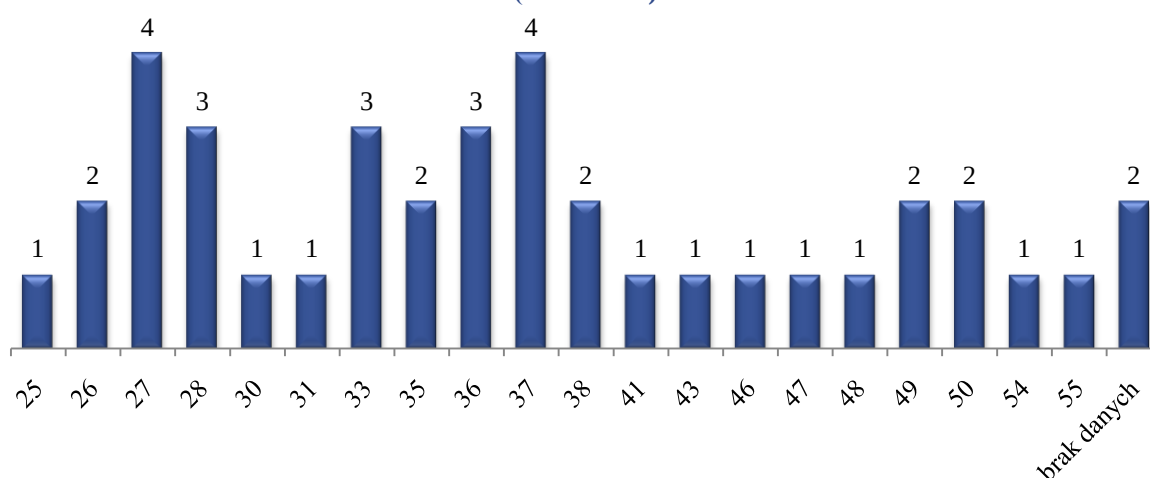
Wykres 34 Struktura badanych uczestników warsztatów przeprowadzonych w ramach BMK – PEK w 2018 r. wg płci
(Dane w %, N=39)

Źródło: badania własne.

Najmłodszy badany uczestnik warsztatów był wieku 22 lat a najstarszy w wieku 55 lat. Różnica między najstarszym i najmłodszym uczestnikiem wynosiła więc 33 lata. Natomiast średnia wieku badanych osób to ok. 37 lat, a typowy wiek respondentów mieści się w przedziale od ok. 28 lat do ok. 46 lat – por. Wykres 35.

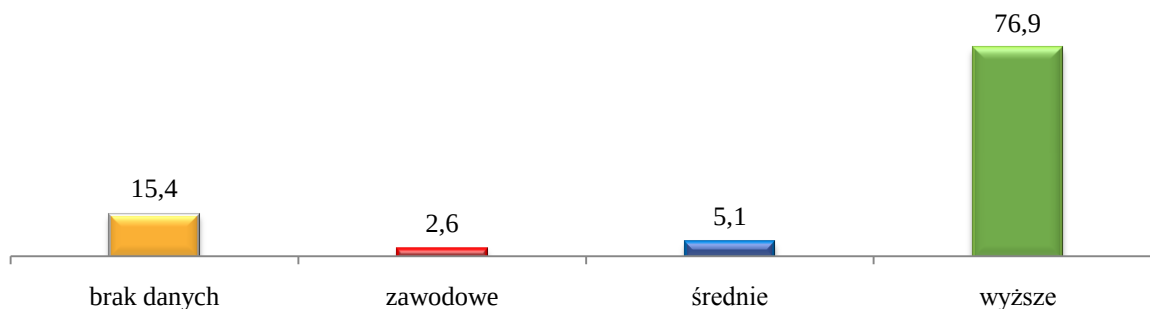
Wykres 35 Wiek badanych uczestników warsztatów przeprowadzonych w ramach BMK – PEK w 2018 r.
(Liczebność)

Źródło: badania własne.

Badani uczestnicy warsztatów w zdecydowanej większości posiadali wyższe wykształcenie (ok. 77%). W pozostałych przypadkach było to wykształcenie średnie (ok. 5%) i zawodowe (ok. 3%) – por. Wykres 36.

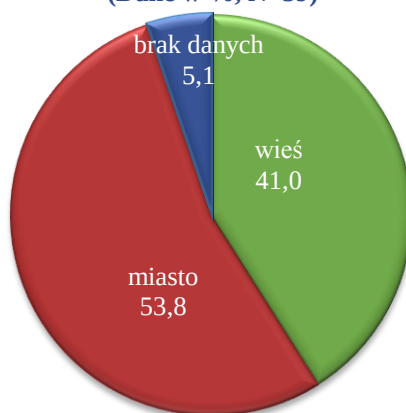
Wykres 36 Wykształcenie badanych uczestników warsztatów przeprowadzonych w ramach BMK – PEK w 2018 r.
(Dane w %, N=39)

Źródło: badania własne.

Ponad połowa badanych uczestników warsztatów to mieszkańcy miast (ok. 54%). Na wsi mieszkało ok. 41% respondentów – por. Wykres 37.

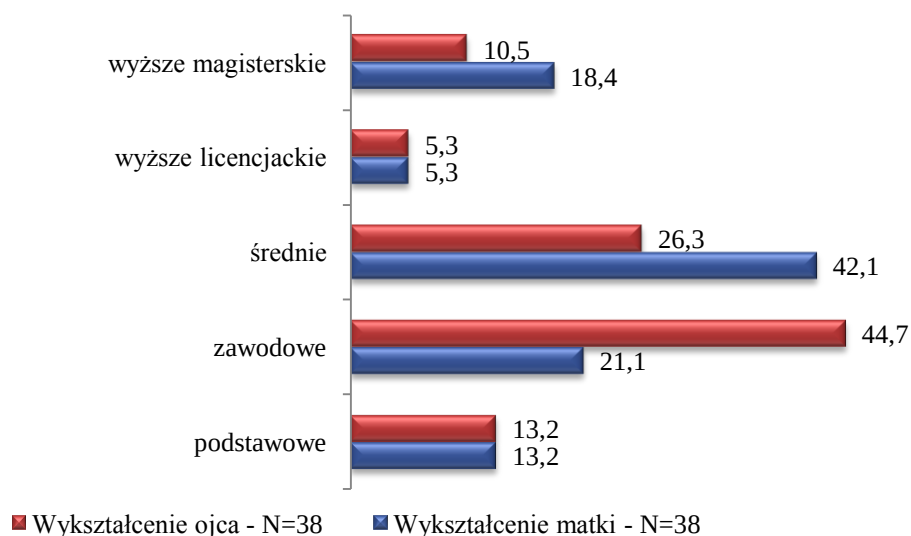
Wykres 37 Miejsce zamieszkania badanych uczestników warsztatów przeprowadzonych w ramach BMK – PEK
(Dane w %, N=39)

Źródło: badania własne.

Wśród ojców osób, które wzięły udział w warsztatach przeważali mężczyźni posiadający wykształcenie zawodowe (ok. 45%). W przypadku pozostałych było to wykształcenie średnie (ok. 26%), wyższe – ok. 16% (a w tym ok. 11% magisterskie oraz ok. 5% licencjackie), a także podstawowe (ok. 13%). Natomiast w przypadku matek w większości przypadków posiadały one wykształcenie średnie (ok. 42%). Pozostałe matki miały wykształcenie wyższe – ok. 24% (a w tym ok. 18% magisterskie oraz ok. 5% licencjackie), zawodowe (ok. 21%), a także podstawowe (ok. 13%). Jak widać – statystycznie rzecz ujmując – kobiety dysponowały przeważnie lepszym wykształceniem niż mężczyźni – por. Wykres 38.

Wykres 38 Wykształcenie rodziców uczestników warsztatów przeprowadzonych w ramach BMK – PEK
(Dane w %)

Uwaga! Pominięto braki danych. Źródło: badania własne.

Zestawienie informacji o wykształceniu rodziców badanych uczestników warsztatów wykazało, że w rodzinach, w których ojcowie legitymowali się wyższym wykształceniem matki przeważnie posiadały taki sam poziom wykształcenia. Podobnie sytuacja przedstawia się w rodzinach, w których ojcowie mieli wykształcenie średnie oraz niższe. Ponadto można zauważyć, iż kobiety częściej niż mężczyźni były w związkach, w których druga osoba miała zdecydowanie niższe wykształcenie – por. Tabela 5.

Tabela 5 Wykształcenie rodziców badanych uczestników warsztatów przeprowadzonych w ramach BMK – PEK w 2018 r.
(Dane w %)

Wykształcenie matki	Wykształcenie ojca			Ogółem
	podstawowe, gimnazjalne lub zawodowe	średnie	wyższe licencjackie lub magisterskie	
	N=22	N=10	N=2	
wyższe licencjackie lub magisterskie	22,7	0,0	66,7	23,7
średnie	27,3	80,0	33,3	42,1
podstawowe, gimnazjalne lub zawodowe	50,0	20,0	0,0	34,2
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0

*Pominięto brak danych (N=1). Źródło: badania własne.

3.3 Profil uczestników podkarpackich warsztatów

Jednym z istotniejszych pytań, które przyświecały podjęciu badań wśród animatorów i edukatorów w sferze kultury, którzy byli uczestnikami warsztatów zrealizowanych w ramach PEK – BMK było to jak ci ludzie, będący profesjonalistami, definiują swoją działalność? W efekcie podjętych zabiegów badawczych otrzymano szereg wypowiedzi, które w bardzo interesujący sposób rozkładają akcenty opisując sposób rozumienia działalności polegającej na edukacji kulturowej.

Definiując edukację kulturową kładziono nacisk na tradycję (*Pielęgnacja dziedzictwa kulturowego, kultywowanie tradycji. Podnoszenie kompetencji kulturowych i społecznych*), ale z drugiej strony podkreślano perspektywiczny wymiar poszerzania i aktualizowania wiedzy w zakresie kultury, i to w wymiarze bardziej jednostkowym (*edukacja kulturowa to poszerzanie swojej wiedzy na temat nowości w kulturze i sztuce, szukanie nowych rozwiązań i inspiracji do działania*), jak i wspólnotowym (*edukacja kulturowa to edukacja przygotowująca do uczestnictwa w kulturze; edukacja w celu nabywania świadomości i umiejętności do korzystania z dóbr kultury; jest to zbiór narzędzi, które pomagają zrozumieć i świadomie wprowadzić w życie pewne nawyki dotyczące kultury. Pomagają samodzielnie zrozumieć pewne mechanizmy, które działają w kulturze oraz połączyć je z aspektami społecznymi i biznesowymi; można ją zdefiniować poprzez działanie uaktywniające wartości i poczucie edukacji w zakresie kultury. Animacja zachowań, które nastawiają człowieka do odbioru kultury w sposób bardziej świadomy; niezbędna, na niej buduje się wartości społeczeństwa, więzi międzyludzkie, kultywuje tradycję; to edukacja ucząca kultury i łącząca pokolenia. Szeroki wymiar kultury jest analizowany i wdrażany praktycznie do codziennej rzeczywistości; zdobywanie, poszerzenie wiedzy z różnych dziedzin edukacji, kultury, sztuki wśród wszystkich grup wiekowych. Może to dotyczyć historii i kultury regionu, rozwijania zainteresowań itp.*).

W tym kontekście bardzo istotną kwestią jest także aspekt rozpowszechniania i udostępniania kultury (*edukacja kulturowa jest to działalność mająca na celu rozpowszechnianie, udostępnianie, działań mających na celu nauczanie, udostępnienie zajęć udoskonalających talenty, organizację imprez kulturalnych; edukowanie o wszelkich przejawach działalności kulturowej, kulturalnej człowieka; informowanie o kulturze, formach artystycznych zarówno poprzez informacje jak i konkretne działania, organizacja imprez z aktywnym uczestnictwem ludzi*).

Przy czym obok szerzenia kultury może to być także zachęcanie i inspirowanie do jej tworzenia (*szerzenie wiedzy na temat kultury, ale i tworzenie kultury; zachęcanie do podjęcia aktywności w sferze kultury poprzez organizację warsztatów, konkursów, festiwali, wykładów i wszelkiego rodzaju wydarzeń kulturalnych; zapoznavanie z każdym rodzajem kultury, przygotowywanie do jej odbioru oraz tworzenie kultury, prowadzenie wszelkiego rodzaju działań zbliżających ludzi do poznawania bądź tworzenia kultury*).

W definicjach jakie zaproponowali uczestnicy badań kładziono też akcent na charakterystykę odbiorców działań mających na celu edukację w sferze kultury. Wyróżniono tu dzieci i młodzież jako specyficzną kategorię adresatów przedsięwzięć omawianego typu (*edukacja kulturowa to sposób na zainteresowanie dzieci i młodzieży kulturą, historią i patriotyzmem; edukacja od najmłodszych lat o tym gdzie żyjemy, o naszej historii oraz jak się wspierać w codziennym życiu*). Ważnymi podmiotami są tu także osoby zajmujące się szerzeniem kultury (*edukacja kulturowa są to działania mające na celu edukację w zakresie organizacji zajęć rozwijających talenty, organizację wydarzeń kulturowych*).

Wskazywano także na powszechny wymiar edukacji kulturowej, a do tego czynności wymagającej współpracy (*działania skierowane do różnych grup społecznych dotyczące szeroko rozumianej kultury; działania wspierające ogólny rozwój jednostki oraz całego społeczeństwa; edukacja kulturowa – działania mające na celu rozwój ludzi, społeczeństwa, grup np. pod względem własnego rozwoju w zakresie kultury, stylu życia; można ją zdefiniować jako podnoszenie wiedzy, umiejętności, kompetencji społeczeństwa w zakresie działań artystycznych; sposób na dotarcie do poszczególnych grup społecznych poprzez propagowanie edukacji na temat kultury; jest to połączenie i współpraca środowisk kultury z środowiskami edukacyjnymi*).

W niektórych przypadkach obok takich zdań stawianych przed edukacją kulturową jak zachowanie tradycji, umożliwienie partycypacji w kulturze poprzez jej zrozumienie, ale także tworzenie, wytwarzanie i wzmacnianie więzi społecznych (wspólnotowych) ciekawym aspektem jest także podkreślenie funkcji kompensacyjnej działań związanych z edukowaniem w sferze kultury (*rozwijanie, wspieranie, promowanie wszelkich form artystycznych w swoim środowisku i na zewnątrz, wyrównywanie szans z większymi ośrodkami kultury*).

Przedsięwzięcia omawianego typu mogą być ponadto traktowane bardzo formalnie (*edukacja kulturowa to wszelkie działania kulturowe: wystawy, koncerty, spotkania; każda działalność kulturowa mająca na celu zbliżanie ludzi do kultury, animację, rozwój kreatywności tj. zajęcia artystyczne, warsztaty, imprezy, koncerty; współpraca organizacji oraz instytucji kultury w celu promowania działań kulturalnych*), jak i nieformalne (*edukacja*

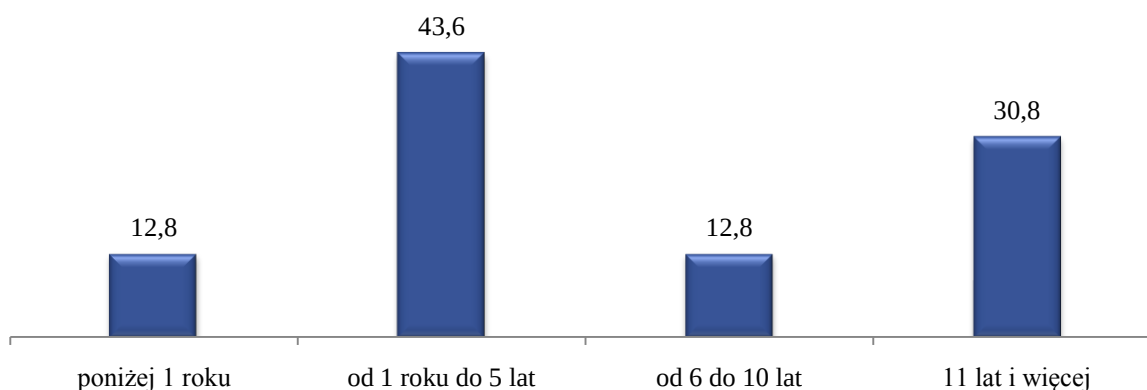
pozaformalna z wykorzystaniem metod warsztatowych, która kształtuje świadomość kultury i rozwija twórczość oraz poczucie estetyki).

Obok takich enumeratywnych definicji pojawiła się także definicja, którą można określić jako procesualno-relacyjna (*nauczanie o procesie tworzenia, przetwarzania, modyfikowania i utrzymywania dóbr kultury, język, dzieła i o relacjach w wyżej wymienionym procesie*).

Z powyższych ujęć wyraźnie wyłania się obraz edukacji kulturowej jako działania o fundamentalnym znaczeniu dla trwałości i przyszłości wspólnoty, dla partycypacji biernej i czynnej członków mniejszych i większych grup w życiu społecznym, a podejmowanie przedsięwzięć w tej sferze, które są bardzo skomplikowane i wymagające dużego wysiłku (intelektualnego, organizacyjnego, ale także finansowego) można określić jako swoistego rodzaju misję.

Z uzyskanych wypowiedzi wynika, iż zdecydowana większość uczestników szkoleń podejmuje działania związane z animacją i edukacją kulturową od 1 roku do 5 lat (ok. 44%). Prawie co trzeci badany to osoba z doświadczeniem w działalności omawianego typu przekraczającym 11 lat (ok. 31%). W pozostałych przypadkach było to doświadczenie od 6 do 10 lat albo poniżej 1 roku (po ok. 13%) – por. Wykres 39.

Wykres 39 Okres dotychczasowych działań związanych z edukacją kulturową podejmowanych przez badanych uczestników warsztatów przeprowadzonych w ramach BMK – PEK w 2018 r. (Dane w %, N=39)

Źródło: badania własne.

Najczęściej wskazywaną przez badanych uczestników szkoleń formą prowadzonej działalności w zakresie edukacji kulturowej była organizacja wydarzeń kulturalnych, festiwali, imprez plenerowych (ok. 80%). Bardzo często były to także lekcje, zajęcia lub warsztaty (ok. 72%). W dalszej kolejności były to takie formy działań jak: organizacja przeglądów lub konkursów artystycznych (ok. 49%), organizacja koncertów (ok. 36%), organizacja wystaw (ok. 31%), a także odczyty (wykłady, prelekcje lub spotkania) oraz organizacja przedstawień teatralnych (po ok. 26%) – por. Wykres 40.

Wykres 40 Forma działalności w zakresie edukacji kulturowej prowadzona przez badanych uczestników warsztatów zrealizowanych w ramach BMK – PEK w 2018 r.

(Dane w %, N=39)

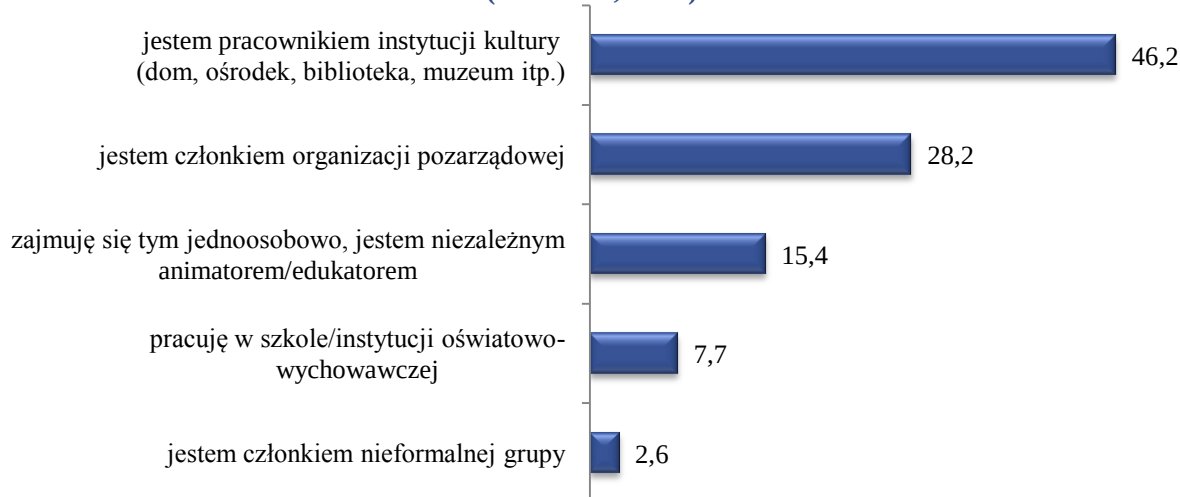
Uwaga! Badani mieli możliwość wskazania więcej niż 1 odpowiedzi przez co dane nie sumują się do 100%.

Źródło: badania własne.

Zdecydowana większość uczestników warsztatów to pracownicy instytucji kultury (ok. 46%). Ponadto byli to także członkowie organizacji pozarządowych (ok. 28%), niezależni animatorzy (ok. 15%), pracownicy szkoły lub instytucji oświatowo-wychowawczej (ok. 8%) oraz członkowie grup nieformalnych (ok. 3%) – por. Wykres 41.

Wykres 41 Forma organizacyjna działalności w zakresie edukacji kulturowej prowadzonej przez badanych uczestników warsztatów zrealizowanych w ramach BMK – PEK w 2018 r.

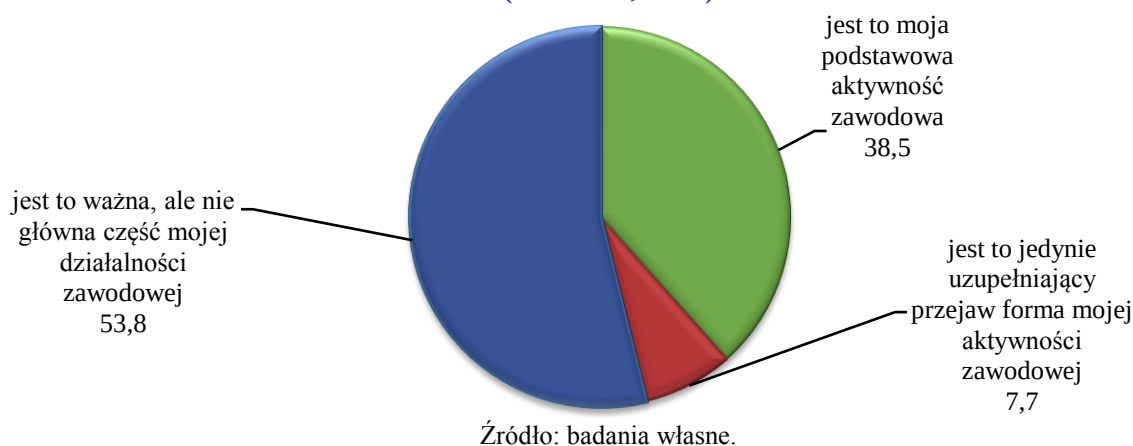
(Dane w %, N=39)

Źródło: badania własne.

Dla większości badanych uczestników warsztatów działalność związana z animacją lub edukacją kulturową była ważną, ale nie główną formą aktywności zawodowej (ok. 54%). W przypadku ok. 39% omawiany rodzaj działalności był podstawową formą aktywności zawodowej. Dla pozostałych respondentów animacja lub edukacja kulturowa stanowiły jedynie dodatkowe zajęcie (ok. 8%) – por. Wykres 42.

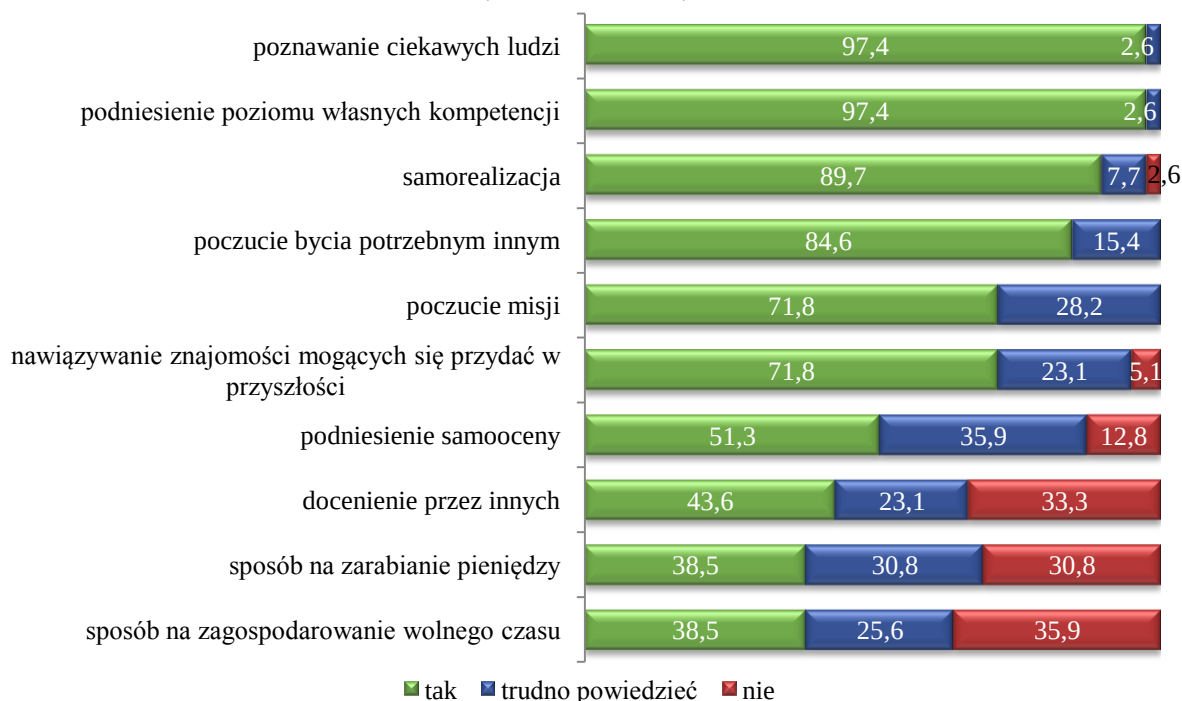
Wykres 42 Miejsce edukacji kulturowej w działalności zawodowej badanych uczestników warsztatów zrealizowanych w ramach BMK – PEK w 2018 r.
(Dane w %, N=39)

Dla uczestników badań szczególnie ważnymi powodami podejmowania działalności związanej z edukacją kulturową były takie jak: poznawanie ciekawych ludzi oraz podniesienie poziomu własnych kompetencji (po ok. 97%). Do bardzo istotnych motywatorów w tym kontekście należały także takie czynniki jak: samorealizacja (ok. 90%) oraz poczucie bycia potrzebnym innym (ok. 85%). Dla badanych ważne było również idealistyczne poczucie misji, co nie wykluczało zdecydowanie bardziej praktycznego podejścia, czyli przekonania iż istotne jest także nawiązywanie znajomości mogących się przydać w przyszłości (po ok. 72%). Pozostałe aspekty wpływające na podjęcie działań związanych z animacją lub edukacją kulturową to: podniesienie samooceny (ok. 51%), docenienie przez innych (ok. 44%), sposób na zarabianie pieniędzy oraz sposób na zagospodarowanie wolnego czasu (po ok. 39%).

Ponadto można zauważyć, iż znaczna część respondentów uważa, że podejmowanie działań związanych z edukacją kulturową nie wynika z konieczności zagospodarowania wolnego czasu (ok. 36%), ani też z powodu dążenia do polepszenia postrzegania siebie przez innych ludzi (ok. 33%), ani także z chęci znalezienia źródła dochodów (ok. 31%) – por. Wykres 43.

Wykres 43 Powody podejmowania działalności związanej z edukacją kulturową przez badanych uczestników warsztatów zrealizowanych w ramach BMK – PEK w 2018 r.
(Dane w %, N=39)

Źródło: badania własne.

Podjęcie działań związanych z edukacją kulturową było w jakiejś mierze wynikiem wcześniejszych planów w przypadku około połowy badanych uczestników warsztatów. Prawie co trzeci respondent miał problem z jednoznaczną odpowiedzią na pytanie o celowy albo przypadkowy wybór omawianego zajęcia. W pozostałych przypadkach taka ścieżka aktywności zawodowej była wynikiem przypadku. Można więc stwierdzić, że badani nieco częściej skłaniali się do twierdzenia, że ich aktualna praca jest wynikiem świadomego wyboru, a nie przypadku na co wskazuje średnia ranga odpowiedzi, która na skali od 1 (przypadek) do 5 (zaplanowane działanie) wyniosła ok. 3,38 – por. Wykres 44.

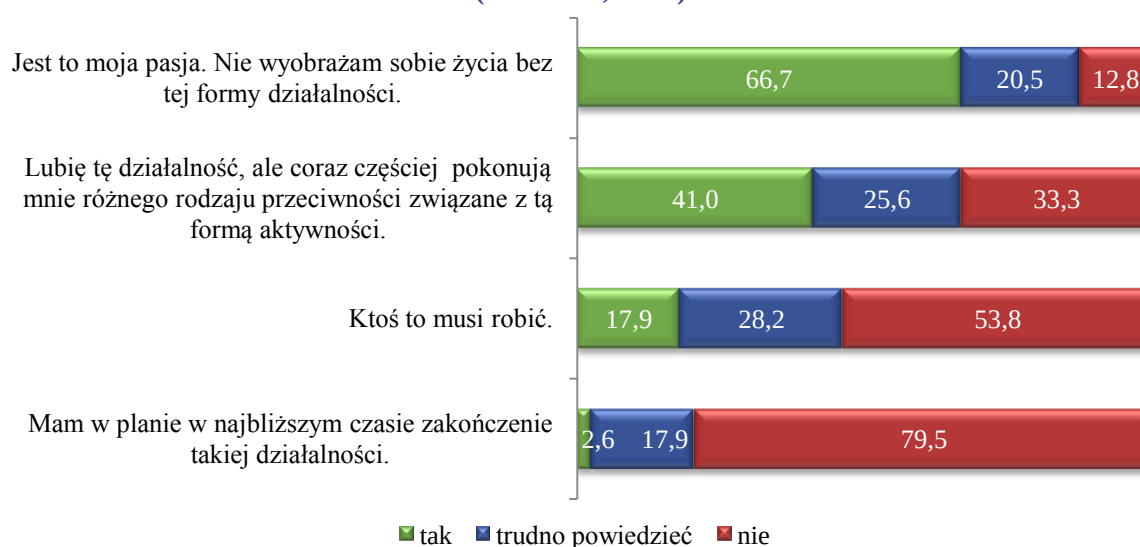
Wykres 44 Rola planu i przypadku w kwestii podjęcia działalności związanej z edukacją kulturową przez badanych uczestników warsztatów zrealizowanych w ramach BMK – PEK w 2018 r.
(Dane w %, N=39)

Uwaga! Na skali zaproponowanej respondentom wybór 1 oznaczał wskazanie na przypadek (2 na raczej przypadkową sytuację) a 5 na zaplanowane działanie (4 na raczej zaplanowane działanie), wybór 3 interpretowany jest jako odpowiedź ambiwalentna. Źródło: badania własne.

Zdecydowana większość badanych uczestników szkoleń traktuje pracę związaną z animacją lub edukacją kulturową w kategoriach pasji. Osoby te, zgodziły się z twierdzeniem, iż nie wyobrażają sobie życia bez tej formy działalności (ok. 67%). W przypadku ok. 41% badanych można powiedzieć, iż lubią tę działalność, ale coraz częściej pokonują ich różnego rodzaju przeciwności związane z tą formą aktywności. Część respondentów przyznała, że zajmują się tym czym się zajmują z uwagi na to, że „*ktoś to musi robić*” (ok. 18%). Ponadto jedynie nieliczni spośród badanych stwierdzili, że w najbliższym czasie mają w planie zakończenie dotychczasowej działalności związanej z animacją lub edukacją kulturową (ok. 3%) – por. Wykres 45.

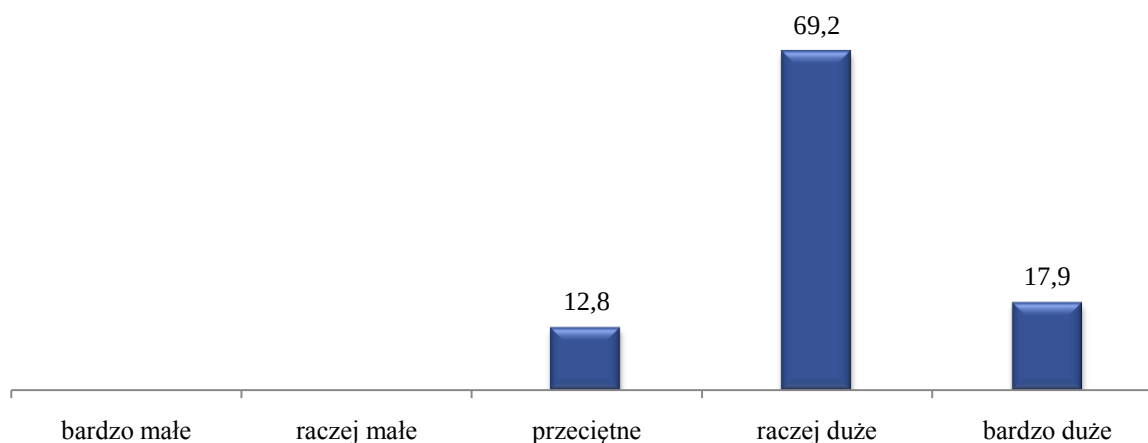
Wykres 45 Poziom akceptacji badanych uczestników szkoleń przeprowadzonych w ramach BMK – PEK w 2018 r. odnośnie poszczególnych stwierdzeń dotyczących działalności w zakresie edukacji kulturowej (Dane w %, N=39)

Źródło: badania własne.

Badani uczestnicy szkoleń w zdecydowanej większości (ok. 87%) stwierdzili, że ich działania związane z animacją lub edukacją kulturową cieszą się dużym zainteresowaniem odbiorców (w tym ok. 70% – raczej dużym i ok. 18% – zdecydowanie dużym). Jedynie ok. 13% respondentów przyznało, że zainteresowanie to jest przeciętne. Nie było natomiast takich, według których ich aktywność budzi małe zainteresowanie albo też wcale nie znajduje żadnego odzewu – por. Wykres 46.

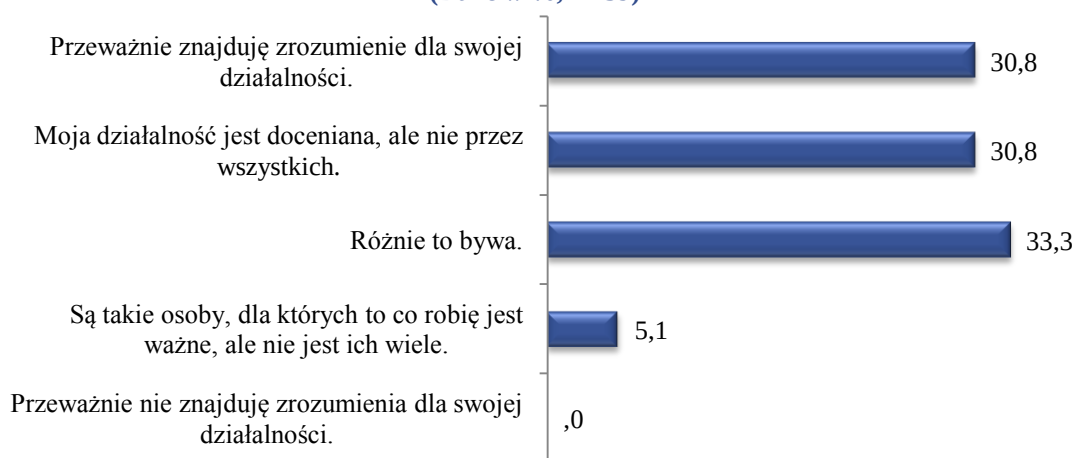
Wykres 46 Zainteresowanie podejmowaną działalnością w zakresie edukacji kulturowej wśród odbiorców w ocenie uczestników warsztatów zrealizowanych w ramach BMK – PEK w 2018 r.
(Dane w %, N=39)

Źródło: badania własne.

Badani uczestnicy szkoleń byli bardzo podzieleni w opiniach dotyczących tego jakie jest zrozumienie dla ich działalności w zakresie animacji lub edukacji kulturowej wśród przedstawicieli różnego rodzaju instytucji oraz organizacji. Zdaniem prawie co trzeciego respondenta jego aktywność przeważnie znajduje zrozumienie wśród wspomnianych osób (ok. 31%). Taki sam odsetek badanych przyznał, że działalność ta jest doceniana, ale nie przez wszystkich. Najczęściej jednak w omawianym kontekście przyznawano, że z tym zrozumieniem różnie bywa (ok. 33%). Jedynie ok. 5% ankietowanych zgodziło się z twierdzeniem, iż są takie osoby, dla których to co robią jest ważne, ale nie jest ich wiele – por. Wykres 47.

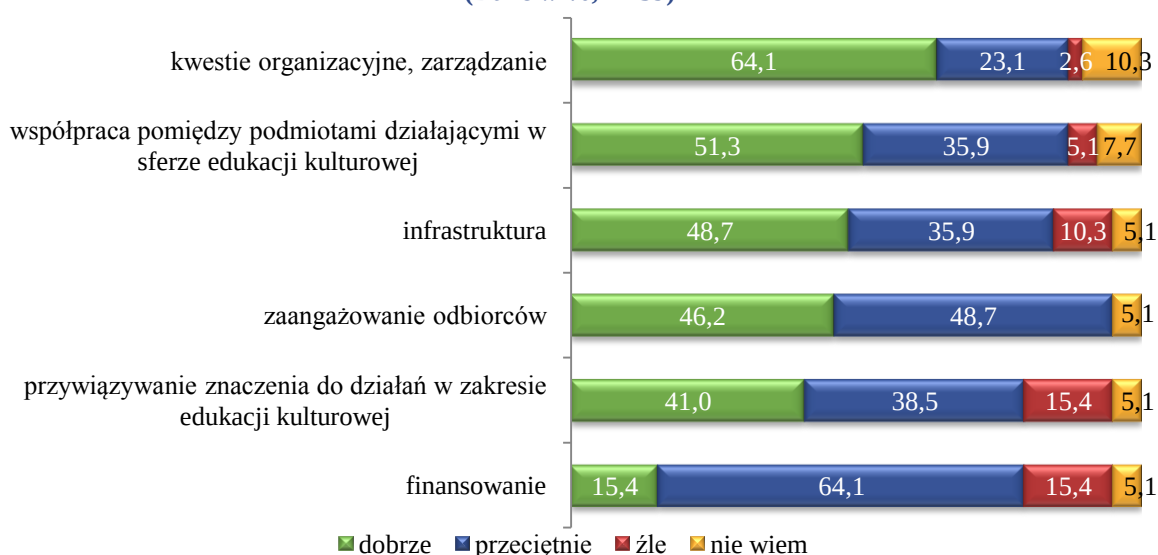
Wykres 47 Postrzeganie działalności w zakresie edukacji kulturowej przez przedstawicieli instytucji lub organizacji w ocenie uczestników warsztatów zrealizowanych w ramach BMK – PEK w 2018 r.
(Dane w %, N=39)

Źródło: badania własne.

Biorąc pod uwagę poszczególne aspekty związane z edukacją kulturową na terenie Podkarpacia najlepiej została oceniona przez uczestników badań kwestia organizacji i zarządzania (ok. 64%). Docenione zostały także takie aspekty jak: współpraca pomiędzy podmiotami działającymi w sferze edukacji kulturowej (ok. 51%) oraz infrastruktura (ok. 49%). Problematyczne okazały się natomiast takie kwestie jak: zaangażowanie odbiorców (ok. 46% dobrych opinii na ten temat wobec ok. 49% wskazujących na przeciętne zaangażowanie) oraz przywiązywanie znaczenia do działań w zakresie edukacji kulturowej (przy ok. 41% pozytywnych ocen relatywnie dużo negatywnych bo ok. 15%). W tym zestawieniu badani najbardziej krytycznie odnieśli się do finansowania działań związanych z animacją lub edukacją kulturową (taki sam odsetek zanotowały pozytywne i negatywne oceny, tj. ok. 15%) przy zdecydowanej większości ocen przeciętnych (ok. 64%) – por. Wykres 48.

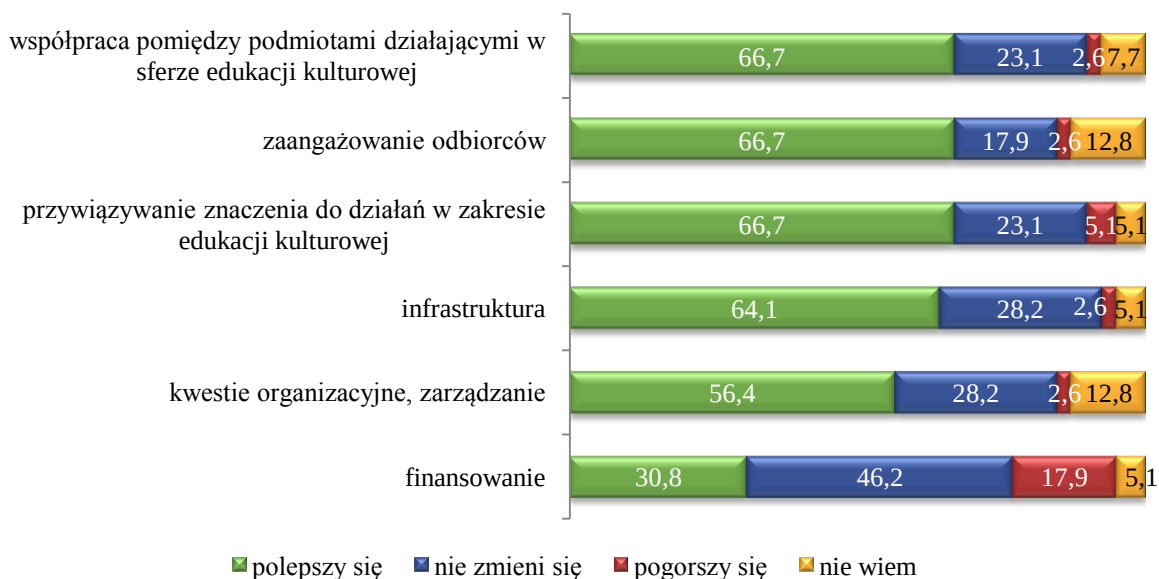
Wykres 48 Poszczególne aspekty organizacyjne, infrastrukturalne oraz finansowe związane z edukacją kulturową na terenie Podkarpacia w opinii uczestników warsztatów zrealizowanych w ramach BMK – PEK w 2018 r.
(Dane w %, N=39)

Źródło: badania własne.

Uczestnicy warsztatów zapytani o przewidywane trendy związane z animacją lub edukacją kulturową na terenie Podkarpacia w większości przypadków prognozują poprawę sytuacji w porównaniu ze stanem obecnym. Takich opinii w odniesieniu do takich zagadnień jak: współpraca pomiędzy podmiotami działającymi w sferze edukacji kulturowej, zaangażowanie odbiorców, przywiązywanie znaczenia do działań w zakresie edukacji kulturowej było odpowiednio po ok. 68%. Większość badanych wyraziła także przekonanie, że również infrastruktura oraz organizacja i zarządzanie w sferze kultury na terenie Podkarpacia polepszy się (odpowiednio ok. 64% i 56%). Jedynie finansowanie zdaniem większości ankietowanych nie ulegnie poprawie (ok. 46%) – por. Wykres 49.

Wykres 49 Przewidywane trendy dotyczące poszczególnych aspektów organizacyjnych, infrastrukturalnych oraz finansowych w opinii uczestników warsztatów zrealizowanych w ramach BMK – PEK w 2018 r.
(Dane w %, N=39)

Źródło: badania własne.

W przypadku badanych, którzy finansowanie w sferze kultury na terenie Podkarpacia ocenili jako dobre, większość uznała, że jeszcze ulegnie ono poprawie (ok. 50%). Wśród tych, którzy stwierdzili, że finansowanie to jest na przeciętnym poziomie przeważały opinie, że nic się w tej sprawie nie zmieni (ok. 48%). Także zła ocena finansowania sprzyja pogładowi, że nic się nie zmieni w odniesieniu do omawianego zagadnienia (ok. 68%) – por. Tabela 6.

Tabela 6 Finansowanie i prognoza dotycząca tego aspektu działalności w zakresie edukacji kulturowej w opinii uczestników warsztatów zrealizowanych w ramach BMK – PEK w 2018 r.
(Dane w %)

Prognoza dotycząca finansowania	Ocena finansowania				Ogółem N=39
	nie wiem N=2	źle N=6	przeciętnie N=25	dobrze N=6	
polepszy się	0,0	0,0	36,0	50,0	30,8
pozostanie bez zmian	0,0	66,7	48,0	33,3	46,2
pogorszy	50,0	33,3	12,0	16,7	17,9
nie wiem	50,0	0,0	4,0	0,0	5,1
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: badania własne.

Badani uczestnicy warsztatów, którzy dobrze lub przeciętnie ocenili obecny stan infrastruktury w sferze kultury na Podkarpaciu w większości przewidują, że w przyszłości ulegnie on poprawie (odpowiednio ok. 68% i ok. 64%). Także osoby, które uznały, że infrastruktura ta jest aktualnie w złym stanie w większości przypuszczają, że poprawi się ona z biegiem czasu (ok. 75%) – por. Tabela 7.

Tabela 7 Infrastruktura i prognoza dotycząca tego aspektu działalności w zakresie edukacji kultowej w opinii uczestników warsztatów zrealizowanych w ramach BMK – PEK w 2018 r.
(Dane w %)

Prognoza dotycząca infrastruktury	Ocena infrastruktury				Ogółem
	nie wiem	źle	przeciętnie	dobrze	
	N=2	N=4	N=14	N=19	
polepszy się	0,0	75,0	64,3	68,4	64,1
pozostanie bez zmian	50,0	25,0	21,4	31,6	28,2
pogorszy	0,0	0,0	7,1	0,0	2,6
nie wiem	50,0	0,0	7,1	0,0	5,1
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: badania własne.

Również w odniesieniu do kwestii organizacji i zarządzania w sferze kultury na Podkarpaciu dominuje przekonanie, że nastąpi poprawa w tym względzie. W przypadku osób, które dobrze oceniają ten aspekt działalności w sferze animacji lub edukacji kulturowej opinię taką wyraziło ok. 56% badanych. Wśród tych, których zdaniem obecnie organizacja i zarządzanie jest na przeciętnym poziomie poprawę przewiduje ok. 67% respondentów. Także osoba, która negatywnie oceniła omawiane zagadnienie w przyszłości nastąpi poprawa. Można więc stwierdzić, że im gorsza jest ocena obecnej sytuacji, tym większe są nadzieje na jej poprawę – por. Tabela 8.

Tabela 8 Organizacja (zarządzanie) i prognoza dotycząca tego aspektu działalności w zakresie edukacji kultowej w opinii uczestników warsztatów zrealizowanych w ramach BMK – PEK w 2018 r.
(Dane w %)

Prognoza dotycząca kwestii organizacyjnych, zarządzania	Ocena kwestii organizacyjnych, zarządzania				Ogółem
	nie wiem	źle	przeciętnie	dobrze	
	N=4	N=1	N=9	N=25	
polepszy się	25,0	100,0	66,7	56,0	56,4
pozostanie bez zmian	50,0	0,0	22,2	28,0	28,2
pogorszy	0,0	0,0	11,1	0,0	2,6
nie wiem	25,0	0,0	0,0	16,0	12,8
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: badania własne.

Natomiast w przypadku opinii na temat przywiązywania znaczenia do działań w zakresie edukacji kulturowej można zauważyć, że im lepsza jest ocena stanu obecnego, tym większe jest przekonanie, że będzie jeszcze lepiej. W przypadku osób, których zdaniem w omawianej kwestii nie dzieje się dobrze, takie oczekiwania wyraziło ok. 50% badanych. W grupie respondentów, którzy uznali, że obecnie działania w zakresie animacji lub edukacji kulturowej mają przeciętne znaczenie, poprawę sytuacji w tym względzie przewiduje ok. 73% badanych. Wśród uczestników badań, którzy dobrze oceniają kwestię przywiązywania wagi do omawianej działalności, zdaniem ok. 75% ankietowanych sytuacja w tym kontekście ulegnie dalszej poprawie – por. Tabela 9.

Tabela 9 Przywiązywanie znaczenia do aktywności w zakresie edukacji kulturowej i prognoza dotycząca tego aspektu w opinii uczestników warsztatów zrealizowanych w ramach BMK – PEK w 2018 r.
(Dane w %)

Prognoza dotycząca przywiązywania znaczenia do działań w zakresie edukacji kulturowej	Ocena przywiązywania znaczenia do działań w zakresie edukacji kulturowej				Ogółem
	nie wiem	źle	przeciętnie	dobrze	
	N=2	N=6	N=15	N=16	
polepszy się	0,0	50,0	73,3	75,0	66,7
pozostanie bez zmian	50,0	16,7	20,0	25,0	23,1
pogorszy	0,0	33,3	0,0	0,0	5,1
nie wiem	50,0	0,0	6,7	0,0	5,1
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: badania własne.

Zestawienie oceny stanu obecnego i prognozy dotyczącej współpracy pomiędzy podmiotami działającymi w sferze edukacji kulturowej pokazuje, że wraz z lepszą opinią w tym względzie rośnie przekonanie, że będzie jeszcze lepiej. Wśród badanych, którzy wspomniany aspekt ocenili negatywnie zdania były podzielone, ponieważ w jednym przypadku zostało wyrażone przekonanie, że nastąpi poprawa, a w drugim, że nie będzie żadnych zmian. Natomiast badani, którzy uznali, że współpraca ta jest obecnie przeciętna, większość wyraziła przekonanie, że ulegnie ona poprawie (ok. 57%). Także w grupie osób, która uznała, że omawiana kooperacja przebiega dobrze, zdecydowana większość przewiduje, że będzie ona coraz lepsza (ok. 85%) – por. Tabela 10.

Tabela 10 Współpraca pomiędzy podmiotami sfery kultury i prognoza dotycząca tego aspektu działalności w zakresie edukacji kulturowej w opinii uczestników warsztatów zrealizowanych w ramach BMK - PEK w 2018 r.
(Dane w %)

Prognoza dotycząca współpracy pomiędzy podmiotami działającymi w sferze edukacji kulturowej	Ocena współpracy pomiędzy podmiotami działającymi w sferze edukacji kulturowej				Ogółem
	nie wiem	źle	przeciętnie	dobrze	
	N=3	N=2	N=14	N=20	
polepszy się	0,0	50,0	57,1	85,0	66,7
pozostanie bez zmian	33,3	50,0	28,6	15,0	23,1
pogorszy	0,0	0,0	7,1	0,0	2,6
nie wiem	66,7	0,0	7,1	0,0	7,7
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: badania własne.

Badani uczestnicy warsztatów, którzy ocenili zaangażowanie odbiorców działań w zakresie animacji lub edukacji kulturowej na Podkarpaciu jako przeciętne w większości oczekują poprawy w tym względzie (ok. 53%). Także respondenci, według których zaangażowanie to jest na dobrym poziomie w zdecydowanej większości przewidują, że ulegnie ono poprawie (ok. 89%) – por. Tabela 11.

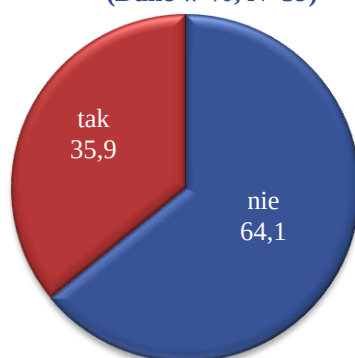
Tabela 11 Zaangażowanie odbiorców i prognoza dotycząca tego aspektu działalności w zakresie edukacji kulturowej w opinii uczestników warsztatów zrealizowanych w ramach BMK - PEK w 2018 r.
(Dane w %)

Prognoza dotycząca zaangażowanie odbiorców	Ocena zaangażowanie odbiorców			Ogółem N=39
	nie wiem	przeciętnie	dobrze	
	N=2	N=19	N=18	
polepszy się	0,0	52,6	88,9	66,7
pozostanie bez zmian	50,0	26,3	5,6	17,9
pogorszy	0,0	5,3	0,0	2,6
nie wiem	50,0	15,8	5,6	12,8
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: badania własne.

W przypadku większości badanych uczestników szkoleń nikt z bliskich (dziadków, rodziców, rodzeństwa itd.) nie zajmował się animacją lub edukacją kulturową (ok. 64%). Natomiast pozostali respondenci (ok. 36%) przyznali, że w ich rodzinach były lub są takie osoby. Wśród odpowiedzi na to pytanie pojawiły się takie jak: *rodzice nauczyciele; babcia, mama i tata, ciocie, wujowie, siostra; moja babcia oraz mama są powiązane z edukacją, ale nie kulturową tylko oświatową, ale jest to jakiś element wykorzystywany w edukacji kulturowej, jest to jakaś forma, którą wykorzystać można w warsztatach itp.*; *Ojciec – obecnie 25 lat w USA. Udziela się w społeczeństwie Polonii, na stanowisku zastępcy Komendanta Kombatantów Polskich w New Britain*; *siostra mamy – reżyser teatralny*; *ciotka – prowadzenie grupy teatralnej*; *siostra działa społecznie w zakresie edukacji artystycznej, coaching, głównie z seniorami*; *mąż; siostra cioteczna jest dyrektorem Miejskiego Ośrodka Kultury w Biłgoraju i podejmuje tego typu działania*) – por. Wykres 50.

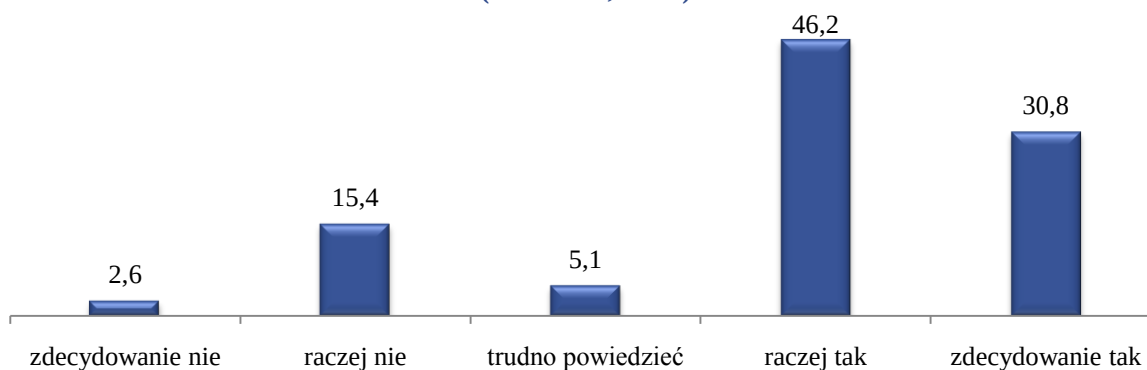
Wykres 50 Działalność w sferze kultury osób bliskich (dziadków, rodziców, rodzeństwa itd.) badanych uczestników warsztatów zrealizowanych w ramach BMK - PEK w 2018 r.
(Dane w %, N=39)

Źródło: badania własne.

Zdecydowana większość badanych uczestników warsztatów przyznała, że w ich domu rodzinnym przywiązywano wagę do edukacji kulturowej (tzn. rodzice dbali o rozwój ich talentów, doceniali aktywność kulturową, inspirowali do podejmowanie tego rodzaju działań itp.). Tak było w przypadku ok. 77% respondentów. Natomiast taka sytuacja nie miała miejsca w odniesieniu do ok. 18% ankietowanych. Jedynie ok. 5% odpowiedzi wykazało brak jednoznacznego poglądu badanych w omawianej kwestii – por. Wykres 51.

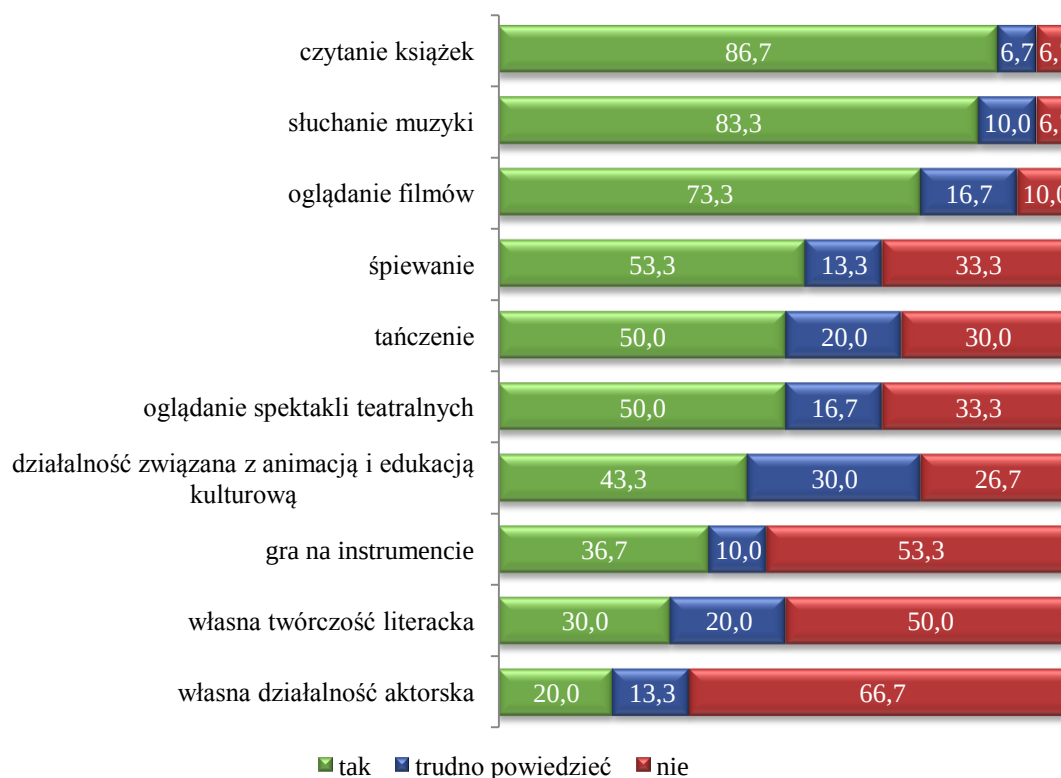
Wykres 51 Przywiązywanie wagi do edukacji kulturowej w domu rodzinnym uczestników warsztatów zrealizowanych w ramach BMK - PEK w 2018 r.
(Dane w %, N=39)

Źródło: badania własne.

W rodzinach uczestników badań, w których przywiązywano wagę do edukacji kulturowej największy nacisk był kładziony na czytanie książek (ok. 87%). W zdecydowanej większości przypadków byto to także słuchanie muzyki (ok. 83%) oraz oglądanie filmów (ok. 73%). W dalszej kolejności wskazywano na śpiewanie (ok. 53%), tańczenie oraz oglądanie spektakli teatralnych (po ok. 50%), działalność związana z animacją i edukacją kulturową (ok. 43%), gra na instrumencie (ok. 37%), własna twórczość literacka (ok. 30%), a także własna działalność aktorska (ok. 20%) – por. Wykres 52.

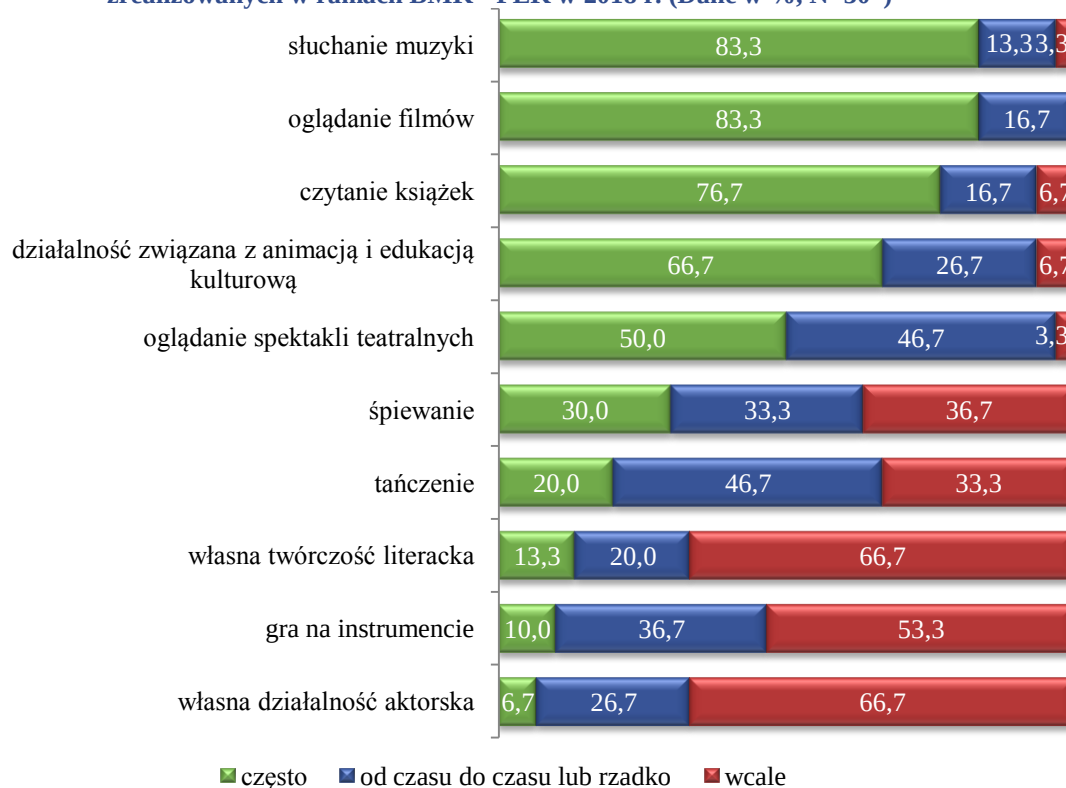
Wykres 52 Przejawy nacisku na edukację kulturową w domu rodzinnym uczestników warsztatów zrealizowanych w ramach BMK - PEK w 2018 r.
(Dane w %, N=30*)

*Uwaga! Uwzględniono odpowiedzi wyłącznie tych badanych, którzy przyznali, że w ich domu rodzinnym rodzice przywiązywali wagę do kwestii edukacji kulturowej. Źródło: badania własne.

Wśród szczególnie często wymienianych aktualnych zainteresowań uczestników warsztatów, w których domach rodzinnych przywiązywano wagę do edukacji kulturowej zostały wymienione takie jak: słuchanie muzyki oraz oglądanie filmów (po ok. 83%), a także czytanie książek (ok. 77%) i działalność związana z animacją i edukacją kulturową (ok. 67%). Ponadto badani w tym kontekście wymieniali także takie formy aktywności kulturowej jak: oglądanie spektakli teatralnych (50%), śpiewanie (ok. 30%), tańczenie (ok. 20%), własna twórczość literacka (ok. 13%), gra na instrumencie (ok. 10%) oraz własna działalność aktorska (ok. 7%) – por. Wykres 53.

Wykres 53 Aktualna aktywność własna w zakresie działalności kulturowej uczestników warsztatów zrealizowanych w ramach BMK - PEK w 2018 r. (Dane w %, N=30*)

*Uwaga! Uwzględniono odpowiedzi wyłącznie tych badanych, którzy przyznali, że w ich domu rodzinnym rodzice przywiązywali wagę do kwestii edukacji kulturowej. Źródło: badania własne.

4. Realizatorzy i partnerzy podkarpackich projektów o swoim podejściu do wykonywanego zawodu – wyniki badań IDI

4.1 Uwagi metodologiczne do badań z realizatorami i partnerami projektów w ramach BMK

Zarys problematyki badawczej. Badania w tej części dotyczą takich zagadnień jak: sposoby postrzegania edukacji kulturowej i jej miejsca w życiu społecznym, postrzegania swojego zawodu związanego z animacją i edukacją kulturową, dotychczasowych i aktualnych doświadczeń w tym względzie, sukcesów, porażek i planów w kontekście wykonywanego zawodu, a także oceny Programu BMK.

Dobór próby i sposób zbierania danych. W badaniach zastosowano celowy dobór próby. Założeniem było uzyskanie 4 wywiadów pogłębionych (IDI*) z realizatorami i partnerami projektów. Ostatecznie w dniach 16-tego i 17.10.2018 r. przeprowadzono wywiady z dwiema osobami realizującymi projekty w ramach PEK – BMK oraz z dwoma partnerami tychże przedsięwzięć.

Ponadto należy tu zaznaczyć, iż w cytatach zaprezentowanych poniżej wypowiedzi respondentów – zgodnie z zapowiedzią zamieszczoną w scenariuszu wywiadu – zostały zanonimizowane i oznaczone literą R. Wypowiedzi osoby prowadzącej wywiad, tj. moderatora oznaczono literą M.

4.2 Rola edukacji kulturowej w życiu społecznym i opinia animatorów i edukatorów kulturowych o Programie BMK

W celu spojrzenia na edukację kulturową przez pryzmat doświadczenia osób, dla których taka forma aktywności jest centralnym aspektem ich działalności zawodowej poproszono respondentów o zdefiniowanie pojęć edukacja i animacja kulturowa oraz określenie relacji pomiędzy tymi terminami.

Edukacja kulturowa jako **dziedzina akademicka**, której praktycznym wyrazem jest animacja kulturowa.

R: *Edukacja kulturowa bardziej jest dla mnie taką formą przedstawienia jakby teoretycznego. Bardziej tak to widzę, że edukujemy się więc spotykamy się, więc rozmawiamy na ten temat. Omawiamy różne aspekty związane z edukacją. Natomiast animacja kulturowa jest dla mnie formą warsztatową. Bardziej że tutaj już działamy.*

* IDI (ang. Individual In-Depth Interview) należy do technik jakościowych i polega na szczegółowej, wnikliwej rozmowie z respondentem w celu wyjaśniania i (lub) zrozumienia zjawisk, motywacji, postaw, zachowań. Podstawowe zalety – elastyczność metody, możliwość pogłębienia rozmów w miarę gromadzenia informacji. Podstawowe wady – problem z uogólnieniem wyników oraz z wiarygodnością wniosków, kosztochłonność i pracochłonność.

Edukacja kulturalna jest też traktowana jako **część większej całości**. Wyraźnie zaznacza się tu pewnego rodzaju podejście holistyczne. Edukację bowiem trudno oddzielić od jej kontekstu kulturowego. W tym ujęciu animacja kulturowa jest natomiast traktowana jako jeden z przejawów lub elementów wspomnianej większej całości.

R: *Samo słowo edukacja jest mi bardzo bliskie, ponieważ tym zajmuję się na co dzień. Więc myślę, że „edukacja kulturalna” to będzie coś co na pewno będzie z jednej strony związane właśnie z edukacją, którą mamy na co dzień, która towarzyszy dzieciom i młodzieży. No bo to ciężko jest oderwać też o kultury, ale z drugiej strony jest to chyba to wszystko co jest również konsekwencją takich również szerokich działań, które się odbywają no chociażby właśnie u nas, na terenie MOK, i które pozwalają właśnie rozwijać młodzież, dzieci, czyli edukować właśnie w tym kierunku takiej szeroko pojętej kultury. (...) Animacja jest właśnie częścią tej edukacji.*

Edukację i animację kulturalną można też postrzegać jako **przenikające się działania**. W tym dynamicznym ujęciu każdy przejaw aktywności w sferze kultury zawiera ładunek edukacyjny. Ważnym aspektem jest tu również nacisk na kreatywność młodych osób, przez co sam proces edukacji kulturowej staje się bardziej przyjazny, twórczy i tym samym bardziej atrakcyjny i satysfakcjonujący dla młodzieży. Dzięki takiemu podejściu młodzi ludzie mogą nie tylko podnosić swoje kompetencje, ale także samorealizować się. Istotna jest tu również szansa na podniesienie poziomu samooceny, co szczególnie w przypadku młodych osób – w tym także tych niepełnosprawnych – które często dopiero szukają swojego miejsca w świecie jest bardzo pożądanym efektem. Ponadto podkreśla się tu czynnik relacyjny, który sprawia, że edukacja kulturowa ma nie tylko wymiar symboliczny, ale poprzez interakcje przeradza się w wytwarzanie się rzeczywisty więzi społecznych.

R: *Myślę, że wszystkie działania kulturalno-edukacyjne, które tutaj prowadzimy na co dzień, nie tylko podczas projektu, gdzieś tam wpisują się w te oba hasła (edukacja i animacja kulturowa). Czyli działalność, czy teatralna, czy artystyczna, plastyczna, wokalna, (...) taneczna, wszystko to w jakiś sposób wpływa na tą edukację dzieci i młodzieży, jak również dorosłych.*

R: *Fajnym aspektem edukacji kulturalnej jest nie tylko, że przychodzą instruktorzy, którzy uczą pewnych swoich jakiś tam działań przez siebie, przez długie lata wypracowanych, ale też te dzieci pełnosprawne uczą tych niepełnosprawnych. Niektórych umiejętności, które one już posiadły. Że tu jest fajny nie tylko ten aspekt edukacji, od takiego mentora, instruktora, ale także od siebie nawzajem.*

Wszyscy uczestnicy wywiadów pogłębionych są zgodni co do tego, że edukacja kulturowa w życiu społecznym jest bardzo ważna, i powinna być permanentnie obecna i dostępna, a nawet pożądaną jest to, aby jej udział stale się zwiększał. W opinii respondentów edukacja tego rodzaju wykracza poza prozaiczne przyswajanie wiedzy i stanowi bardzo ważny proces przygotowywania młodych osób do życia w społeczeństwie. Mowa tu o rozumieniu kultury jako takiej, ale także o wzmacnianie i zaszczepianie pozytywnych cech

osobowości. To istotny czynnik budowania samooceny młodych osób, zwiększania ich poczucia własnej wartości oraz motywowania do wyrażania siebie poprzez sztukę.

R: *Edukacja kulturowa powinna być obecna w życiu społecznym ponieważ wspiera rozwój już od najmłodszych lat wśród młodzieży. Jej wrażliwość, na świat.*

R: *Na pewno powinna być. To jest moim zdaniem najważniejszy aspekt. Że powinna być obecna ciągle i powinna być dostępna. Dostępna bez względu na koszty, na miejsce zamieszkania, na status społeczny. Powinniśmy się wszyscy starać, żeby te zajęcia jednak dla dzieci były dostępne. I właśnie bardzo fajnie, że istnieją takie projekty, dzięki którym dzieciaki, mogą uczestniczyć w takim projekcie na wyższym poziomie. Ponieważ można zapraszać specjalistów i nie muszą żadnych opłat ponosić za te zajęcia.*

R: *Myślę, że rola jest tutaj na pewno bardzo duża, i moje jest tu odczucie, może bardziej tutaj będę – znów z racji wykonywanej pracy – skłaniać ku szkole, że powinien chyba być jednak większy właśnie nacisk na tę edukację kulturalną w szkołach. Samo przyswajanie wiedzy nie wystarczy. Mamy na przykład takie przedmioty, jeżeli mówimy o takiej szerokiej kulturze, to na pewno na każdym przedmiocie jakieś elementy tej edukacji kulturalnej by się pojawiły, ale ja tutaj bardziej myślę o takich szerokich działaniach, których w moim odczuciu w szkołach troszeczkę jednak brakuje. (...) Ja pracowałam w gimnazjum. I jak zaczynałam tam pracę to działały tam naprawdę świetne kółka takich różnych zainteresowań, ale między innymi takie koło teatralne. To była taka grupa teatralna. Bo kółko to mi się kojarzy z czymś takim małym. A to była grupa. Naprawdę świetna. Wiele z tych osób dzisiaj jest animatorami kulturowymi. Więc takie zaszczepienie tego w szkołach ma naprawdę bardzo duże znaczenie. Natomiast w moim odczuciu, ponieważ edukacja ogólnie poszła w takim kierunku, bardziej wyniki, egzaminy, olimpiady, a mi jest bardzo bliska działalność taka w sferze kulturowej. Choć może nawet bardziej wolontariat. Robiliśmy ostatnio z wolontariuszami bajkę, którą przedstawialiśmy dla przedszkolaków, co można też podpisać pod taką edukację kulturalną. Natomiast w moim odczuciu brakuje takich działań, które by pokazały i mogły też zaszczepić właśnie szerzej taką edukację kulturalną u dzieciaków i u młodzieży. (...) W szkole dałoby się to zorganizować i w moim odczuciu jest bardzo duże zapotrzebowanie też na to wśród dzieci i młodzieży, tylko to trzeba by było ... Trzeba te dzieciaki „powyciągać”, które by były chętne ponieważ ja – prowadząc wolontariat – zaproponowałam przygotowanie bajki dla przedszkolaków (...) i spotkało się to z bardzo pozytywnym odzewem. I widziałam też, (...) integrację grupy, i tę isierkę w oczach dzieci, które to wszystko przygotowywały.*

R: *Rola edukacji. Moim zdaniem na pewno powinna być większa. (...) Na przykładzie mojej miejscowości (...) Cały czas społeczność lokalna mówi mamy tego mało. (...) pomimo, że są domy kultury. (...) Pomimo, że są szkoły wiejskie, bądź miejsko-wiejskie. (...) Różne instytucje stowarzyszenia głównie starają się pisać projekty, żeby trochę podnieść jakość tej edukacji także kulturowej. Ale cały czas ci rodzice, z którymi mamy kontakt wyrażają się, że to było wspaniałe zrobmy to dalej. Zrobmy tego więcej. Chcemy jeszcze. Natomiast nie widać tego. (...) to przechodzi w taką rolę jakby stowarzyszeń. Nie ośrodków kultury. I nie domów kultury, nie szkół. Tylko jednak w stowarzyszenia. Bo te stowarzyszenia mogą mieć może, może przez to, że mają więcej środków (...) mają możliwości ich pozyskania. I myślę, że to idzie w tym kierunku. I dlatego łatwiej jest zorganizować dla młodzieży dla dzieci czy nawet dla dorosłych jakiegokolwiek zajęcia takie dodatkowe, ponad to co jest proponowane w szkołach masowych.*

R: *Przygotowuje do dalszego życia, bo nawet dzieciaki chodzące na zajęcia teatralne, oni nie tylko uczą się występować, bo przecież nikt tu nie zostanie aktorem, tylko oswajają się ze stresem, treścią, socjalizują się, mają szansę wyjść z domu, a w tych domach jest różnie. Możemy coś im dać, coś czego nie daje im szkoła, nie dają rodzice. Przede wszystkim poświęcamy im czas i uwagę. Dzieciom teraz bardzo brakuje tej uwagi. Patrząc na zajęcia*

dzieci nie tylko przychodzą, uczą się współpracy, ale cieszą się, że je ktoś pochwali. To buduje poczucie wartości wśród dzieci.

Warte podkreślenia jest również to, że wszyscy uczestnicy wywiadów wyrazili się w samych superlatywach na temat Programu Bardzo Młoda Kultura. Program ten został doceniony ze względu na bardzo wiele aspektów jakimi się cechował. Akcentowano tu kwestię budowania relacji, poprzez nawiązywanie współpracy i partnerstwa pomiędzy różnymi podmiotami działającymi w sferze kultury, które to działania były warunkiem wzięcia udziału w konkursie grantowym. Dzięki prezentowaniu dotychczasowych osiągnięć, warsztatom, poznawaniu nowych ludzi i ich pomysłów na promowanie kultury, Program posiadał walory edukacyjne, ale także stanowił inspirację i motywował do podejmowania nowych wyzwań przejawiających się w pomysłach na autorskie projekty. Ponadto co także jest niezwykle istotne, bardzo pozytywnie oceniono relacje z opiekunami projektów, tj. pracownikami CK w Przemyślu. Osoby te wykazały się dużym zaangażowaniem i zaoferowały realizatorom projektów kompetentne wsparcie natury organizacyjnej, ale też merytorycznej. Jak podkreślały osoby, które przeprowadziły projekty w ramach BMK, dzięki tej pomocy mogli się oni skupić na tym co jest treścią ich działań, bez zbytecznego i uciążliwego zagłębiania się w formalne (w tym biurokratyczne i księgowe) aspekty projektów.

Wszyscy badani uznali, że Program warto byłoby kontynuować, tak ze względu na jego wysoką wartość merytoryczną, jak bezproblemowy przebieg wynikający z jego bardzo dobrej organizacji. W opinii uczestników badań tego rodzaju przedsięwzięcia są nieocenione, w kontekście częstych problemów występujących w sferze kultury z finansowaniem działań, ale także z uwagi na to, że zwiększają one ofertę kulturową, która z uwagi na autorski charakter projektów może być bardziej dopasowana do rzeczywistych potrzeb odbiorców. Tyma samym takie działania są bardzo efektywne i pożądane w społecznościach lokalnych.

R: Bardzo mi się podobał ten program. No mówię ja już realizuję projekty piszę je już od kilku dobrych lat stawiając pierwsze kroki tam gdzie już ponad 10 lat temu. I do tej pory to były raczej projekty gdzie były wysyłane nasze pomysły do konkretnych instytucji. Tutaj musieliśmy nawiązać kontakt z tą instytucją. Musieliśmy się trochę jakby zaprzyjaźnić. Poznać. Bo jak nie zaprzyjaźnić to przynajmniej poznać. Prawda? Więc bardzo mi się podobała ta forma. Podobała mi się forma warsztatowa. To też zupełnie inna niż my tutaj bazujemy bo jednak no praca z młodzieżą niepełnosprawną intelektualnie czy dziećmi. No powiem trzeba obniżyć znacznie. Prawda? Tutaj był ten poziom o wiele wyższe więc mogłyśmy troszeczkę zobaczyć jak to wygląda inaczej. Nawet trochę zatęskniła za tym że te projekty można by było w kierunku takiej właśnie młodzieży szkolnej ze szkół państwowych publicznych o tak Dobrze mówię? nie mówię dobrze. Chodzi mi o taką młodzież No nie ze Szkół Specjalnych tylko młodzież po prostu w zwykłych szkołach. No bo to też takie jest rozwijające dla nas. Tutaj trochę w tym wszystkim jest jakaś rutyna. Tak Czegoś mi brakuje już zaczynam widzieć że czegoś mi brakuje. Więc to mi się bardzo podobało. I te warsztaty

i forma tych warsztatów. I prowadzenie tych warsztatów. I kontakt. Naprawdę mam bardzo dobry kontakt także same pozytywne i mile odczucia. Nie mogę powiedzieć nic złego

R: Ja myślę, że ten program jest fantastyczny. Pod tym względem, że nie tylko możemy zdobyć fundusze na dodatkowe działania, na które często nie możemy zdobyć dofinansowania w naszym mieście, ale jest on też dość łatwy i przyjemny przy organizacji. Nie dość, że mamy swojego opiekuna, który nas prowadzi po tych wszystkich zawiłościach projektu, wspomaga, przyjeżdża, dzwoni, mailuje, odciąża od takiej formalnej strony projektu. Z tej strony cały czas możemy liczyć na jego wsparcie. Możemy też... Co jest dla nas najważniejsze, wszelakie dokumenty, faktury i przelewy nie przechodzą przez naszą księgowość, tylko przez Operatora. Dla nas jest to naprawdę kamień z serca ponieważ często ta relacja pracowników z księgowością jest dość skomplikowana. Tak więc tutaj jest to dość wygodne. I to wydaje mi się, że to rzadko się zdarza, że tak ... żeby to tak funkcjonowało w projektach.

M: Możecie się Państwo zająć tym do czego jesteście Państwo stworzeni?

R: Tak, dokładnie. Możemy tworzyć, wymyślać... To na pewno jest ułatwione przez to wszystko. Też wydaje mi się, że te szkolenia, które się odbywały, spotkania z panią Kasią, też bardzo pomogły i zachęciły. Spotkania z osobami, które w ubiegłych latach prowadziły projekty jakoś zaszczepiły w nas takie zainteresowanie tym projektem. I to, żeby „aacha, fajnie my też tak zrobimy” albo zrobimy jeszcze lepiej. I to jest też fajne, bo spotkania z ludźmi, to daje. Bo wiadomo, że jak się zobaczy na stronie gdzieś tam regulamin projektu, no to fajnie, ale jednak wydaje mi się, że to że byliśmy kilka razy i spotkaliśmy się w większej grupie, współpracowaliśmy, byliśmy na tych warsztatach, to jednak daje takiego „kopa” do działania.

R: Program jest bardzo wartościowy i wart kontynuowania. Moje doświadczenia tutaj (...) pokazują, że jak się coś zaczyna robić, coś się robi, i to jest fajne daje efekty, to uważam że należy i warto to kontynuować. Warto to kontynuować, bo takich działań nigdy za wiele, a efekty nie zawsze są takie natychmiastowe, ale mogą być przesunięte w czasie.

4.3 Animatorzy i edukatorzy kultury o swoim zwodzie

Rozmówcy, którzy wzięli udział w wywiadach pogłębionych byli zgodni co do tego, że praca w sferze edukacji kulturowej jest w ich przypadku bardziej pasją, niż zwyczajnym wykonywaniem zawodu. Co warte zauważenia, ta pasja może być istotnym motywatorem do podejmowania pracy w tym zawodzie. Tym samym charakter pracy jest prostą konsekwencją wcześniejszych przejawów aktywności związanych z działaniami w sferze kultury. Jednakże jak się okazuje, nie jest to warunek niezbędny do podejmowania pracy związanej z edukacją kulturową. W przypadku niektórych z uczestników badań, pasja o której mowa była efektem zaangażowania się w wykonywanie zawodu związanego z animacją lub edukacją kulturową. Oznacza to, że taką pasję można w sobie odkryć już albo dopiero na etapie pracy zawodowej. Można więc stwierdzić, że do pracy w charakterze animatora lub edukatora kulturowego można mieć odpowiednie predyspozycje już we wczesnych latach życia, ale praca ta jest na tyle ciekawa i dająca satysfakcję, że może ona także w pewnym momencie przeistoczyć się z formy zarobkowania w pasję, o której była mowa.

R: *Ja myślę, że jest to ogromna pasja, i mimo wielkich trudności, i tego że często ta praca kończy się satysfakcją tylko i wyłącznie, to jednak myślę, że nie pracowalibyśmy tutaj, gdybyśmy nie odczuwali z tego jakiejś radości, i właśnie tej satysfakcji. Bo to nie jest łatwa praca. Niektórym się wydaje, że praca w domu kultury, czy właśnie przy tej edukacji dzieci i młodzieży, to nie jest problem. Poprowadzić zajęcia, pobawić się z nimi, zrobić jakąś imprezę, event dla dzieci. Jednak to naprawdę na potyka na różne problemy, wszelakiej maści. Od logistyki począwszy, na funduszach miejscu, całej tej organizacji, sztabu ludzi, którzy się tym zajmują. Bo takich rzeczy na koniec nie widać. I często niestety ludzie tego nie doceniają. Dlatego często nawet nasz dyrektor nas motywuje, że „nie pracujemy w fabryce gwoździ, tylko w ośrodku kultury i musimy się poświęcać”. Bo to nie jest praca „od do”. Pracuje się cały czas, cały czas się o tym myśli, nie ma się weekendów, nie ma się wolnych wieczorów, bo po prostu pochłania praca. Ale jak tu jesteśmy to znaczy, że daje nam to dużą satysfakcję.*

R: *Patrząc z mojego punktu zawodowego, to będzie raczej pasja. (...) W każdym zawodzie jeżeli zabraknie nam tej pasji, to jednak nie do końca to będzie to co powinniśmy w życiu robić.*

R: *Początkowo muszę przyznać, że do pracy w domu kultury trafiłem trochę przypadkiem. Natomiast z czasem, im dłużej pracowałem, coraz bardziej zaczynałem się w to angażować, i stało się to też moją pasją. Tylko już może nie w tej sferze typowo edukacji tylko tej organizacyjnej, logistycznej. Pasjonuję się też fotografią, i to staram się też wykorzystywać w swojej pracy robiąc na przykład zdjęcia w czasie wydarzeń, które mają miejsce u nas w domu kultury.*

R: *Chociaż trochę jestem z zawodu, drugiego zawodu nauczycielem. Pracuję z młodzieżą niepełnosprawną. I widzę że na początku jak podejmowałam swoją pracę to pracowałam na rzeczach takich stricte książkowych, ćwiczeniowych. Poczynam widziałam, że kiedy zaczęłam wchodzić na to, że zrobimy jakieś warsztaty, zrobimy zajęcia w terenie to one przynosiły więcej efektów, niż te które polegały na jakiejś tam karcie ćwiczeniowej.*

M: *Czyli w sumie można by było poprzestać na standardowych działaniach? Ale w pewnym momencie okazało się, że nie są one wystarczające?*

R: *W moim przypadku tak.*

M: *Czyli już musiał zaistnieć ten aspekt pasji?*

R: *Zdecydowanie.*

Wobec dużej różnorodności ludzkich motywacji można zakładać, że droga do zawodu w sferze edukacji kulturowej może mieć zapewne wiele wariantów. Natomiast z wypowiedzi uczestników badań jawią się tu dwie zasadnicze ścieżki. Po pierwsze fascynacje kulturą już od wczesnych lat, które znalazły swoją emanację w wyborze zawodu takiego a nie innego. Po drugie, jest to odkrycie w sobie pewnych pasji w konsekwencji poszukiwania zawodu, który daje najwięcej satysfakcji. Podobnie w kontekście docierania do źródeł takich zainteresowań, można zauważyć, że środowisko rodzinne może mieć duży wpływ na późniejsze decyzje oznaczające wybór pracy w sferze kultury. Mowa tu o klimacie sprzyjającym kreatywności, twórczości i aktywności artystycznej. Ale – jak się okazuje – nie jest to bezwarunkowo konieczne. Nawet w przypadku, gdy rodzice nie przywiązują większej wagi do takich kwestii, istotne jest tylko aby nie „podcinali skrzydeł” młodym osobom, które chcą się realizować w pracy związanej ze sferą kultury. W tym kontekście bardzo ważnym czynnikiem inspirującym i motywującym do takiej formy aktywności zawodowej jest napotkanie na swojej drodze życiowej, kogoś dla kogo edukacja kulturowa i animacja jest pasją.

R: Ja skończyłam kulturoznawstwo o takim profilu, że nie do końca jest to równoznaczne z tym co teraz robię, ja już od najmłodszych lat uczęszczałam na zajęcia recytatorskie, na zajęcia teatralne. I raczej to wszczepiło we mnie tę pasję i nawet umiejętności, których później nabywałam po prostu ucząc się, czytając różne rzeczy, na szkoleniach. Ponieważ studia jakby nie dały mi żadnego przygotowania w tym kierunku.

R: U mnie w domu, gdzieś to zawsze było bo zawsze było zainteresowanie teatrem istniało. Moja najbliższa ciocia jest reżyserką teatralną. Także ja zawsze się bawiłam w takie rzeczy. Już od szkoły podstawowej przychodziły mi do głowy różne pomysły i wszystkie programy telewizyjne jakie widziałam przenosiłam do szkoły, na korytarze szkolne. Więc organizowaliśmy wszystkie „randki w ciemno”, sesje zdjęciowe, różne takie dziwne rzeczy. Jednak już wtedy napotykałam na fantastycznego dyrektora. Też artystę, który na to wszystko pozwalał i wykazał zrozumienie. I zawsze tę młodzież wspierał. Później było gimnazjum, gdzie też dyrektor bardzo wspierał działania artystyczne, i taką grupę teatralno-wokalną, w której przez lata brałam udział i nie tylko występowałam, ale mogłam też pisać scenariusze. Później w liceum kolejna dyrektorka, które wspierała występy artystyczne. Później na studiach, gdzieś to sobie tam ucichło, i po studiach jak wróciłam właśnie do swojego rodzinnego miasta to pani, która prowadziła grupę teatralną w gimnazjum, była wtedy nauczycielką WF-u, została dyrektorką MOK, i przyjęła mnie na staż. I tak szczęśliwie już cztery lata prowadzę zajęcia teatralne.

R: W domu jakieś styczności z taką edukacją kulturową nie miałem. Na zajęcia szkolne we wczesnych latach szkolnych nie uczęszczałam. Dopiero gdzieś w okolicy gimnazjum, szkoły średniej, pani dyrektor „wkręciła” mnie w grupę teatralną, zdarzały się pewne występy w akademiach. Później w liceum jakiś spektakl teatralny. Ale to takie raczej sporadyczne przypadki. A fotografią zaczęłam się zajmować w liceum, za sprawą kółka fotograficznego zaszczerpiła się we mnie ta pasja.

R: W domu rodzinnym... Ja dosyć szybko wyszłam z domu rodzinnego i mieszkałam w internacie w szkole. Zaraz po szkole podstawowej. Ale ja pochodzę z bardzo małej miejscowości, gdzie w klasie razem było tam 12 osób. Więc w tamtych czasach nawet, wyżu demograficznego, to było bardzo mało. Więc edukacja kulturowa była też bardzo znikoma. Natomiast pamiętam, że cały czas miałam niedosyt tego. Jak zorganizowali nam jakąś wycieczkę, to była jedna na rok na zakończenie roku tylko dlatego, żeby tam – dobra – żeby nas jakoś zachęcić. Może dlatego, żeby w przyszłym roku też nie wiem podjąć jakieś lepsze działanie, ale tego było mimo wszystko mało. Więc cały czas miałam taki niedosyt i niedosyt. Więc w pewnym momencie w szkole licealnej zaczęłam współpracować z samorządem szkolnym. Więc zaczęliśmy też organizować a to jakieś wieczorki poetyckie, a to jakieś imprezy okolicznościowe związane z rokiem szkolnym. Chociaż moja droga mimo wszystko poszła w kierunku socjologii, dopiero po socjologii, która okazała się na tym terenie zupełnie dla mnie ciężka trudna i niedostępna pozostało przekwalifikować się. I jakoś to przekwalifikowanie poszło w kierunku potrzeb rynku pracy tego oto terenu. Okazało się, że to jest praca z dziećmi z młodzieżą.

M: I odkryła pani sobie tę pasję?

R: Chyba tak.

R: Tak, [ze strony rodziców czułam]może nie inspirację, ale na pewno wsparcie. Na pewno nie szło to w tym kierunku, żeby jakiegoś zabraniania czy ... przeszkadzania.

R: W domu rodzinnym to raczej nie. Bardziej to była raczej taka działalność społeczna. Bo jednak ta dziedzina jest mi bardziej bliska. Natomiast moje wszelkie działania, które wiążą się tutaj z taką edukacją kulturalną, to one wypływają jednak z moich działań związanych raczej z wolontariatem. Ponieważ jestem raczej takim duchem bardziej społecznika. Organizuję różne przedsięwzięcia.

Z wypowiedzi uczestników wywiadów wynika, że ich aktualne zajęcia w zakresie edukacji kulturowej są bardzo zróżnicowane. Podkreślają oni także przy tym, że choć działania w sferze kultury wymagają kreatywności od poszczególnych jednostek, a także indywidualnych pomysłów, to jednak bardzo istotnym aspektem tego rodzaju działań jest praca zespołowa. W grę wchodzi tu wsparcie organizacyjne, ale być może co ważniejsze także merytoryczne, które oznacza umiejętne wykorzystanie kolektywnego potencjału, tj. wyjątkowych kompetencji poszczególnych członków zespołu. Dzięki temu takie przedsięwzięcia nie tylko stają się możliwe do zrealizowania, ale zyskują walor wysokiego poziomu jakości i wyjątkowości.

R: Ja jestem instruktorem teatralnym. I angażuję się również w organizowanie imprez. Więc tutaj prowadząc zajęcia teatralne głównie na początku pracuję sama z dziećmi. Z akompaniatorem, który mi towarzyszy, czyli z żywą muzyką i to jest bardzo fajne. Bo możemy tworzyć na bieżąco i dopasować się do dzieciaków. Bardzo dużo czerpiemy z pomysłów dzieci. I kiedy ja już wytworzę swoją wizję, to przychodzę do kolegów, którzy logistycznie, technicznie mówią co da się zrobić, i w jaki sposób, co musimy zmienić. Więc często razem tworzymy scenografię. Razem później przygotowujemy spektakle. Bardzo dobrze się uzupełniamy. Robimy stroje, scenografie, a dyrektor wyciąga pieniądze od sponsorów. Mamy tu przychylnych kilka firm, jest fundacja. (...) bez nich to by nie dało się. Nie byłoby to takie pełne.

R: Aktualnie (...) zajmuję się bardzo szeroko rozumianą organizacją imprez. (...) pomagam realizować pomysły współpracowników pod kątem scenograficznym, jak można coś wykonać, czy jak najniższym kosztem. (...) wymyślam sposób w jaki można coś zrobić, tak aby też zmieścić się w kosztach.

R: Rozumiem, że mam edukację kulturową traktować też jako swoją pracę nauczycielską (...) Więc ja zdecydowanie stawiam na zespół, i na pracę zespołową. Nie zawsze udaje się to zrealizować. Niektóre rzeczy czasem jestem zmuszona robić. Nie ma tylu chętnych osób, które chciałyby się w to włączyć. Ale mimo wszystko staram się. (...) Problemem jest brak chęci.. Chęci i czasu. Moim zdaniem skromnym. (...) Staram się jednak nie iść z propozycją do pierwszej osoby z rzędu. Także nie w ten sposób, że upatrzę sobie kogoś, i go zapytam. Tylko raczej już kalkulowałam kto tak naprawdę by się w tym odnalazł, i kto ewentualnie jeszcze by się zechciał w to włączyć. Więc raczej w tym kierunku. Rzadko spotykam się z odmową, ale pomimo wszystko to było już przemyślane. (...) Jeżeli zorganizujemy coś jednego na ogół nie robię tego sama (...) Ogólnie pracujemy w zespole. Jest nas dwie albo trzy. Gdzie piszemy Staramy się pisać projekty duże żeby można było dużą grupę naszych dzieci bądź młodzieży albo przez długi okres czasu. Więc to są większe projekty. Bardzo dużo mam takich edukacyjnych działań w terenie. Z dziećmi i młodzieżą. Organizuję im wycieczki. Organizuję im turnusy rehabilitacyjne połączone z integracją taką międzypokoleniową trochę. Bo dzieci i rodzice. No i taką też, taką integracją rodziców osób niepełnosprawnych, bo jest to jest takie środowisko, gdzie oni jeszcze mają bardzo dużo blokad w sobie. Więc staram się przełamywać te blokady poprzez właśnie wspólne wyjazdy, bo poza domem (...) Na dzieci mamy nastawioną rehabilitację przy takich wyjazdach. Natomiast przy rodzicach nastawione to jest na integrację. (...) A w kontekście tego projektu realizowanego w ramach BMK (...) są to na przykład po części rodzice, którzy ze mną współpracowali wcześniej. Czyli łatwiej jest z nimi współpracować. No właśnie i jest mi na przykład łatwiej zachęcić te dzieci do zaangażowania się w sprawy edukacyjne, sprawy warsztatowe, które są zwykle związane z tym projektem. (...) Mamy warsztaty teatralne, warsztaty taneczne, warsztaty

rękodzieła artystycznego. I warsztaty wokalne. Do tego były też warsztaty sensoplastyczne. Z racji tego, że mamy dzieci i młodzież w różnych stopniach niepełnosprawności, więc tutaj bardzo mi zależało na tym, żeby każda osoba mogła znaleźć coś dla siebie.

R: Z racji pracy w szkole, organizuję od 10 lat takie koncerty charytatywne. I to jest takie moje dziecko w cudzysłowie. My zbieramy pieniądze zawsze na jakieś, no najczęściej na jakieś chore dziecko, na jakiś sprzęt dla kogoś, kto potrzebuje. Ale sama organizacja takiego koncertu, dla mnie i w moim odczuciu, to jest forma takiej edukacji kulturalnej. Ponieważ mam dzieciaki, które po raz pierwszy występują na scenie. Na dużej scenie. Ponieważ myśmy te koncerty robili nawet na 1200 osób.

Praca w sferze edukacji kulturalnej jak wynika z wypowiedzi uczestników wywiadów pogłębionych, choć wymaga wielu poświęceń, to jednak sprawia ogromną satysfakcję. Podkreślenia wymaga także to, że jest ona czerpana nawet z bardzo drobnych, symbolicznych, często ulotnych i nieuchwytnych oznak uzyskiwanych efektów. W tym kontekście przede wszystkim akcentowana jest kwestia radości jaką swoją pracą daje się innym, a szczególnie dzieciom i osobom niepełnosprawnym. Przejawia się to w budowaniu samooceny młodych osób, poświęcania im uwagi i wspierania w podejmowanych wyzwaniach. Są to tym samym główne gratyfikacje, jakie są związane z wykonywaniem zawodu lub podejmowanymi działaniami zaliczającymi się do szeroko rozumianej sfery kultury. Biorąc to pod uwagę można w tego rodzaju formach aktywności dostrzec wręcz pewien aspekt misji.

R: Myślę, że na pewno. Jestem zadowolona ze swojej pracy. Największą frajdę mamy wtedy, kiedy jakiś spektakl wyjdzie. Jeśli jakieś przedsięwzięcie się uda. Czy jakieś przedsięwzięcie plenerowe, czy tutaj wewnętrzne, czy właśnie jakiś projekt. I bardzo miłe jest to... Nasza satysfakcja przejawia się wtedy, kiedy osoby które uczestniczyły w projekcie przyjdą, podziękują, uśmiechną się. To się nierzadko zdarza. Najfajniejsze w takiej pracy są dzieciaki, bo jednak one najbardziej żywo reagują. A jak wiemy dorosłym często jest naprawdę trudno dogodzić w jakiegokolwiek kwestii. Jednak tutaj wydaje mi się, że praca z dziećmi, czy tak jak teraz – pierwszy raz pracujemy tak długo z niepełnosprawnymi – bo czasem się zdarzało, że obsługiwaliśmy jakieś imprezy, gdzie przychodzili niepełnosprawni, ale był to taki kontakt bardzo doraźny. Teraz mając już prawie półtora miesiąca regularne spotkania z tymi osobami, bo nie są to tylko dzieci, ale są też osoby starsze niepełnosprawne, widzimy ich niesamowite zaangażowanie. I jeśli oni przychodzą na zajęcia, i jeśli co pół godziny powtarzają: „ale mi się tu podoba, tu jest fajnie, zrobmy tak jeszcze”, to wtedy człowiek sobie tak myśli ... fajnie, fajnie te wszystkie nieprzespane noce, ale było warto. (...) Praca z dziećmi, czy niepełnosprawnymi daje dużo satysfakcji (...) Bo są to osoby szczere. (...) Jeśli za coś dziękują, to faktycznie im się to podobało.

R: Jest to wielka satysfakcja, że jakaś impreza się uda. Widać radość nie tylko widzów, ale też osób występujących to jest niesamowita satysfakcja. (...) To jest bardzo miłe uczucie. (...) Po pracy prowadzę też korepetycje (...) i jak dzieciaki widzą efekty, zaczynają rozumieć albo w ogóle lubić [to czego się uczą], to robi się ciepło na sercu.

R: Co do tej satysfakcji, to wydaje mi się, że jeszcze warto powiedzieć, o takiej naszej prywatnej satysfakcji z poczynania jakiś postępów przez dzieci. Często zdarza się, że dzieciaki występują na jakimś festiwalu, czy konkursie, i przychodzi później jakiś obserwator i mówi: „No ta się pomyliła. Ta tutaj tam strasznie z tyłu stała, tak cichutko była”. A ja widzę, że dziecko, które przyszło na zajęcia i stało zawsze w kącie, weszło na scenę, wytrzymało do końca, gdzieś tam wcieliło się w jakąś postać. I niesamowite jest to, że jak pracując tutaj już

4 rok widzę postępy tych dzieci. I to na przykład mnie osobiście sprawia największą satysfakcję, której nikt inny nie dostrzega. Czasami może poza rodzicami, ale rodzice też nie zawsze angażują się w to co dziecko robi.

R: Na razie satysfakcja wystarczy, kiedy się nie ma rodziny, ani dzieci. Nawet w pracy się z tego korzysta, kiedy trzeba zorganizować jakiś projekt albo gdzieś pojechać na szkolenia to jadę ja albo kolega [który też nie ma jeszcze rodziny]. Bo my nie mamy dzieci, „bo nie mamy tam się czym w domu zajmować”, tak więc możemy się poświęcić. Myślę, że na razie jest właśnie ten czas, kiedy sama satysfakcja nam wystarczy. A później wiadomo, że będzie różnie.

R: Znowu to połączę z tym moim wolontariatem (...) dla mnie jest ta satysfakcja jest tak forma nagrody. I to jest coś co sobie najbardziej tutaj w tej dziedzinie cenię. (...) W praktyce przestaje się być człowiekiem anonimowym, zdobywa się szacunek i uznanie ze strony innych, przez co łatwiej jest później działać. Buduje się też taką swoją wiarygodność.

R: Sprawia to mi ogromną satysfakcję. Z docenieniem jest już różnie.

Znamienne jest także, iż respondenci zapytani o dotychczasowe sukcesy związane z pracą bądź działalnością związaną z edukacją kulturową dostrzegają je w interakcjach, relacjach wytworzonych z odbiorcami swoich działań oraz reakcjach tychże osób. Wymieniane są tu przejawy sympatii i wdzięczności ze strony dzieci i rodziców, oferty wsparcia i chęć zaangażowania się w podejmowane przedsięwzięcia. Sukcesem są obserwowane postępy podopiecznych. To również wyrażane oczekiwania dalszych tego rodzaju form aktywności. Ponadto dla uczestników badań ważne jest poczucie bycia potrzebnym. Jednocześnie zdają oni sobie sprawę z tego, że niektórzy dopiero po jakimś czasie będą w stanie docenić to, co zrobiono dla nich obecnie. Bardzo ważnym aspektem, który został tu podkreślony jest też fakt wychowywania swoich następców.

R: Ja myślę, że te sukcesy to są takie małe sukcesiki, które gdzieś tam gdzieś tam codziennie osiągamy. Przeszkody, które pokonujemy. To na przykład organizowanie tego projektu, właśnie te uśmiechy z tygodnia na tydzień. To, że dzieciaki przychodzą pół godziny wcześniej przed zajęciami, a rodzice mówią, że od rana już się na nie zbierają. To nie można powiedzieć, że sukcesem jest dostanie Grand Prix na jakimś festiwalu. Bo to jest taki sukces... Sukces... Ale wydaje mi się, że tymi takimi najważniejszymi sukcesami, jest to, że jednak pracujemy, czyli jesteśmy potrzebni, dzieciaki przychodzą. I to jest ten nasz sukces.

R: Nie wiem. Mnie jest trudno określić sukcesy. Na pewno jakimś sukcesem było to, że udaje się pozyskiwać te środki i sprawiać tym dzieciakom radość. Bo ja widzę, że to jest dla nich radość więc jakby sukcesem jest dla mnie to że ja widzę uśmiechu na twarzy. (...) Przede wszystkim jest to ze strony dzieci i często widać ze strony rodziców. I tyle. (...) Jeżeli chodzi o docenienie to ze strony dzieciaków, tej młodzieży to widać że jest ogromne. Bo nawet spotykając się na korytarzach, są uśmiechy, uściski jakieś miłe słowa, że coś było fajnie. Co mi się podobało. Chcemy jeszcze. Esmesy od rodziców niekończące które... Czy te zajęcia będą jeszcze kontynuowane? Czy mam przygotować strój zamienny? Czy coś? (...) Rodzice sami deklarują taką pomoc. (...) Ja już tak długo pracuję z tymi rodzicami, że oni mi już deklarują czego oni chcą. Ja też ich zachęcam do tego, żeby mi mówili jakie są potrzeby. (...) Co z tego, że ja napiszę projekt i sama sobie coś wymyślę, jeżeli nie trafię w zapotrzebowanie w środowisku tych dzieci i tych rodziców. Więc to w ogóle mija się z celem. Więc w ogóle zaczynam od tego, że czasem sobie sama tworzę jakąś małą ankietę dotyczącą tego, czego by ci rodzice oczekiwali od zajęć.

R: *Pierwsza myśl jaka przyszła mi tu do głowy to będzie pani [wychowanka, która został animatorem kulturowym]. Bo naprawdę uważam, że – choć oczywiście nie do końca mogę to sobie przypisać – bo ona była wszechstronna. Kiedy chodziła do szkoły i ja ją uczyłam również. Poza tym trudno byłoby mi wskazać na takie konkretne sukcesy. Na przykład ta bajka, którą wystawiliśmy ... to traktowaliśmy to bardziej tak zabawowo, więc nie mogę tego porównać do przedsięwzięć, które są na przykład realizowane w MOK. (...) Dla mnie, znowu wróć do wspomnianych koncertów. Uważam, że to jest naprawdę dobre połączenie, ponieważ tutaj wiem jaki miałam odzew ze strony dzieciaków. Wiem, że wielu uczniów miało okazję po raz pierwszy pokazać się. Wystąpić na scenie. Zaistnieć. Przełamać pewne bariery. No i mam nadzieję, że to gdzieś tam ... są tego efekty, tylko takie odłożone w czasie. Fakt cykliczności tego przedsięwzięcia pokazuje, że jest potrzebne, ale też i udane.*

Z wypowiedzi uzyskanych w toku badań wynika, że rozczarowania związane z pracą w sferze edukacji kulturowej mają kilka zasadniczych źródeł. Szczególnie w tym kontekście było akcentowane podeście rodziców młodych odbiorców działań z zakresu animacji lub edukacji kulturowej. Zwracano tu uwagę, na relatywnie częsty brak zrozumienia ze strony rodziców dla specyfiki aktywności w sferze kultury. Mowa tu o poczuciu swoistego rodzaju obowiązkowości, docenienia wagi tego rodzaju przedsięwzięć dla rozwoju młodych osób, a także niejednokrotnie traktowanie pracowników sfery kultury w sposób przedmiotowy. Kolejna sprawa to brak zaangażowania w działania omawianego typu ze strony przedstawicieli społeczności lokalnych. Co więcej w tym kontekście problemem okazuje się już nawet nie wspieranie osób zajmujących się animacją i edukacją kulturową, ale sama obecność na realizowanych wydarzeniach. Z jednej strony badani spotykają się z opiniami mówiącymi o braku oferty, a z drugiej strony, gdy taka oferta jest przedstawiana pojawia się problem z frekwencją. Trudnością jest jak się okazuje nawet dotarcie z informacją o przedsięwzięciach kulturowych do odbiorców, pomimo nieraz bardzo szeroko zakrojonych akcji promocyjnych.

W odniesieniu do omawianych rozczarowań, nie bez znaczenia jest także strona finansowa pracy w placówkach kulturalnych. Badani wyraźnie podkreślają, że może być to istotna bariera, szczególnie w momencie podejmowania decyzji o zakładaniu rodziny. Tym samym istnieje zagrożenie, że z tej sfery będą odchodzić ludzie, których cechują wysokie kompetencjach, duże zaangażowanie i pasja. Taki scenariusz jest wysoce prawdopodobny, szczególnie na obecnym rynku pracy, na którym wspomniane kwalifikacje i cechy osobowościowe są bardzo poszukiwane i cenione. Można tu pokusić się o stwierdzenie, że instytucje kultury – ze szkodą dla jakości swojej działalności – w relatywnie łatwy sposób mogą utracić takich pracowników, ale ich pozyskanie lub odzyskanie już takie proste nie będzie.

R: *Rozczarowanie: postawa rodziców, kwestia braku zaangażowania ze strony członków społeczności lokalnych, nawet w tak prozaicznym i nie wymagającym wysiłku aspekcie jak pokuszenie się o pozyskanie informacji o lokalnych wydarzeniach kulturalnych oraz aspekt finansowy, przy czym nie głównie w odniesieniu do osobistych zarobków, ale braku możliwości realizowania przedsięwzięć związanych z animacją i edukacją kulturową.*

R: *Myślę, że takie rozczarowanie to jest czasami podejście rodziców do zajęć. Do edukowania ich dzieci. Ponieważ zawsze na początku sezonu, kiedy mamy zapisy, rodzice dzwonią, czy przychodzą do nas i mówią, że chcieliby zapisać dzieci na jakieś zajęcia. My pytamy: „Czym się dziecko interesuje?” odpowiedź: „A w jakich godzinach są zajęcia?”. Więc rodzice tak wciskają te dzieci na zajęcia, na które one nie koniecznie chcą chodzić. I na przykład mówią: „Że dziecko sobie wybierze, po pierwszych zajęciach. Czy im się pani spodoba?, Czy im się zajęcia spodobały?” Więc wydaje mi się, że to nie jest do końca tak jak być powinno. Że nie dość, że się nie zwraca uwagi na to co dziecko lubi, to jeszcze traktuje się tych instruktorów dosyć przedmiotowo. I te zajęcia. Bo dziecko teraz może przyjść, ocenić produkt, i powiedzieć, czy jemu się podoba, czy nie.*

R: *Takimi (...) trudnościami, to na przykład przy tym projekcie, to takim rozczarowaniem było zaangażowanie osób pełnosprawnych. My sobie fantastycznie wymyśliliśmy, że przełamiemy bariery w postrzeganiu osób niepełnosprawnych, że ich zintegrujemy, że będzie tak fantastycznie. I pierwsze zajęcia. Przychodzą niepełnosprawni, radośni, przytulają siebie. Znają się z warsztatów terapii zajęciowej, ze szkoły. Przychodzą dzieci pełnosprawne. Rozdzielają się po kątach w swoich grupkach. Gdzieś tam spoglądają spod oka na tych niepełnosprawnych. Później na kolejne zajęcia już mniej przychodzi tych pełnosprawnych osób. Nie odbierają telefonów. Nie informują, że rezygnują z zajęć. Więc tutaj zostały potem tylko te osoby pełnosprawne, które chodzą do nas na zajęcia. Znają się z instruktorami i w jakiś sposób potrafimy ich zachęcić. I ufają nam, że to będzie jakiś fajny efekt, i że coś z tego wyjdzie. I powolutku, powolutku przełamywali te bariery. I teraz wiadomo, że to jest zupełnie inaczej, że im pomagają, rozmawiają, spotykają się na ulicy... Ale największym moim rozczarowaniem było właśnie to, że zarówno nauczyciele w szkołach, bo chodziliśmy po wszystkich szkołach i zapraszaliśmy dyrektorów, nauczycieli, rozmawialiśmy z nauczycielami, którzy prowadzą zespoły teatralne w szkołach... I tak naprawdę to przyszły tylko dzieciaki, które do mnie chodzą na zajęcia teatralne. A żaden nauczyciel, czy dyrektor się nie zaangażował albo nie chciał się zaangażować w to, żeby poinformować dzieci, żeby zaszczerpić w nich ten pomysł. Żeby tutaj przyszły. (...) Ludzie ogólnie nie chcą się angażować.*

R: *Ciężko mi będzie odpowiedzieć na to pytanie (...) Może w kontekście tego projektu, który tutaj jest realizowany, (...) to jednak zainteresowanie ze strony dzieci i młodzieży i zachęcenie ich do tego, żeby tutaj się zaangażować w ten projekt. Nie było takie łatwe jak się wydawało, że będzie. Znowu wróć do szkoły. Wydaje mi się, że gdyby to było bardziej rozwinięte w szkołach, byłyby jakieś na przykład grupy teatralne, to gdyby była taka okazja podjęcia wyzwania z prawdziwym aktorem, to wtedy odzew byłby dużo większy. Bo w edukacji kulturalnej, czy jakiegokolwiek innej dziedzinie najważniejsze jest to, aby pojawił się ktoś kto te dzieciaki i młodzież pociągnie. I kto im pokaże, że są takie możliwości.*

R: *Często mamy problem z frekwencją na niektórych wydarzeniach. No i niestety, mimo że się staramy, że organizujemy dużo różnych atrakcyjnych imprez (...) niekoniecznie ludzie są chętni do angażowania się w takie rzeczy. (...) Czasami trudno to zrozumieć. Ta sama „gwiazda” w niedalekiej miejscowości gromadzi komplet widzów. A u nas sala świeci pustkami. (...) I nie ma złotego środka. Poprzednia pani dyrektor uważała, że wszystko powinno być za darmo. Więc wszystkie imprezy miały wolny wstęp. Nie było ludzi. Teraz dyrektor stara się, żeby te ceny były takie znośne, przystępne, i jest troszkę więcej ludzi, ale też nie jest jakby ta ilość satysfakcjonująca.*

R: *Ważnym rozczarowaniem jest także to, że ludzie nie doceniają tego co się dzieje. W związku z tym, że mieszkamy w małym mieście, często pokazujemy się na imprezach plenerowych (...) Ludzie jakby nie interesują się kulturą w mieście, nie doceniają, nie zauważają tego co robimy. Ostatnio zdarzyło mi się, że zaczepił mnie pan w kolejce do kasy w sklepie i mówi: „A ja panią kojarzę z tego kina letniego”. Ja mówię: „O tak? No to fantastycznie.” W ogóle się cieszę, że ktoś był na kinie letnim. A ten pan mówi: „Bo w naszym mieście to się tak nic nie dzieje.” Wtedy ja dosłownie dostaję wypieków, bo my z językiem na brodzie z jednej imprezy na drugą, z jednej inicjatywy na drugą. I wtedy zadaję podstawowe pytanie: „A skąd pan czerpie informacje o tym, czy coś się dzieje w naszym mieście?” Ponieważ my prowadzimy swoją stronę internetową, prowadzimy stronę w mediach społecznościowych, publikujemy wydarzenia, informacje w mediach lokalnych, w gazecie, w dwóch telewizjach regionalnych, plakaty są umieszczane na słupach, w kinie zawsze przed filmami leżą takie zbiorcze zwiastuny o tym co się w najbliższym czasie dzieje. I ludzi potrafią nam mówić, że w mieście się nic nie dzieje. I wydaje mi się, że to jest takie największe rozczarowanie, bo człowiek poświęca swój wolny czas, swoją rodzinę niejednokrotnie, i inne rzeczy na konto tego zaangażowania na tworzenie tej kultury w mieście, a są tacy co i tak jakby nie angażują się.*

R: *Dla mnie w kontekście pracy w kulturze rozczarowaniem była głównie strona finansowa. Nie jestem pewny jak to funkcjonuje w innych regionach Polski. Natomiast tutaj często są rewelacyjne pomysły na jakieś imprezy, warsztaty, różnego rodzaju przedsięwzięcia. Natomiast stajemy często przed takim murem niemożności. Dyrektor wyraża zgodę na zrobienie czegoś, tylko rozkłada ręce bo nie ma na to środków. Czasami udaje nam się przy współpracy ze stowarzyszeniami pozyskiwać środki z Urzędu Miasta, ale to jest tylko taka kropla w morzu potrzeb.*

R: *Nie wiem W jakim kierunku mogłabym tu odpowiedzieć... Rozczarowanie... (...) Mnie się wszystko udaje. No może nie jestem zbyt skromna, ale ... Nie wiem każdą sytuację ja jestem w ogóle takim człowiekiem, że po prostu z każdej sytuacji potrafię, może nie tyle potrafię, ale staram się wybrnąć i nigdy nie traktuję jej jako formy porażki, ale formę nauki na przyszłość. Więc trudno mi jest powiedzieć że to była jakaś porażka czy coś... co mi nie wyszło. No mogą być problemy na przykład techniczne. Były problemy czasem osobowe (...) ale nie mogę tego rozpatrywać w kategoriach rozczarowania.*

Respondenci pomimo tego, że sami postrzegają siebie jako pasjonatów, a nie raz ludzi „z głową w chmurach” przeważnie stawiają sobie bardzo konkretne cele związane z ich pracą w sferze edukacji kulturowej. Najczęściej wspominano tu o działaniach podejmowanych metodą małych kroków, tj. od projektu do projektu. Ponadto są to przedsięwzięcia planowane, w instytucja kultury nawet w perspektywie rocznej. Widać tu też dążenie, aby te projekty nie miały jednorazowego charakteru, a wręcz przeciwnie aby w ramach cyklicznie powtarzanych działań podnosić ich poziom pod względem organizacyjnym oraz merytorycznym.

Jednakże takie pragmatyczne podejście nie wyklucza bardziej dalekosiężnych planów, które bardzo obrazowo oddają słowa jednego z uczestników badań, iż cel jaki sobie stawia to, doprowadzenie do sytuacji, aby każdy członek lokalnej społeczności mógł odnaleźć atrakcyjną ofertę kulturalną, i tym samym partycypować w życiu społeczno-kulturalnym swojej tzw. małej ojczyzny.

R: Znaczący... na pewno jeżeli chodzi o cele, to tak kolokwialnie z projektu do projektu. (...) stawiamy sobie realne cele, które da się osiągnąć. Zamykamy projekt i wtedy myślimy spotykamy się albo nie spotykamy. Czasem telefonicznie. „Dobrze zrealizowaliśmy to jedno. poszło nam dobrze. Czy robimy coś następnego? Są takie a takie możliwości.” A czy tutaj jakieś cele można wyróżnić? (...) faktycznie może z projektu na projekt one są inne. Jak widzimy, że coś zrealizowaliśmy i obserwujemy jak to wyszło to też widzimy, gdzie jest przesyt danych rzeczy, gdzie są ich niedobory i na tej podstawie staramy się uzupełniać braki.

R: Jeśli chodzi o cele to w mojej pracy, to mam kilka celów w ciągu roku. Zawsze musimy zrobić programy artystyczne, to są takie nasze cele w grupach, na różne wydarzenia, okoliczności. Czyli po kolei mamy na cały rok artystyczny rozpisane różne wydarzenia. I chcemy zrobić to jak najlepiej. I lepiej niż w ubiegłym roku. I zawsze gdzieś zaskoczyć naszą widownię. Co nie jest łatwe, bo często na te wydarzenia przychodzą te same osoby. (...) Ja obiecałam sobie, że jak będę robić jakiegokolwiek wydarzenia artystyczne, to każdy program będzie inny. (...) To są nasze takie małe cele. Czyli od imprezy do imprezy, tak naprawdę. No i cały czas jednak to, żeby podnosić poziom występów, poziom przeprowadzanych imprez. Staramy się cały czas uczyć na błędach. Swoich albo też innych ludzi.

R: Chciałaby zachęcać i promować edukację kulturalną wśród młodzieży. Chociażby to jak połączyłam ten wolontariat z przygotowaniem bajki. Zresztą moja młodzież, wolontariusze, będą przy premierze (...) i będą pomagać organizacyjnie. I nawet jak te młode osoby pojawią się tutaj nie ze względu na ten spektakl, to mimo to mówiąc kolokwialnie „otrą się” o to wydarzenie. I nie wiadomo, czy to nie będzie kiedyś jakiś impuls, który sprawi, że ktoś się bardziej w to zaangażuje.

R: W moim przypadku taki cel jest taki niemożliwy. Nie da się zadowolić wszystkich, ale moim celem jest dążenie do tego, aby nie było takich osób, które mówią, że w naszym mieście nic się nie dzieje.

5. Odbiorcy działań związanych z animacją i edukacją kulturową

5.1 Młodzież akademicka o swoim doświadczeniu z edukacją kulturową – wyniki badań przeprowadzonych za pomocą ankiety audytoryjnej

5.1.1 Uwagi metodologiczne i organizacja badań wśród młodzieży akademickiej

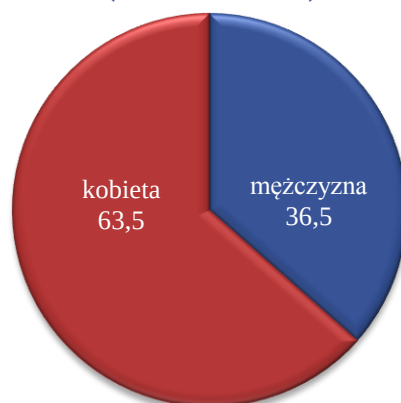
Zarys problematyki badawczej. W części badań dotyczących młodzieży akademickiej poruszone zostały takie zagadnienia jak: definiowanie pojęcia „edukacja kulturowa”, uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych, doświadczenie kontaktu z animatorem lub edukatorem kulturowym i ocena tego rodzaju zdarzeń, potrzebę kontaktu z animatorem lub edukatorem kulturowym, zainteresowanie wydarzeniami kulturalnymi, tradycje rodzinne związane z edukacją kulturową, a także formy aktywności kulturowej w przeszłości i obecnie.

Dobór próby i sposób zbierania danych. W badaniach zastosowano dobór próby celowy, przy czym kryterium doboru stanowiła (1) lokalizacja uczelni, tzn. wybrano dwie uczelnie w największych miastach województwa podkarpackiego, co miało zapewnić uczestnictwo w badaniach przedstawicieli młodzieży z całego regionu; oraz (2) kierunek – socjologia, tj. taki kierunek studiów, na którym można się spodziewać obecności młodych osób zainteresowanych otaczającymi je zjawiskami społecznymi, w tym takimi które są przejawem aktywności animatorów lub edukatorów kulturowych. Założono udział minimum 50 osób, a zebrano 52 kompletnie wypełnione formularze ankiety audytoryjnej.*

5.1.2 Młodzież akademicka – struktura próby badawczej

Wśród uczestników badań skierowanych do młodzieży akademickiej większość stanowiły kobiety (ok. 64%), wobec ok. 37% mężczyzn – por. Wykres 54.

Wykres 54 Struktura badanej młodzieży akademickiej wg płci
(Dane w %, N=52)

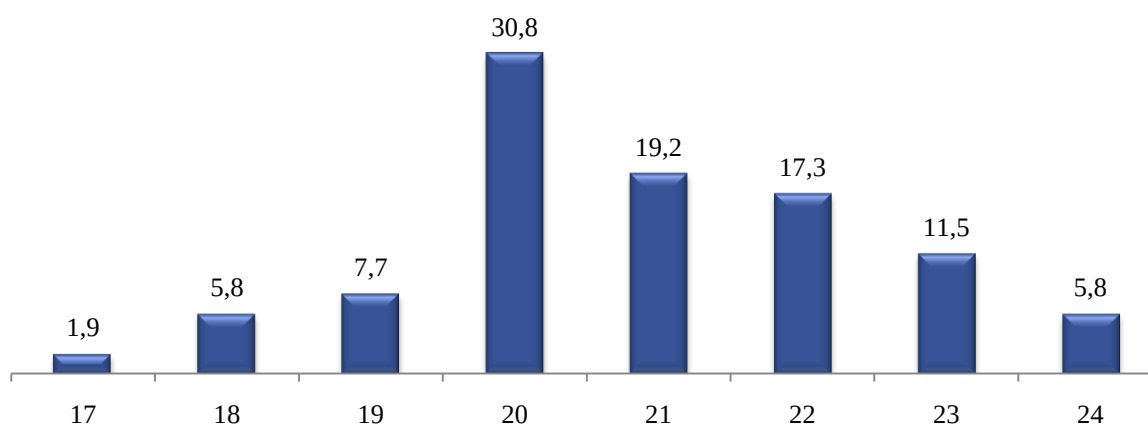

Źródło: badania własne.

* Por. omówienie techniki ankiety audytoryjnej w podrozdziale 3.1 Uwagi metodologiczne i organizacja badań z uczestnikami warsztatów zrealizowanych w ramach BMK w województwie podkarpackim w 2018 r.

Największy odsetek badanych młodych respondentów to osoby w wieku 20 lat (ok. 31%). Badanych w wieku 21 lat było ok. 19%, w wieku 22 lat ok. 17%, w wieku ok. 23 lat ok. 12%. Pozostali respondenci to osoby w wieku 19 lat (ok. 8%), w wieku 18 albo 24 lat (po ok. 6%). Najmniej liczną kategorię wiekową stanowili respondenci w wieku 17 lat (ok. 2%) – por. Wykres 55.

Wykres 55 Struktura wieku badanej młodzieży akademickiej
(Dane w %, N=52)

Źródło: badania własne.

Średnia wieku badanych to ok. 21 lat, przy odchyleniu standardowym ok. 1,6 lat. Typowy wiek badanych wyniósł więc od ok. 19 lat do ok. 23 lat. Minimalny wiek to 17 lat, a maksymalny to 24 lata, przez co zróżnicowanie badanych pod względem wieku wyniosło 7 lat. Połowa badanych studentów była w wieku poniżej 21 lat, a pozostali mieli 21 lat lub więcej. Porównanie średniej wieku badanych studentów z PWSW i UR wykazało brak istotnej statystycznie różnicy* – Zestawienie 2.

Zestawienie 2 Statystyki opisujące średnią wieku badanych studentów

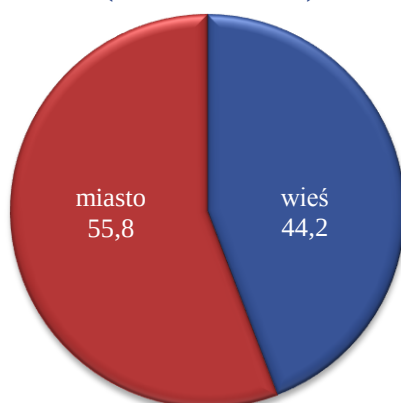
Miary statystyczne	Ogółem	PWSW	UR
N	52	17	35
średnia	20,9	20,2	21,2
mediana	21,0	20,0	21,0
dominanta	20	18 ^a	20
odchylenie standardowe	1,62	1,98	1,32
rozstęp	7	7	5
minimum	17	17	19
maksimum	24	24	24

^a Istnieje więcej niż jedna wartość wyróżniająca się w rozkładzie pod względem liczebności – podano najmniejszą. Źródło: badania własne.

Nieco ponad połowa badanych studentów to mieszkańcy miast (ok. 56%), wobec ok. 44% mieszkańców terenów wiejskich – por. Wykres 56.

* Test t równości średnich dla prób niezależnych (Test Levene'a jednorodności wariancji $F=4,330$; Istotność= $0,043$; założono brak równości wariancji $t=-1,935$; $df=23$; Istotność (dwustronna)= $0,065$; różnica średnich= $-1,024$).

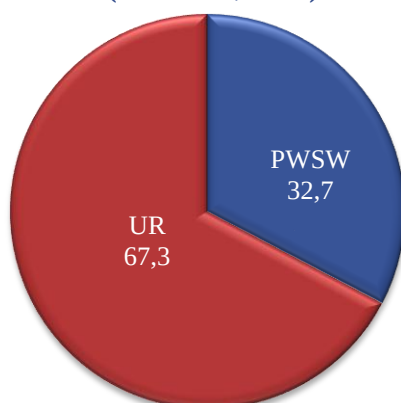
Wykres 56 Miejsce zamieszkania badanej młodzieży akademickiej
(Dane w %, N=52)

Źródło: badania własne.

Większość respondentów stanowili studenci UR (ok. 67%), wobec ok. 33% badanych z PWSW – por. Wykres 57.

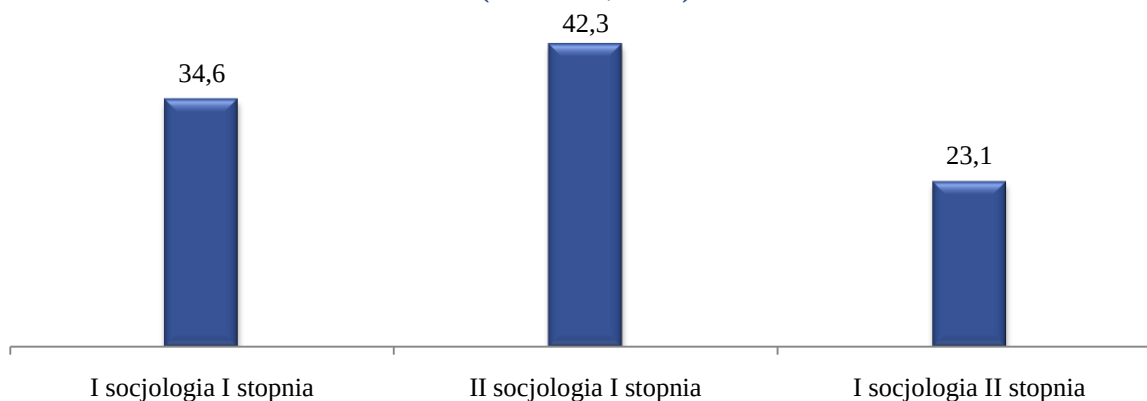
Wykres 57 Miejsce studiowania badanej młodzieży akademickiej
(Dane w %, N=52)

Źródło: badania własne.

W badaniach uczestniczyły osoby z studiów stacjonarnych I stopnia z I roku (ok. 35%) oraz II roku (ok. 42%) oraz studiów stacjonarnych II stopnia z I roku (ok. 23%) – por. Wykres 58.

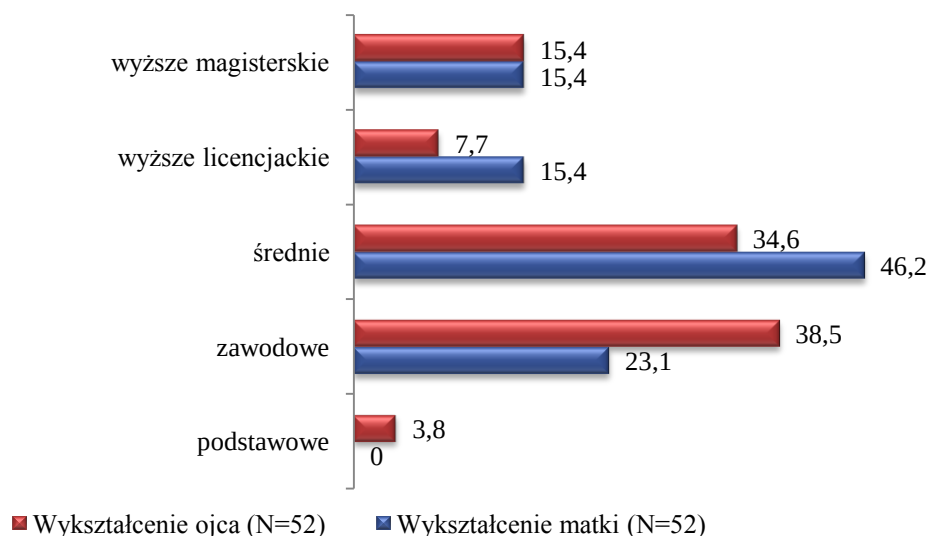
Wykres 58 Kierunek i stopień studiów badanej młodzieży akademickiej
(Dane w %, N=52)

Źródło: badania własne.

Matki badanych studentów przeważnie legitymowały się wykształceniem średnim (ok. 46%). Wykształcenie wyższe miało ok. 30% kobiet, a zawodowe ok. 23%. Ojcowie respondentów najczęściej posiadali wykształcenie zawodowe (ok. 39%), przy czym omawianym kontekście prawie tak samo często było wskazywane wykształcenie średnie (ok. 35%). Wyższy poziom wykształcenia osiągnęło ok. 23% ojców, a podstawowe miało ok. 4% – por. Wykres 59.

Wykres 59 Wykształcenie rodziców badanych studentów
(Dane w %)

Źródło: badania własne.

Zestawienie wykształcenia ojców i matek sugeruje istnienie pewnej zależności, tj. takiej iż rodzice badanych studentów przeważnie mają podobny poziom wykształcenia. W rodzinach, w których ojcowie mają wykształcenie podstawowe lub zawodowe większość kobiet ma również takie wykształcenie (ok. 46%). Podobnie w rodzinach, w których ojcowie dysponują posiadają wykształcenie średnie, także wśród matek przeważa taki poziom wykształcenia (ok. 56%). Również w rodzinach, w których ojcowie legitymują się wykształceniem wyższym, matki mają analogiczny poziom wykształcenia (ok. 58%) – por. Tabela 12.

Tabela 12 Wykształcenie ojców a wykształcenie matek badanych studentów
(Dane w %)

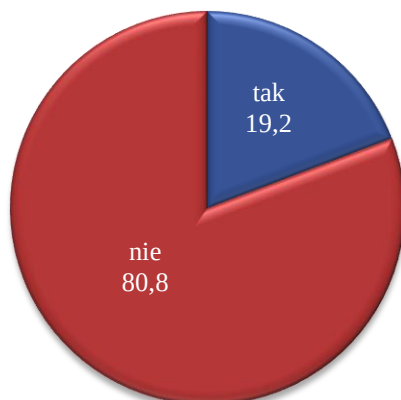
Wykształcenie matki	Wykształcenie ojca			Ogółem N=52
	podstawowe lub zawodowe	średnie	wyższe	
	N=22	N=18	N=12	
wyższe	13,6	33,3	58,3	30,8
średnie	40,9	55,6	41,7	46,2
podstawowe lub zawodowe	45,5	11,1	0,0	23,1
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: badania własne.

5.1.3 Badana młodzież akademicka o edukacji kulturowej

Zdecydowana większość badanej młodzieży nigdy nie spotkała z pojęciem „edukacja kulturowa” (ok. 81%). Pozostali młodzi uczestnicy badań mieli już okazję poznać ten termin (ok. 19%) – por. Wykres 60.

Wykres 60 Znajomość pojęcia „edukacja kulturowa” wśród badanych studentów
(Dane w %, N=52)

Źródło: badania własne.

Sposoby definiowania edukacji kulturowej, które przytoczyli młodzi respondenci pozwalają na wyodrębnienie takich stanowisk jak: humanistyczne, normatywne, procesualne oraz enumeratywne.

Podejście humanistyczne – intuicyjnie nawiązujące do nurtu socjologii rozumiejącej – w centralnym miejscu stawia kwestię świadomości, zrozumienia i wiedzy.

Definiowane było ono jako nauka dotycząca kultury. Nauka, która miała na celu uświadomienie ucznia o zróżnicowaniu kulturowym.

Edukacja kulturowa - jej celem jest nauka i uświadomienie jak ważna jest kultura, jakie są rodzaje. WOK – wiedza o kulturze.

Edukacja pod względem poznania kultury. Kształcenia ludzi w celu zapoznania kulturowego.

Edukacja kulturowa – WOK – Wiedza o kulturze.

Podejście normatywne akcentuje naukę o zasadach, zwyczajach, obyczajach i normach, także w różnych kulturach.

Nauka o zwyczajach i normach.

Pojęcie było definiowane (tłumaczone) jako odpowiednie zachowania i obyczaje w danej kulturze.

Nauka o kulturach innych narodów, jak zachować się przy ludziach innej wiary, innych państw itd.

Podejście procesualne – odnoszące się do kształcenia jako dynamicznego procesu, nauki poprzez działania oraz organizacji działań edukacyjnych.

„Edukacja kulturowa” definiowana była jako działania usprawniające, uczące wprowadzenia organizowania wydarzeń kulturalnych (np. jako animator – z takim pojęciem spotkałam się na warsztatach animatorskich).

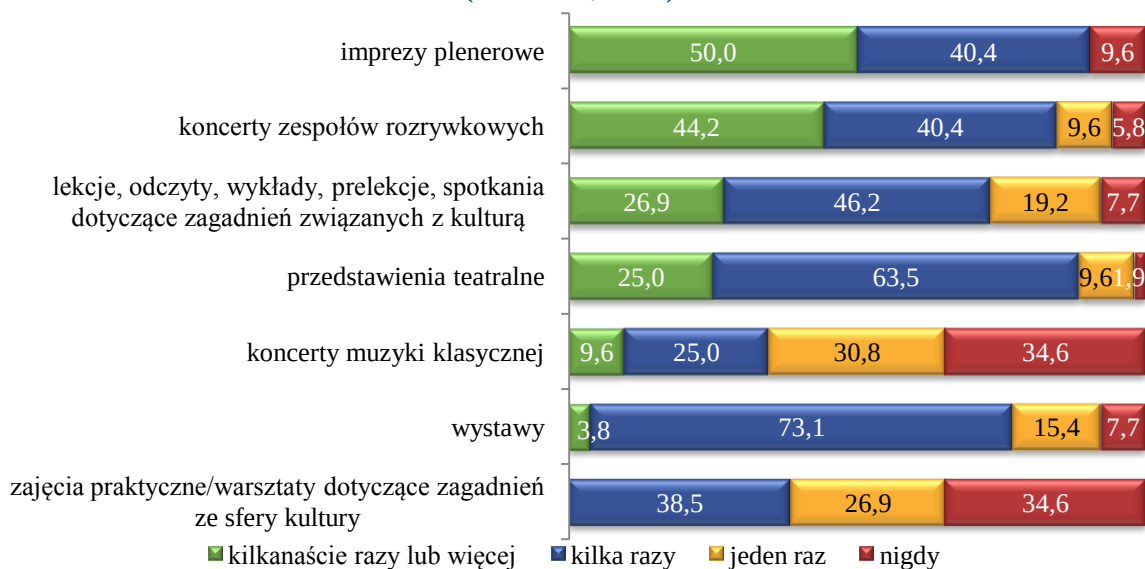
Gra na różnych instrumentach.

Ujęcie enumeratywne – definiowanie wyliczające, koncentrujące się na wymienieniu obszarów należących do sfery edukacji kulturowej.

Pojęcie to dotyczyło ogólnej wiedzy związane z teatrem, malarstwem, ogólnie pojmowaną twórczością.

W kontekście wydarzeń, które można zaliczyć do działań o charakterze animacji lub edukacji kulturowej młodzi respondenci najczęściej wskazywali na uczestnictwo w imprezach plenerowych (ok. 50%). Często brali oni udział także w koncertach rozrywkowych (ok. 44%). Ponadto relatywnie często respondenci uczestniczyli także w takich wydarzeniach jak: lekcje, odczyty, wykłady, prelekcje lub spotkania zawierające treści kulturowe (ok. 27%), przedstawienia teatralne (ok. 25%). Badani byli także na koncertach muzyki klasycznej oraz na różnego rodzaju wystawach. Najmniejsze doświadczenie w omawianym względzie uczestnicy badań mają w przypadku praktycznych zajęć dotyczących działań ze sfery kultury – por. Wykres 61.

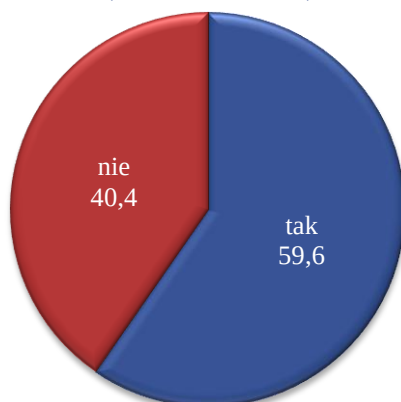
Wykres 61 Wydarzenia kulturalne, w których zadeklarowali uczestnictwo badani studenci (Dane w %, N=52)

Źródło: badania własne.

Bezpośredni kontakt z działaniami osoby zajmującej się animacją lub edukacją kulturową zadeklarowała większość badanych studentów (ok. 60%), wobec ok. 40% badanych, którzy nie mieli dotychczas takiego doświadczenia – por. Wykres 62.

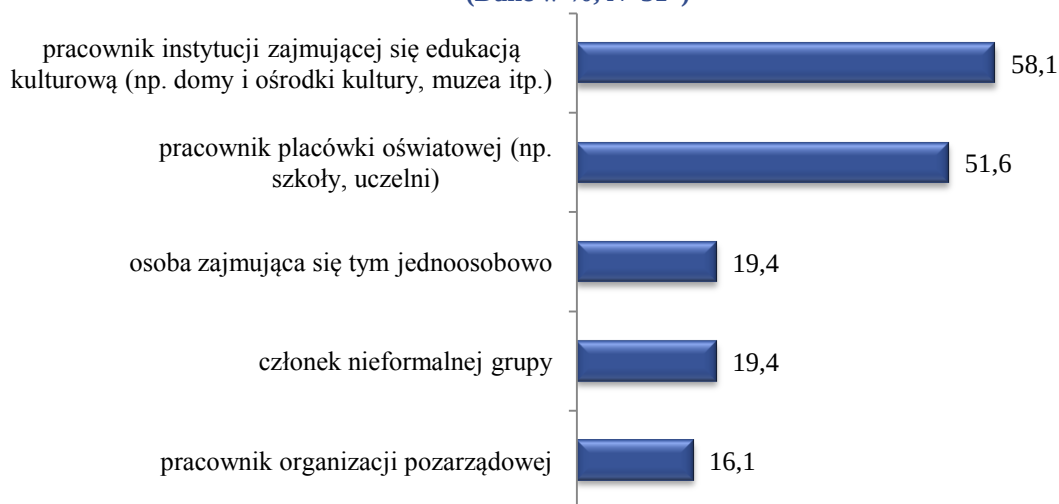
Wykres 62 Posiadanie doświadczenia kontaktu z animatorem lub edukatorem kulturowym wśród badanej młodzieży studenckiej
(Dane w %, N=52)

Źródło: badania własne.

Wśród badanych, którzy mieli dotąd kontakt z osobą zajmującą się animacją lub edukacją kulturową przeważnie wskazywano, iż był to pracownik instytucji bezpośrednio zajmującej się takimi działaniami (ok. 58%) albo też pracownik placówki oświatowej (ok. 52%). W pozostałych przypadkach były to osoby osobiście zajmujące się omawianą działalnością oraz członkowie grup nieformalnych (po ok. 19%). W pozostałych odpowiedziach wskazywano, iż osoba animatora lub edukatora kulturowego był to pracownik organizacji pozarządowych (ok. 16%) – por. Wykres 63.

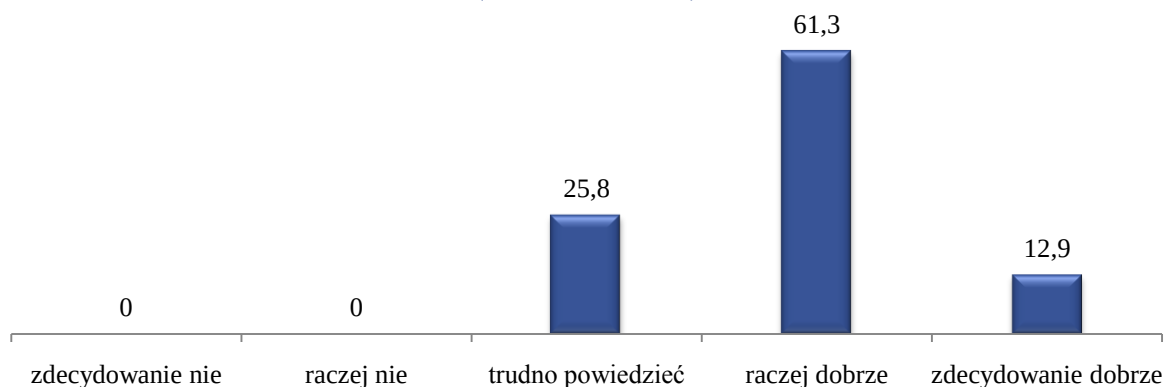
Wykres 63 Animatorzy lub edukatorzy kulturowi, z którymi mieli kontakt badani studenci
(Dane w %, N=31*)

* Uwzględniono wyłącznie odpowiedzi osób, które miały kontakt z animatorem lub edukatorem kulturowym. Badani mieli możliwość wyboru więcej niż 1 odpowiedzi. Źródło: badania własne.

Młodzi respondenci, którzy mieli dotychczas kontakt z animatorami lub edukatorami kulturowymi w zdecydowanej większości pozytywnie oceniają to doświadczenie (ok. 74,2%). Co czwarta osoba w tej kategorii badanych nie potrafiła zająć jednoznacznego stanowiska w tym względzie (ok. 26%) – por. Wykres 64.

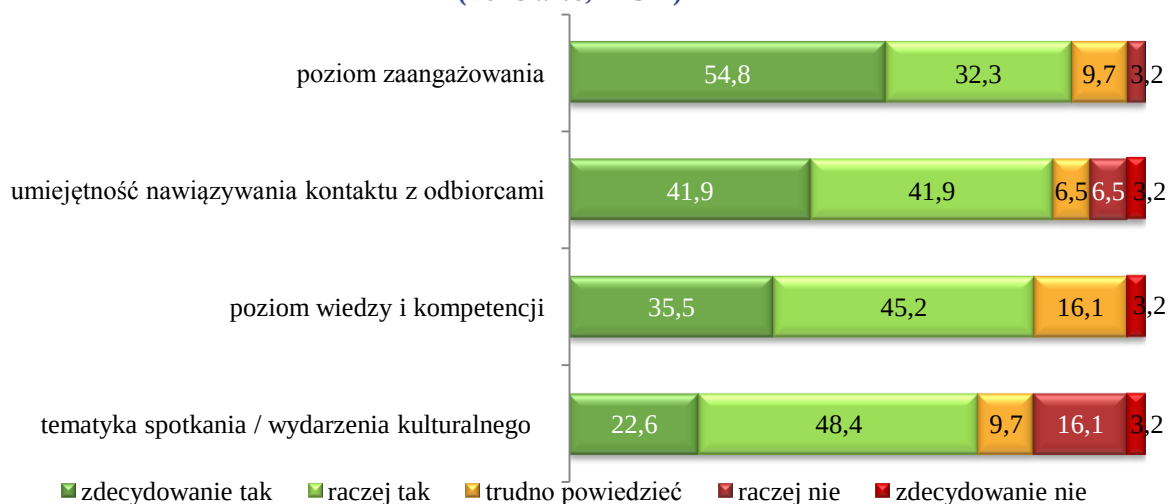
Wykres 64 Ocena badanych studentów dotychczasowych kontaktów z animatorem lub edukatorem kulturowym
(Dane w %, N=31*)

* Uwzględniono wyłącznie odpowiedzi osób, które miały kontakt z animatorem lub edukatorem kulturowym.
Źródło: badania własne.

Uzasadnieniem pozytywnej oceny dotychczasowych doświadczeń z przedsięwzięciami realizowanymi przez animatorów oraz edukatorów kulturowych był w opinii badanych przede wszystkim poziom zaangażowania tychże osób (ok. 87%). Przez młodych respondentów zostały docenione także umiejętności nawiązywania kontaktów z odbiorcami (ok. 84%), poziom wiedzy i kompetencji (ok. 81%) oraz tematyka spotkania lub wydarzenia kulturalnego (ok. 71%) – por. Wykres 65.

Wykres 65 Uzasadnienie oceny badanych studentów dotychczasowych kontaktów z animatorem lub edukatorem kulturowym
(Dane w %, N=31*)

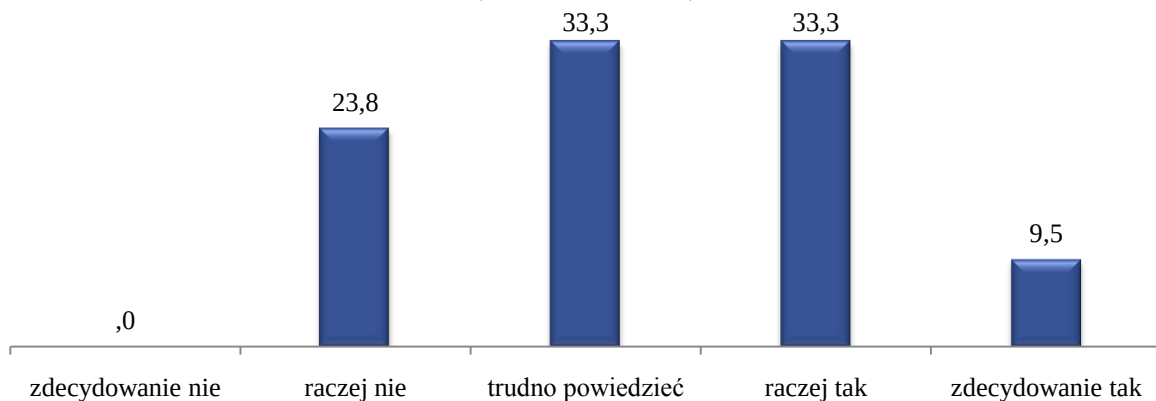

* Uwzględniono wyłącznie odpowiedzi osób, które miały kontakt z animatorem lub edukatorem kulturowym.
Źródło: badania własne.

Natomiast młodzi ludzie, którzy nie mieli dotychczas okazji spotkać się z animatorami lub edukatorami kulturowymi w większości stwierdzili, że odczuwają potrzebę takiego kontaktu (ok. 43%). Znaczna część badanych w tej kategorii respondentów miała jednakże problem z określeniem swojego poglądu w omawianej kwestii (ok. 33%). Prawie co czwarty

uczestnik badań, który nie miał jeszcze kontaktu z animatorami lub edukatorami kulturowymi raczej nie ma potrzeby takiego spotkania (ok. 24%) – por. Wykres 66.

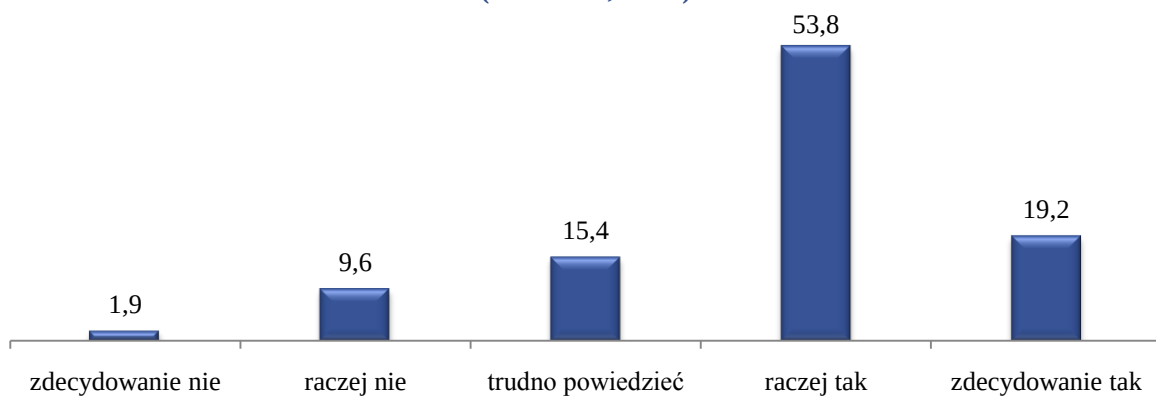
Wykres 66 Potrzeba kontaktu z animatorem lub edukatorem wśród badanej młodzieży, która nie miała dotychczas takich doświadczeń
(Dane w %, N=21*)

* Uwzględniono wyłącznie odpowiedzi osób, które nie miały kontaktu z animatorem lub edukatorem kulturowym. Źródło: badania własne.

Zdecydowana większość młodych respondentów przyznała, że interesuje się wydarzeniami kulturalnymi organizowanymi w okolicy (ok. 73%). Brak takiego zainteresowania wykazało ok. 12% badanych. Problem z udzieleniem jednoznacznej odpowiedzi w omawianej kwestii miało ok. 15% uczestników badań – por. Wykres 67.

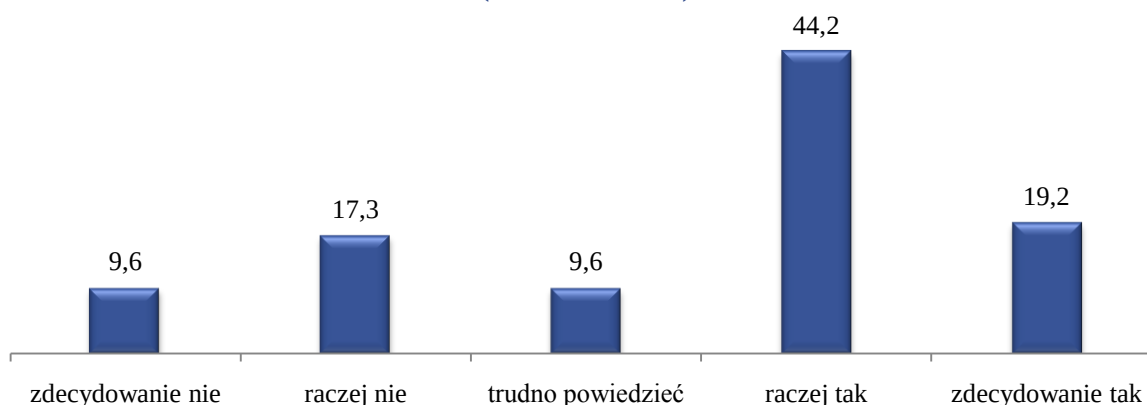
Wykres 67 Zainteresowanie wydarzeniami kulturalnymi organizowanymi w otoczeniu badanych studentów
(Dane w %, N=52)

Źródło: badania własne.

Badane młode osoby w większości przyznały, że w ich domach rodzinnych przywiązywało się wagę do edukacji kulturowej (ok. 63%). Takiego doświadczenia nie miało natomiast ok. 27% respondentów. Co dziesiąty uczestnik badań nie potrafił udzielić w tym względzie jednoznacznej odpowiedzi (ok. 10%) – por. Wykres 68.

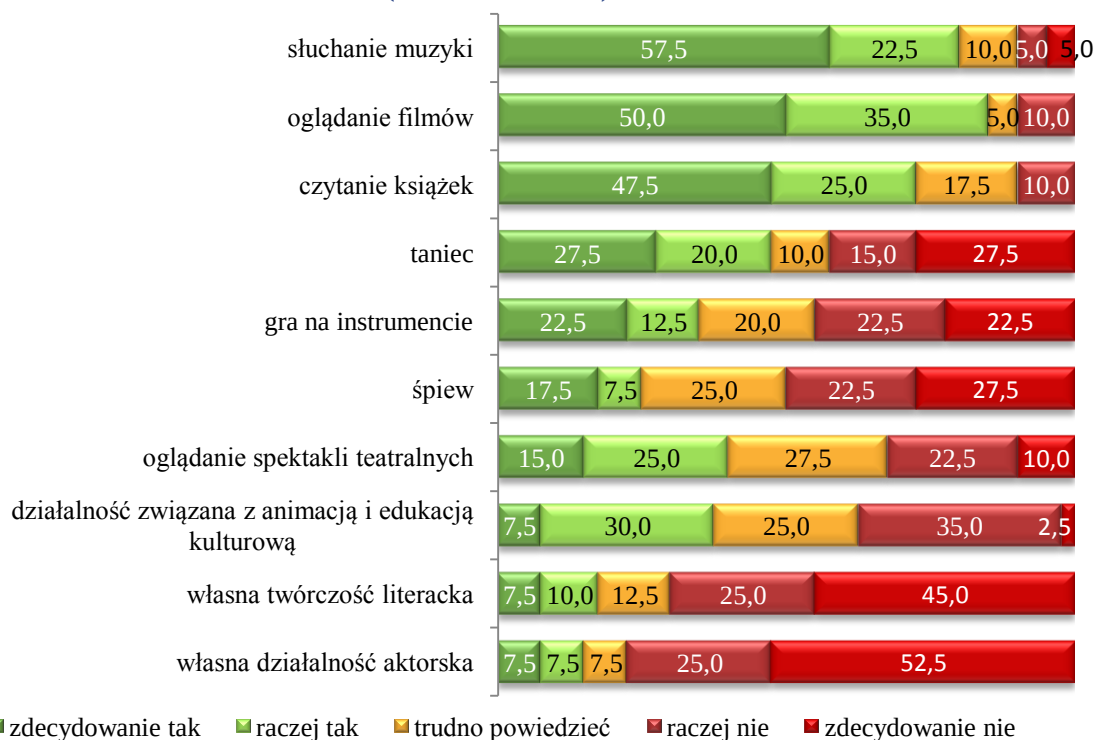
Wykres 68 Przywiązywanie wagi w domu rodzinnym badanych studentów do edukacji kulturowej
(Dane w %, N=52)

Źródło: badania własne.

W kontekście edukacji kulturowej, która miała miejsce w domach rodzinnych młodzi badani przeważnie wskazywali na takie formy aktywności jak: oglądanie filmów (ok. 85%), słuchanie muzyki (ok. 80%), czytanie książek (ok. 73%). Ważnymi elementami edukacji omawianego typu był także taniec (ok. 48%), oglądanie spektakli teatralnych (ok. 40,0%), działalność bezpośrednio polegająca na animacji i edukacji kulturowej (ok. 38%), gra na instrumencie (ok. 35%), oglądanie spektakli teatralnych (ok. 30%), a także śpiew (ok. 25%). Rzadziej były to natomiast takie przejawy aktywności kulturowej jak: własna twórczość literacka (ok. 18%) oraz własna działalność aktorska (ok. 15,0%) – por. Wykres 69.

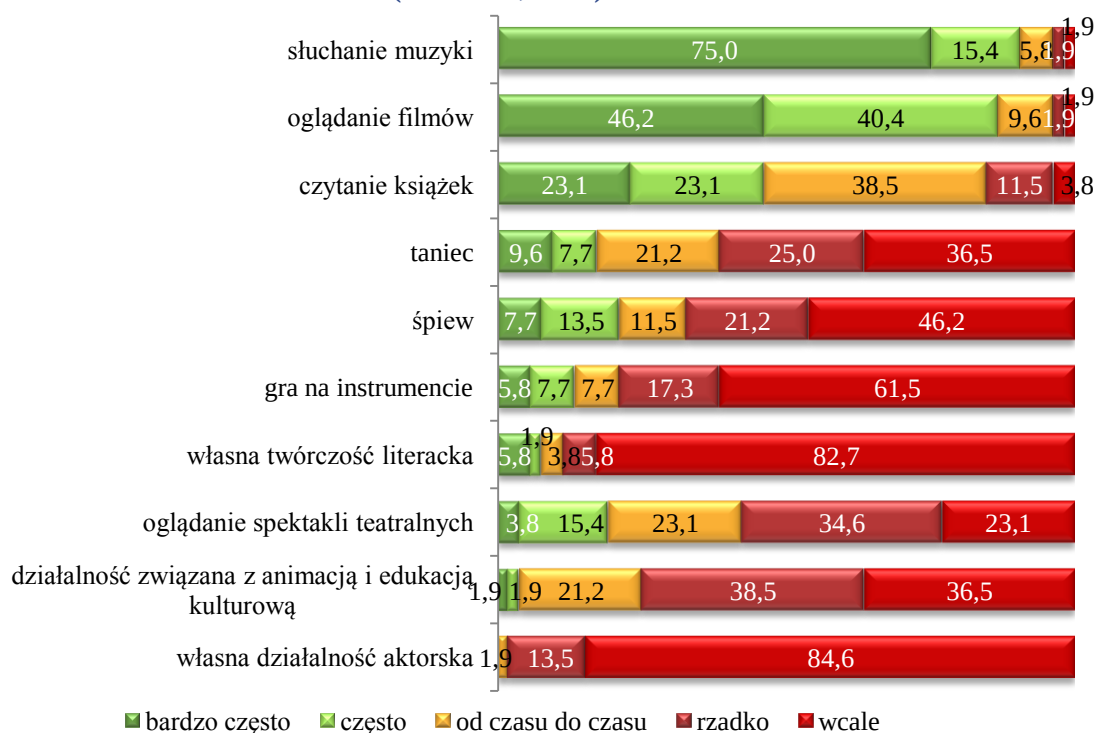
Wykres 69 Rodzaje aktywności kulturowej w domach rodzinnych badanych studentów
(Dane w %, N=40*)

* Uwzględniono wyłącznie odpowiedzi osób, w których domach rodzinnych rodzice przywiązywali wagę do działań z zakresu edukacji kulturowej. Źródło: badania własne.

Natomiast obecnie – w kontekście aktywności kulturowej – młodzi uczestnicy badań przeważnie zajmują się oglądaniem filmów oraz słuchaniem muzyki (po ok. 98%). Prawie wszyscy poświęcają mniej lub więcej czasu na czytanie książek (ok. 96%). Choć z różną częstotliwością, to jednak należy zauważyć, że badana młodzież uczęszcza do teatru (ok. 77%), a także zajmuje się działalnością związaną z animacją i edukacją kulturową oraz tańcem (po ok. 64%). Co drugi młody badany lubi śpiewać (ok. 54%). Znaczny odsetek respondentów potrafi także grać na instrumencie muzycznym (ok. 39%). Ponadto niektórzy spośród badanej młodzieży realizują się poprzez własną twórczość literacką (ok. 17%), a także własną działalność aktorską (ok. 15%) – por. Wykres 70.

Wykres 70 Formy aktywności kulturowej aktualnie przejawiane przez badanych studentów
(Dane w %, N=52)

Źródło: badania własne.

5.2 Młodzi uczestnicy projektów zrealizowanych w ramach BMK z Podkarpacia o swoich doświadczeniach związanych z edukacją kulturową – dokumenty osobiste

5.2.1 Uwagi metodologiczne dotyczące badań z młodymi uczestnikami projektów w ramach BMK

Zarys problematyki badawczej. Badania w tym aspekcie dotyczyły takich zagadnień jak: definiowanie pojęcia „edukacja kulturowa”, uczestnictwo w wydarzeniach związanych z animacją lub edukacją kulturową, doświadczenie kontaktu z osobą zajmującą się tak formą działalności i ocena tego rodzaju zdarzeń, zainteresowanie wydarzeniami kulturalnymi, tradycje rodzinne związane z animacją lub edukacją kulturową oraz aktualne zainteresowania w tym zakresie.

Dobór próby i organizacja badań. Wymagane informacje zebrano na zasadzie tzw. „śnieżnej kuli”. Po pierwszym rozesłaniu zaproszeń do badań zawierających wytyczne do sporządzenia tzw. dokumentu osobistego* za pośrednictwem realizatorów tegorocznych projektów (04.11.2018 r.) otrzymano odpowiedź od dwójki młodych uczestników projektów. Następnie tych dwoje młodych ludzi zostało poproszonych o udostępnienie kontaktu (po uzyskaniu wcześniej zgody od zainteresowanych osób) do kolejnych potencjalnych respondentów. Tą drogą uzyskano kolejne trzy odpowiedzi. Po powtórzeniu powyższego zabiegu ostatecznie skompletowano założoną próbę badawczą (09.11.2018 r.).

5.2.2 Młodzi uczestnicy projektów zrealizowanych w ramach BMK – struktura próby badawczej

W tej części badań wzięło udział 5 dziewcząt oraz 1 chłopak. Były to osoby w wieku od 14 lat (1 osoba) do 17 lat (2 osoby). Pozostali badani to młodzi ludzie w wieku 15 lat oraz 16 lat (odpowiednio 2 i 1 osoba). Młodzi respondenci to przeważnie mieszkańcy wsi (5 osób). Ponadto jedna osoba mieszka w mieście o wielkości od 10 tys. mieszkańców do 40 tys. mieszkańców. Wśród badanych 1 osoba jest uczniem 7 klasy szkoły podstawowej, 1 osoba uczniem 8 klasy podstawówki. Pozostali respondenci to uczniowie gimnazjum. Wykształcenie ojców badanej młodzieży przedstawia się następująco: 1 osoba z wykształceniem podstawowym, 2 osoby z wykształceniem zawodowym oraz 3 osoby posiadające wykształcenie średnie techniczne. Natomiast matki uczestników badań posiadały następujące wykształcenie: 3 osoby z wykształceniem zawodowym, 1 osoba – średnie techniczne (technik ekonomik), 1 osoba – średnie ogólnokształcące oraz 2 osoby – wyższe licencjackie.

* Dokumenty osobiste, jako źródło danych socjologicznych to m.in. listy, autobiografie, pamiętniki, dzienniki, notatki, rysunki, fotografie, ustne opowiadania. Najczęściej są to dokumenty opisujące historie życia, dokumenty biograficzne. Dane takie mogą mieć charakter zastanych (zaleta – informacje subiektywnie prawdziwe, wada – może wystąpić problem z dostępem do tego rodzaju intymnych treści) albo wywołane, tj. napisane pod zapotrzebowanie badawcze (zaleta – wypowiedzi zawierające subiektywne postrzeganie zjawisk społecznych; wada – może wystąpić problem z prawdziwością autorów tego rodzaju wypowiedzi, a także z lakonicznym formułowaniem opinii).

5.2.3 Postrzeganie edukacji kulturowej przez młodych uczestników projektów zrealizowanych w ramach BMK na Podkarpaciu

Młodzi uczestnicy projektów, którzy wzięli udział w badaniach, i którzy jednocześnie spotkali się już z pojęciem „edukacja kulturowa”, definiowali ją na trzy sposoby. Po pierwsze kładli oni nacisk na aspekt edukacyjny (*To nauka o kulturze*). Po drugie rozumieli ten termin jako synonim konkretnych działań wchodzących w zakres szeroko rozumianej kultury (*Zajęcia z muzyki, śpiewu, tańca, plastyki itp.*). A po trzecie łączyli oni dwa wyżej wspomniane aspekty, tj. teoretyczny z praktycznym (*Uczenie rozumienia dzieł człowieka, ale także ich tworzenia*). Pozostali młodzie respondenci nie zetknęli się dotąd z omawianym pojęciem (*Nie spotkałam się z takim pojęciem; Nie wiem.*), a co więcej jedna osoba stwierdziła, że miała problem z odnalezieniem definicji tego terminu (*Nigdzie nie mogłam znaleźć definicji edukacji kulturowej*.)

Wśród wydarzeń związanych z animacją lub edukacją kulturową, w których młodzi badani uczestniczyli mniej lub bardziej aktywnie przeważają takie, które są związane z działalnością szkół, do których uczęszczają. Tym samym potwierdza się pogląd, że szkoła – szczególnie w mniejszych miejscowościach – stanowi bardzo istotny element kulturotwórczy. Uzyskano również też takie wypowiedzi, z których wynika, że dostępność oferty zajęć i wydarzeń związanych z sferą kulturową nie oznacza automatycznie czynnego uczestnictwa młodzieży w tego rodzaju przedsięwzięciach.

Tak uczestniczę w szkolnych przedstawieniach. Lubię recytować wiersze i śpiewać. Poza tym gram na pianinie, bo moja mama mnie uczy w domu.

W naszej szkole to są głównie przygotowania do różnego rodzaju akademii. Tak jak niedawno była to akademie z okazji Niepodległości. Ja uczestniczyłam w tym wydarzeniu. Recytowałam wiersz. Najczęściej organizacją takich spotkań zajmuje się Pani z polskiego.

Dwa razy byliśmy z klasą w teatrze, bo nasza nauczycielka bardzo lubi sztuki teatralne. Było całkiem fajnie, ale takie wyjazdy są trochę uciążliwe. Trzeba zebrać grupę chętnych, a nie wszyscy mogą, czy mają pieniądze, potem nie ma sztuki takiej dla której warto pojechać. Poza tym są zajęcia na świetlicy jak ktoś chce chodzić takie z gry na keyboardzie, śpiewanie piosenek, i takie tam.

Plastyka, muzyka, WOK.

Zajęcia takie odbywają się u nas w szkole, i to są kółka plastyczne, muzyczne (granie na gitarze, ale to jest odpłatnie). Mają też być zajęcia teatralne. Ja nie uczęszczam na tego rodzaju zajęcia.

To są wystawy naszych prac. Ale nie profesjonalne. Takie w gablotach na korytarzu szkolnym. Są też konkursy recytatorskie, i inne. Nie brałam dotąd udziału w takich konkursach, ale mam zamiar w przyszłości. Ogólnie zajęcia z plastyki i muzyki.

Działalność kulturowa w miejscowościach, z których pochodzą młodzi uczestnicy badań, jest związana głównie z trzema kategoriami osób. Są to nauczyciele i bibliotekarze;

pasjonaci i przedstawiciele lokalnych organizacji, w tym takich które są związane z kultywowaniem miejscowych tradycji, w których bardzo istotną rolę odgrywają koła gospodyń wiejskich oraz OSP oraz profesjonalni animatorzy i edukatorzy z ośrodków kultury. Można też zauważyć, że w niektórych przypadkach projekt realizowany w ramach BMK to jedyna oferta w lokalnym otoczeniu, która była dostępna lub jedyna, która zainteresowała jednego z respondentów.

U nas zajmuje się tym Pani od polskiego z Panią z plastyki. Było kiedyś spotkanie z „ciekawym człowiekiem” i przyszedł malarz, taki lokalny artysta. Pasjonat. Nawet fajne to było. Poza tym wycieczki szkolne i tam spotkania z przewodnikami.

Koło Gospodyń. Tam panie robią imprezy. Moja mama w tym uczestniczy i czasem mnie w to angażuje. Jak trzeba coś przygotować. Jakiś wystrój. Mikołaj dla dzieci czy coś takiego.

We wsi aktywnie działa Koło Gospodyń i współpracuje z OSP. To znaczy strażacy głównie udostępniają salę na różne spotkania.

W naszej wsi jest taka grupa osób, miłośników naszej miejscowości. I oni robią różnego rodzaju spotkania, pikniki, na których można się zgłosić do śpiewania. Można też zagrać na instrumencie, bo jest kapela. Jest także bardzo aktywna Pani z biblioteki. Urządza konkursy czytelnicze. Chodzi o to na przykład kto więcej wypożyczy książek i ich przeczyta.

Pani z Domu Kultury. Zajmuje się tym od jakiegoś czasu i ma całkiem fajne pomysły. Takie jak ten projekt.

Projekt, w którym teraz uczestniczyłam. To było coś nowego i bardzo interesującego. Rzadko się takie rzeczy u nas dzieją, więc mogłoby ich być więcej.

Młodzi badani przeważnie bardzo dobrze ocenili swoje dotychczasowe kontakty z animatorami lub edukatorami kulturowymi. Docenili oni takie cechy jak zaangażowanie, pasję, dobry kontakt z młodzieżą i kompetencje. Na podstawie uzyskanych wypowiedzi, można też zauważyć, że młodzież jest bardzo wymagającym odbiorcą działań z zakresu animacji i edukacji kulturowej.

Taką osobą jest Pani z języka polskiego. Bardzo jej widać zależy na tym co robi.

W tym Projekcie bardzo angażowała się nasza Pani z Domu Kultury. Kontakt oceniam bardzo dobrze. Pani jest sympatyczna, raczej dynamiczna, można się do nie zwrócić z problemami, także tymi niezbyt związanymi z edukacją kulturalną.

Znam kilka osób, które zajmują się animacją i edukacją kulturową, ale to dlatego że moja mama się angażuje w takie działania. Ogólnie to ludzie zdolni i z pasją. Potrafią interesująco się zaprezentować. To może zachęcić do aktywności kulturowej. Tak przez naśladowanie. Tylko, że nie każdy ma jakieś talenty na tyle rozwinięte, żeby mógł się nimi pochwalić przed innymi.

To moja nauczycielka. Jest w porządku.

Raczej dobrze oceniam działania animatorki. Jest kompetentna. Tylko trochę zbyt wymagająca. Jakby to co robi było najważniejsze na świecie, a nie każdy musi to tak widzieć. Na pewno jest zaangażowana i dużo wie o świecie i o kulturach.

Nauczycielka z WOK. Przedmiot jak każdy inny. Czasem ciekawy czasem nie. Ale mi nie przeszkadza.

Wydarzenia kulturalne, które są realizowane w otoczeniu młodych respondentów, jak wynika z ich wypowiedzi, przeważnie wzbudzają ich zainteresowanie. Ważnym aspektem jest tu niewątpliwie możliwość partycypacji w tego rodzaju działaniach. Są one ponadto tym bardziej doceniane przez badaną młodzież, że w ich miejscu zamieszkania nie jest organizowanych zbyt dużo takich przedsięwzięć. Pojawiły się także opinie wskazujące na to, że nie tylko ilość takich wydarzeń jest ważna, ale także ich jakość, a ściślej rzecz ujmując ich dopasowanie do potrzeb i zainteresowań młodych odbiorców. Wynika z tego, że bardzo ważną kwestią jest prawidłowa diagnoza oczekiwań młodzieży, której wynikiem mogłyby być takie projekty, jak te przeprowadzone w ramach BMK.

Interesują mnie takie wydarzenia. Warto zobaczyć coś nowego. Ludzie mają bardzo fajne pomysły. Czasem nawet można by ich o to nie podejrzewać. A na takich występach potrafią pokazać coś fajnego, zagrać, zaśpiewać, zaprezentować obrazy albo fotografie. Bardzo to lubię.

Tak. Interesują mnie takie wydarzenia. Często w takich uczestniczę. Pomagam mamie. Razem robimy np. plakaty, ulotki zachęcające społeczeństwo naszej i okolicznych wsi do uczestnictwa w takich wydarzeniach. Potem pomagam też często przygotowywać scenografię. Kilka razy też akompaniowałam na pianinie przy różnych uroczystościach.

Tak interesuję się takimi wydarzeniami, tym bardziej, że nie ma ich dużo w okolicy. Tym bardziej trzeba docenić takie Projekty.

Raczej tak, choć niezbyt często są takie wydarzenia, które by mi pasowały.

Interesowałbym się, gdyby było coś do zainteresowania. Takich projektów jak ten jest mało, a szkoda bo najlepiej jest poznawać kulturę poprzez zaangażowanie się w nią.

W domach rodzinnych badanych młodych osób nie zawsze przywiązywało się wagę do edukacji kulturowej. Takie działania były podejmowane przede wszystkim w tych rodzinach, w których dorośli posiadali i rozwijali jakieś swoje talenty albo też byli pasjonatami działań związanych ze sferą kultury. Choć – jak pokazują badania – brak takich aktywności ze strony rodziców nie wyklucza samodzielnego zainteresowania się młodych osób działalnością z zakresu kultury, to jednak postawy rodziców w tym względzie okazują się być bardzo istotnym czynnikiem motywującym młodych do zachowań omawianego rodzaju.

Tak. Uczę się grać na instrumencie, bo moja rodzina należy do rodzin muzykalnych. Piszę też wiersze, ale to tylko tak dla siebie.

Tak. Szczególnie mama dba o to, żebym się kształciła. Chce żebym wiedziała dużo o świecie, dlatego rozmawia ze mną o książkach, które czytam. W roku szkolnym to są przeważnie lektury, ale czytam też na wakacjach i wtedy właśnie mama często mi podpowiada po co warto sięgnąć. Oglądamy też dużo filmów. Różnych. Nie tylko takich co są puszczane na popularnych kanałach.

Ojciec jak żył to dużo mi opowiadał o historii miejscowości. O naszych przodkach. Czym się zajmowali, jak obchodzili święta, jakie mieli zwyczaje. Poza tym mama działająca w Kole Gospodyń też uczy mnie robić potrawy regionalne.

Nic takiego nie ma miejsca. Tata i mama mają niewiele czasu dla siebie, i dla nas, a co dopiero, żeby mieli nam książki wybierać. Czytam to co jest zadawane w szkole. Raz lepsze książki, raz gorsze (takie nudne), ale przeczytać trzeba bo z tego są sprawdziany.

Raczej nie. Tyle, że rodzice nie przeszkadzają mi w wyborze zainteresowań.

Chyba nie. Rodziców interesuje tylko to, żebym przynosiła dobre oceny ze szkoły.

Aktualne zainteresowania młodych respondentów związane z szeroko rozumianą sferą kultury najczęściej polegają na biernym odbiorze tego rodzaju treści. W tym kontekście szczególnie ważna dla młodych uczestników badań jest muzyka, przypuszczalnie z uwagi na dużą przystępność tego rodzaju przekazu. Ponadto badani interesują się filmem oraz czytają książki. Wśród uzyskanych wypowiedzi pojawiły się także takie, które wskazują na bardziej sprecyzowane preferencje w odniesieniu do sfery kultury, które wydają się być ściśle związane z talentami jakimi dysponują młodzi badani.

Ślucham dużo muzyki. Lubię czytać książki. Oglądać filmy.

Muzyka. Film. I tak ogólnie.

Lubię słuchać muzyki. Także tej poważnej, fortepianowej. Gram na pianinie. Czytam książki. Sama jak wspomniałam próbuję pisać wiersze. Bardzo lubię chodzić do teatru. Ale to trochę daleko od nas. Raz byliśmy nawet z klasą i wszystkim się podobało. Trochę też śpiewam i tańczę.

Mam dobrą rękę i dobrze maluję, szczególnie grafikę, jeśli o to chodziło w pytaniu. Poza tym słucham dużo muzyki. Sama trochę miksuje.

Zajmuję się fotografią. Tak jeszcze nieprofesjonalnie, ale może kiedyś będę na tym zarabiać pieniądze. Słyszałem opinie, że całkiem nieźle mi to wychodzi. Nieźle to chyba dobrze ☺. No i tak jak wszyscy w moim wieku: muzyka, filmy, gry komputerowe.

Trudno powiedzieć.

W rodzinach młodych uczestników badań przeważnie są lub były osoby aktywnie związane z działalnością w sferze kultury, i biorąc pod uwagę powyższe ustalenia można zauważyć pewną ciągłość międzypokoleniowego przekazu kulturowego pomiędzy, którą to obserwację można uznać za dość optymistyczny prognostyk.

Mama umie grać na pianinie. Siostra także zaczyna się uczyć. Dziadkowie (dziadek i babcia) ze strony mamy należeli do zespołu ludowego w naszej wsi.

Mama działa w Kole Gospodyń.

Moja mama należy do Koła Gospodyń.

Ojciec był takim miejscowym pasjonatem lokalnych historii.

Nie. Rodzice, ani dziadkowie niczym takim się nie zajmowali.

Nikt.

Wykaz tabel, wykresów i zestawień

Tabela 1	Opinie uczestników badań na temat przydatności Programu BMK według reprezentowanych instytucji (Dane w %)	15
Tabela 2	Liczba projektów zrealizowanych w ramach BMK w latach 2016-18 przez uczestników ogólnopolskich badań diagnostycznych z Podkarpacia i z pozostałej części kraju	22
Tabela 3	Porównanie obecnych form działań z zakresu animacji lub edukacji kulturowej badanych z Podkarpacia i reszty Polski z ich oczekiwaniami wobec przyszłych przedsięwzięć tego rodzaju (średnia rang)	30
Tabela 4	Opinie na temat trwałości efektów działań z zakresu animacji i edukacji kulturowej wśród badanych z Podkarpacia i pozostałej części Polski (Dane w %)	38
Tabela 5	Wykształcenie rodziców badanych uczestników warsztatów przeprowadzonych w ramach BMK – PEK w 2018 r. (Dane w %)	42
Tabela 6	Finansowanie i prognoza dotycząca tego aspektu działalności w zakresie edukacji kulturowej w opinii uczestników warsztatów zrealizowanych w ramach BMK – PEK w 2018 r. (Dane w %)	52
Tabela 7	Infrastruktura i prognoza dotycząca tego aspektu działalności w zakresie edukacji kulturowej w opinii uczestników warsztatów zrealizowanych w ramach BMK – PEK w 2018 r. (Dane w %)	53
Tabela 8	Organizacja (zarządzanie) i prognoza dotycząca tego aspektu działalności w zakresie edukacji kulturowej w opinii uczestników warsztatów zrealizowanych w ramach BMK – PEK w 2018 r. (Dane w %)	53
Tabela 9	Przywiązywanie znaczenia do aktywności w zakresie edukacji kulturowej i prognoza dotycząca tego aspektu w opinii uczestników warsztatów zrealizowanych w ramach BMK – PEK w 2018 r. (Dane w %)	54
Tabela 10	Współpraca pomiędzy podmiotami sfery kultury i prognoza dotycząca tego aspektu działalności w zakresie edukacji kulturowej w opinii uczestników warsztatów zrealizowanych w ramach BMK - PEK w 2018 r. (Dane w %)	54
Tabela 11	Zaangażowanie odbiorców i prognoza dotycząca tego aspektu działalności w zakresie edukacji kulturowej w opinii uczestników warsztatów zrealizowanych w ramach BMK - PEK w 2018 r. (Dane w %)	55
Tabela 12	Wykształcenie ojców a wykształcenie matek badanych studentów (Dane w %)	75
Wykres 1	Wykaz instytucji uwzględnionych do badań własnych techniką CAWI	7
Wykres 2	Rodzaj reprezentowanego podmiotu działającego w sferze kultury na Podkarpaciu (Dane w %, N=54)	8
Wykres 3	Lokalizacja reprezentowanego podmiotu działającego w sferze kultury na Podkarpaciu (Dane w %, N=54)	9
Wykres 4	Aktualne formy działania podkarpackich instytucji i organizacji reprezentowanych przez uczestników badań własnych typu CAWI (Dane w %, N=54*)	10
Wykres 5	Główne formy działalności badanych podkarpackich instytucji oraz organizacji działających w sferze kultury (Dane w %, N=54*)	11
Wykres 6	Formy wsparcia oczekiwane przez przedstawicieli podkarpackich instytucji oraz organizacji działających w sferze kultury mogące zwiększyć efektywność przedsięwzięć w zakresie animacji lub edukacji kulturowej (Dane w %, N=54*)	12
Wykres 7	Posiadanie informacji na temat Programu Bardzo Młoda Kultura wśród przedstawicieli podkarpackich instytucji lub organizacji działających w sferze kultury (Dane w %, N=54)	13
Wykres 8	Źródła informacji o Programie BMK w przypadku przedstawicieli podkarpackich instytucji lub organizacji działających w sferze kultury (Dane w %, N=33*)	13
Wykres 9	Uczestnictwo przedstawicieli badanych podkarpackich instytucji lub organizacji działających w sferze kultury w Programie BMK (Dane w %, N=33*)	14
Wykres 10	Formy uczestnictwa w Programie BMK wśród badanych przedstawicieli podkarpackich instytucji lub organizacji działających w sferze kultury (N=11*)	14
Wykres 11	Opinia respondentów na temat adekwatności Programu BMK w odniesieniu do potrzeb pracowników podmiotów działających w sferze animacji i edukacji kulturowej (Dane w %, N=32*)	15
Wykres 12	Struktura próby badawczej w ogólnopolskim badaniu diagnostycznym przeprowadzonym w ramach BMK w 2018 r. według województw (Dane w %, N=600)	18
Wykres 13	Udział uczestników badań z Podkarpacia w ogólnopolskim badaniu diagnostycznym przeprowadzonym w ramach BMK w 2018 r. (Dane w %, N=600)	18
Wykres 14	Struktura płci uczestników ogólnopolskich badań diagnostycznych z Podkarpacia i z pozostałej części kraju (Dane w %)	19
Wykres 15	Struktura wieku uczestników ogólnopolskich badań diagnostycznych z Podkarpacia i z pozostałej części kraju (Dane w %)	20
Wykres 16	Miejsce zamieszkania uczestników ogólnopolskich badań diagnostycznych z Podkarpacia i z pozostałej części kraju (Dane w %)	21

Wykres 17 Główne miejsce aktywności w zakresie działań w sferze edukacji kulturowej uczestników ogólnopolskich badań diagnostycznych z Podkarpacia i z pozostałej części kraju (Dane w %)	22
Wykres 18 Miejsce edukacji lub animacji kulturowej w działalności uczestników ogólnopolskich badań diagnostycznych z Podkarpacia i z pozostałej części kraju (Dane w %)	23
Wykres 19 Główne miejsce pracy uczestników ogólnopolskich badań diagnostycznych z Podkarpacia i z pozostałej części kraju (Dane w %)	23
Wykres 20 Posiadanie dodatkowego miejsca pracy przez uczestników ogólnopolskich badań diagnostycznych z Podkarpacia i z pozostałej części kraju (Dane w %)	24
Wykres 21 Rodzaj dodatkowego miejsca pracy posiadanego przez uczestników ogólnopolskich badań diagnostycznych z Podkarpacia i z pozostałej części kraju (Dane w %)*	25
Wykres 22 Przynależność do organizacji wśród uczestników ogólnopolskich badań diagnostycznych z Podkarpacia i z pozostałej części kraju (Dane w %)	26
Wykres 23 Prowadzenie działań w zakresie animacji lub edukacji kulturowej w ciągu ostatnich 5 lat przez uczestników ogólnopolskich badań diagnostycznych z Podkarpacia i z pozostałej części kraju (Dane w %)	27
Wykres 24 Rodzaj działań animacyjnych lub edukacyjnych realizowany przez uczestników ogólnopolskich badań diagnostycznych z Podkarpacia i z pozostałej części kraju (średnia rang)	28
Wykres 25 Preferowany rodzaj działań animacyjnych lub edukacyjnych przez uczestników ogólnopolskich badań diagnostycznych z Podkarpacia i z pozostałej części kraju (średnia rang)	29
Wykres 26 Czynniki sprzyjające prowadzeniu działań animacyjnych lub edukacyjnych w opinii uczestników ogólnopolskich badań diagnostycznych z Podkarpacia i z pozostałej części kraju (średnia rang)	31
Wykres 27 Czynniki utrudniające prowadzenie działań animacyjnych lub edukacyjnych w opinii uczestników ogólnopolskich badań diagnostycznych z Podkarpacia i z pozostałej części kraju (średnia rang)	32
Wykres 28 Dokumentowanie efektów swoich działań przez uczestników ogólnopolskich badań diagnostycznych z Podkarpacia i z pozostałej części kraju (Dane w %)	33
Wykres 29 Sposób wykorzystania dokumentacji dotyczącej realizacji działań z zakresu animacji i edukacji kulturowej przygotowywanej przez uczestników ogólnopolskich badań diagnostycznych z Podkarpacia i z pozostałej części kraju (Dane w %)	34
Wykres 30 Ewaluacja własnych działań z zakresu animacji i edukacji kulturowej przygotowywanej przez uczestników ogólnopolskich badań diagnostycznych z Podkarpacia i z pozostałej części kraju (Dane w %)	34
Wykres 31 Motywy prowadzenia ewaluacji własnych działań z zakresu animacji i edukacji kulturowej przygotowywanej przez uczestników ogólnopolskich badań diagnostycznych z Podkarpacia i z pozostałej części kraju (Dane w %)	35
Wykres 32 Trwałość efektów własnych działań z zakresu animacji lub edukacji kulturowej w opinii uczestników ogólnopolskich badań diagnostycznych z Podkarpacia i z pozostałej części kraju (Dane w %)	36
Wykres 33 Przyczyny braku trwałych efektów własnych działań z zakresu animacji lub edukacji kulturowej w opinii uczestników ogólnopolskich badań diagnostycznych z Podkarpacia i z pozostałej części kraju (Dane w %)	37
Wykres 34 Struktura badanych uczestników warsztatów przeprowadzonych w ramach BMK – PEK w 2018 r. wg płci (Dane w %, N=39)	40
Wykres 35 Wiek badanych uczestników warsztatów przeprowadzonych w ramach BMK – PEK w 2018 r. (Liczebność)	40
Wykres 36 Wykształcenie badanych uczestników warsztatów przeprowadzonych w ramach BMK – PEK w 2018 r. (Dane w %, N=39)	41
Wykres 37 Miejsce zamieszkania badanych uczestników warsztatów przeprowadzonych w ramach BMK – PEK (Dane w %, N=39)	41
Wykres 38 Wykształcenie rodziców uczestników warsztatów przeprowadzonych w ramach BMK – PEK (Dane w %)	42
Wykres 39 Okres dotychczasowych działań związanych z edukacją kulturową podejmowanych przez badanych uczestników warsztatów przeprowadzonych w ramach BMK – PEK w 2018 r. (Dane w %, N=39)	45
Wykres 40 Forma działalności w zakresie edukacji kulturowej prowadzona przez badanych uczestników warsztatów zrealizowanych w ramach BMK – PEK w 2018 r. (Dane w %, N=39)	46
Wykres 41 Forma organizacyjna działalności w zakresie edukacji kulturowej prowadzonej przez badanych uczestników warsztatów zrealizowanych w ramach BMK – PEK w 2018 r. (Dane w %, N=39)	46
Wykres 42 Miejsce edukacji kulturowej w działalności zawodowej badanych uczestników warsztatów zrealizowanych w ramach BMK – PEK w 2018 r. (Dane w %, N=39)	47
Wykres 43 Powody podejmowania działalności związanej z edukacją kulturową przez badanych uczestników warsztatów zrealizowanych w ramach BMK – PEK w 2018 r. (Dane w %, N=39)	48
Wykres 44 Rola planu i przypadku w kwestii podjęcia działalności związanej z edukacją kulturową przez badanych uczestników warsztatów zrealizowanych w ramach BMK – PEK w 2018 r. (Dane w %, N=39)	48

Wykres 45 Poziom akceptacji badanych uczestników szkoleń przeprowadzonych w ramach BMK – PEK w 2018 r. odnośnie poszczególnych stwierdzeń dotyczących działalności w zakresie edukacji kulturowej (Dane w %, N=39).....	49
Wykres 46 Zainteresowanie podejmowaną działalnością w zakresie edukacji kulturowej wśród odbiorców w ocenie uczestników warsztatów zrealizowanych w ramach BMK – PEK w 2018 r. (Dane w %, N=39).....	50
Wykres 47 Postrzeganie działalności w zakresie edukacji kulturowej przez przedstawicieli instytucji lub organizacji w ocenie uczestników warsztatów zrealizowanych w ramach BMK – PEK w 2018 r. (Dane w %, N=39).....	50
Wykres 48 Poszczególne aspekty organizacyjne, infrastrukturalne oraz finansowe związane z edukacją kulturową na terenie Podkarpacia w opinii uczestników warsztatów zrealizowanych w ramach BMK – PEK w 2018 r. (Dane w %, N=39).....	51
Wykres 49 Przewidywane trendy dotyczące poszczególnych aspektów organizacyjnych, infrastrukturalnych oraz finansowych w opinii uczestników warsztatów zrealizowanych w ramach BMK – PEK w 2018 r. (Dane w %, N=39).....	52
Wykres 50 Działalność w sferze kultury osób bliskich (dziadków, rodziców, rodzeństwa itd.) badanych uczestników warsztatów zrealizowanych w ramach BMK - PEK w 2018 r. (Dane w %, N=39).....	55
Wykres 51 Przywiązywanie wagi do edukacji kulturowej w domu rodzinnym uczestników warsztatów zrealizowanych w ramach BMK - PEK w 2018 r. (Dane w %, N=39).....	56
Wykres 52 Przejawy nacisku na edukację kulturową w domu rodzinnym uczestników warsztatów zrealizowanych w ramach BMK - PEK w 2018 r. (Dane w %, N=30*).....	56
Wykres 53 Aktualna aktywność własna w zakresie działalności kulturowej uczestników warsztatów zrealizowanych w ramach BMK - PEK w 2018 r. (Dane w %, N=30*).....	57
Wykres 54 Struktura badanej młodzieży akademickiej wg płci (Dane w %, N=52).....	72
Wykres 55 Struktura wieku badanej młodzieży akademickiej (Dane w %, N=52).....	73
Wykres 56 Miejsce zamieszkania badanej młodzieży akademickiej (Dane w %, N=52).....	74
Wykres 57 Miejsce studiowania badanej młodzieży akademickiej (Dane w %, N=52).....	74
Wykres 58 Kierunek i stopień studiów badanej młodzieży akademickiej (Dane w %, N=52).....	74
Wykres 59 Wykształcenie rodziców badanych studentów (Dane w %).....	75
Wykres 60 Znajomość pojęcia „edukacja kulturowa” wśród badanych studentów (Dane w %, N=52).....	76
Wykres 61 Wydarzenia kulturalne, w których zadeklarowali uczestnictwo badani studenci (Dane w %, N=52).....	77
Wykres 62 Posiadanie doświadczenia kontaktu z animatorem lub edukatorem kulturowym wśród badanej młodzieży studenckiej (Dane w %, N=52).....	78
Wykres 63 Animatorzy lub edukatorzy kulturowi, z którymi mieli kontakt badani studenci (Dane w %, N=31*).....	78
Wykres 64 Ocena badanych studentów dotychczasowych kontaktów z animatorem lub edukatorem kulturowym (Dane w %, N=31*).....	79
Wykres 65 Uzasadnienie oceny badanych studentów dotychczasowych kontaktów z animatorem lub edukatorem kulturowym (Dane w %, N=31*).....	79
Wykres 66 Potrzeba kontaktu z animatorem lub edukatorem wśród badanej młodzieży, która nie miała dotychczas takich doświadczeń (Dane w %, N=21*).....	80
Wykres 67 Zainteresowanie wydarzeniami kulturalnymi organizowanymi w otoczeniu badanych studentów (Dane w %, N=52).....	80
Wykres 68 Przywiązywanie wagi w domu rodzinnym badanych studentów do edukacji kulturowej (Dane w %, N=52).....	81
Wykres 69 Rodzaje aktywności kulturowej w domach rodzinnych badanych studentów (Dane w %, N=40*)... ..	81
Wykres 70 Formy aktywności kulturowej aktualnie przejawiane przez badanych studentów (Dane w %, N=52).....	82
Zestawienie 1 Miary statystyczne opisujące wiek respondentów na Podkarpaciu i w pozostałej części kraju.....	20
Zestawienie 2 Statystyki opisujące średnią wieku badanych studentów.....	73

Aneks – wzory narzędzi badawczych

- 1) Wzór ankiety badań ogólnopolskich znajduje się na stronie:
<https://bmkdialnoza.webankieta.pl/> (Dostęp: 28.09.2018)
- 2) Wzór ankiety do badań CAWI skierowanych do instytucji ze sfery kultury na Podkarpaciu znajduje się na stronie:
https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfXUYnX2BhQWL5YOZJQ9RajfwsnxRuwm5UzXiIUqMWwIJbXBQ/viewform?vc=0&c=0&w=1&usp=mail_form_link (Dostęp: 22.11.2018) – w załączniku por. odwzorowanie
- 3) Wzór ankiety badań własnych dotyczących uczestników warsztatów
- 4) Scenariusz wywiadu IDI skierowanego do realizatorów i partnerów projektów przeprowadzonych w ramach BMK
- 5) Wzór ankiety audytoryjnej skierowanej do młodzieży studenckiej
- 6) Wytyczne do sporządzenia tzw. dokumentu osobistego skierowane do młodzieży uczestniczącej w realizacji projektu

Bardzo Młoda Kultura 2018 - Podkarpacka Edukacja Kulturowa
– badania diagnostyczne

Szanowni Państwo,

uprzejmie proszę o udział w badaniach diagnostycznych prowadzonych w ramach Programu Bardzo Młoda Kultura finansowanego przez Narodowe Centrum Kultury. Operatorem regionalnym Programu na Podkarpaciu jest Centrum Kulturalne w Przemyślu. Badania są anonimowe, a uzyskane wyniki będą prezentowane wyłącznie w postaci zbiorczych zestawień statystycznych.

Ponawianie niniejszych badań ma na celu próbę uchwycenia potencjalnych zmian jakie zachodzą w czasie funkcjonowania Programu w instytucjach, organizacjach i innych podmiotach działających w sferze animacji i edukacji kulturowej.

Bardzo proszę o szczerą wypowiedź, ponieważ tylko takie mają naukową i poznawczą wartość.

W imieniu zespołu badawczego dziękuję za poświęcony czas
dr Wojciech Broszkiewicz
Explicator Research & Consulting

*Wymagane

Pyt. 1 Jakież są aktualne formy działania prowadzone przez Państwa podmiot w sferze edukacji lub animacji kulturowej? Można wybrać dowolną liczbę odpowiedzi. *

- ☐ dyskoteki
- ☐ ekspozycje
- ☐ imprezy plenerowe
- ☐ imprezy sportowe
- ☐ imprezy turystyczne, sportowo-rekreacyjne
- ☐ koncerty
- ☐ konkursy
- ☐ lekcje/zajęcia
- ☐ odczyty/wykłady/prelekcje/spotkania
- ☐ przedstawienia operowe
- ☐ przedstawienia teatralne
- ☐ seanse filmowe
- ☐ sesje i seminaria naukowe/sympozja
- ☐ warsztaty
- ☐ wypożyczanie książek
- ☐ wystawy
- ☐ występy artystów i zespołów zawodowych
- ☐ występy zespołów amatorskich
- ☐ Inne:

Pyt. 2 Które z wymienionych wyżej form działalności należą do wiodących w przypadku Państwa podmiotu? Proszę wskazać najwyżej trzy formy działalności. *

Pyt. 3 Jakież formy wsparcia byłyby przez Państwa oczekiwane, aby zwiększyć efektywność prowadzonych przez Państwa działań w sferze animacji lub edukacji kulturowej? Proszę wybrać maksymalnie trzy szczególnie oczekiwane formy wsparcia. *

- ☐ darowizny od osób fizycznych
- ☐ dotacje z budżetu państwa
- ☐ dotacje z budżetu samorządowego
- ☐ kwoty z odpisu z podatków
- ☐ pomoc materialna
- ☐ pomoc techniczna
- ☐ regrantning
- ☐ sponsoring ze strony przedsiębiorstw
- ☐ wsparcie merytoryczne
- ☐ wsparcie organizacyjne
- ☐ Inne:

Pyt. 4 Czy dotarła do Państwa informacja na temat Programu Bardzo Młoda Kultura, który jest realizowany od 2016 r., a którego regionalnym Operatorem na Podkarpaciu jest Centrum Kulturalne w Przemyślu? *

- ☐ nie, *proszę przejść do Pyt. 9*
- ☐ tak, dowiedziałem(-am) się o Programie w latach ubiegłych (tj. w 2016 r. albo 2017 r.)
- ☐ tak, dowiedziałem(-am) się o Programie w bieżącym roku (2018)

Pyt. 5 Jeśli tak, to jakimi kanałami dotarła do Państwa ta informacja? Proszę wybrać jedną odpowiedź.

- ☐ Internet
- ☐ od przełożonych
- ☐ od współpracowników
- ☐ od znajomych
- ☐ ogłoszenia na tablicach lub słupach informacyjnych
- ☐ prasa
- ☐ radio
- ☐ telewizja
- ☐ Inne:

Pyt. 6 Czy przedstawiciele Państwa podmiotu działającego w sferze edukacji lub animacji kulturowej uczestniczyli w Programie BMK?

- ☐ tak
- ☐ nie, *proszę przejść do Pyt. 8.*
- ☐ nic mi o tym nie wiadomo, *proszę przejść do Pyt. 8.*

Pyt. 7 Jeśli przedstawiciele Państwa instytucji/organizacji uczestniczyli w Programie BMK, to w jaki sposób? Można wybrać dowolną liczbę odpowiedzi.

- ☐ uczestnictwo w warsztatach
- ☐ realizacja projektów
- ☐ Inne:

Pyt. 8 Czy Pana(-i) zdaniem Program BMK odpowiada oczekiwaniom podmiotów działających w sferze animacji i edukacji kulturowej?

- ☐ zdecydowanie tak
- ☐ raczej tak
- ☐ trudno powiedzieć
- ☐ raczej nie
- ☐ zdecydowanie nie

Pyt. 9 Proszę wskazać rodzaj reprezentowanego podmiotu. *

- ☐ biblioteka
- ☐ dom kultury, ośrodek kultury
- ☐ filharmonia
- ☐ galeria sztuki
- ☐ kino
- ☐ klub, świetlica
- ☐ muzeum
- ☐ opera, operetka
- ☐ teatr dramatyczny
- ☐ teatr komediowy
- ☐ teatr lalkowy
- ☐ teatr muzyczny
- ☐ Inne:

Pyt. 10 Lokalizacja reprezentowanego podmiotu

- ☐ wieś
- ☐ miasto do 10 tys. mieszkańców
- ☐ miasto od 11 tys. do 50 tys. mieszkańców
- ☐ miasto od 51 tys. do 100 tys. mieszkańców
- ☐ miasto powyżej 100 tys. mieszkańców

Uwaga! Wypełnia ankieter

Numer kodowy ankiety

Data

Miejsce badania.....

Szanowni Państwo,

Uprzejmie proszę o udział w badaniach diagnostycznych prowadzonych w ramach Programu Bardzo Młoda Kultura finansowanego przez Narodowe Centrum Kultury. Operatorem regionalnym Programu na Podkarpaciu jest Centrum Kulturalne w Przemyślu. Badania są **anonimowe**, a uzyskane wyniki będą prezentowane wyłącznie w postaci zbiorczych zestawień statystycznych. Proszę o szczere wypowiedzi, ponieważ tylko takie mają naukową i poznawczą wartość.

W imieniu zespołu badawczego dziękuję za poświęcony czas

dr Wojciech Broszkiewicz

Instytut Socjologii Uniwersytet Rzeszowski /

Explicator Research & Consulting

Pyt. 1 Jak według Pana(-i) można zdefiniować edukację kulturową?

.....

.....

.....

.....

Pyt. 2 Od jak dawna podejmuje Pan(-i) działania związane z edukacją kulturową?

Proszę wybrać jedną odpowiedź.

- 1) poniżej 1 roku
- 2) od 1 roku do 5 lat
- 3) od 6 do 10 lat
- 4) 11 lat i więcej

Pyt. 3 Jaka jest forma prowadzonej przez Pana(-ią) działalności w zakresie edukacji kulturowej?

Można wybrać dowolną liczbę odpowiedzi.

- 1) lekcje/zajęcia/warsztaty
- 2) organizacja przeglądów/konkursów artystycznych
- 3) odczyty/wykłady/prelekcje/spotkania
- 4) organizacja przedstawień teatralnych
- 5) organizacja koncertów
- 6) organizacja wydarzeń kulturalnych, festiwali, imprez plenerowych
- 7) organizacja wystaw
- 8) inne, jakie?

Pyt. 4 Jaka jest główna forma Pana(-i) działalności związanej z edukacją kulturową?

.....

.....

.....

.....

Pyt. 5 Jaką formę organizacyjną ma Pana(-i) działalność w zakresie edukacji kulturowej?

Proszę wybrać jedną odpowiedź.

- 1) zajmuję się tym jednoosobowo, jestem niezależnym animatorem/edukatorem
- 2) jestem członkiem nieformalnej grupy
- 3) jestem członkiem organizacji pozarządowej
- 4) jestem pracownikiem instytucji kultury (dom, ośrodek, biblioteka, muzeum itp.)
- 5) pracuję w szkole/instytucji oświatowo-wychowawczej
- 6) inne, jakie?

Pyt. 6 Jakie miejsce w Pana(-i) działalności zawodowej zajmuje edukacja kulturowa?

- 1) jest to moja podstawowa aktywność zawodowa
- 2) jest to ważna, ale nie główna część mojej działalności zawodowej
- 3) jest to jedynie uzupełniający przejaw forma mojej aktywności zawodowej
- 4) inne, jakie?.....

Pyt. 7 Jakie są powody podejmowania przez Pana(-ią) działalności związanej z edukacją kulturową?

Przy każdym stwierdzeniu proszę wybrać jedną odpowiedź.

Lp.	motywy działalności	1) zdecydowanie tak	2) raczej tak	3) trudno powiedzieć	4) raczej nie	5) zdecydowanie nie
1)	docenienie przez innych	1.	2.	3.	4.	5.
2)	nawiązywanie znajomości mogących się przydać w przyszłości	1.	2.	3.	4.	5.
3)	poczucie bycia potrzebnym innym	1.	2.	3.	4.	5.
4)	poczucie misji	1.	2.	3.	4.	5.
5)	podniesienie poziomu własnych kompetencji	1.	2.	3.	4.	5.
6)	podniesienie samooceny	1.	2.	3.	4.	5.
7)	poznawanie ciekawych ludzi	1.	2.	3.	4.	5.
8)	samorealizacja	1.	2.	3.	4.	5.
9)	sposób na zagospodarowanie wolnego czasu	1.	2.	3.	4.	5.
10)	sposób na zarabianie pieniędzy	1.	2.	3.	4.	5.

- 11) inne, jakie?
-
-

Pyt. 8 W jakim stopniu podjęcie przez Pana(-ią) działań związanych z edukacją kulturową było zaplanowane, a w jakim było dziełem przypadku? Proszę udzielić odpowiedzi na poniższej skali.

to był przypadek	1	2	3	4	5	to było zaplanowane
------------------	---	---	---	---	---	---------------------

Pyt. 9 W jakim stopniu poniższe stwierdzenia opisują Pana(-i) postrzeganie swojej działalności w zakresie edukacji kulturowej? Przy każdym stwierdzeniu proszę wybrać jedną odpowiedź.

Lp.	poszczególne stwierdzenia	1) zdecydowanie tak	2) raczej tak	3) trudno powiedzieć	4) raczej nie	5) zdecydowanie nie
1)	Jest to moja pasja. Nie wyobrażam sobie życia bez tej formy działalności.	1.	2.	3.	4.	5.
2)	Ktoś to musi robić.	1.	2.	3.	4.	5.
3)	Lubię tę działalność, ale coraz częściej pokonują mnie różnego rodzaju przeciwności związane z tą formą aktywności.	1.	2.	3.	4.	5.
4)	Mam w planie w najbliższym czasie zakończenie takiej działalności.	1.	2.	3.	4.	5.

Pyt. 10 Jakie jest zainteresowanie Pana(-i) działalnością wśród odbiorców Pana(-i) działań? Proszę wybrać jedną odpowiedź.

- 1) bardzo duże
- 2) raczej duże
- 3) przeciętne
- 4) raczej małe
- 5) bardzo małe

Pyt. 11 Jak Pana(-i) działalność jest postrzegana przez przedstawicieli instytucji lub organizacji mogących udzielić wsparcia Pana(-i) przedsięwzięciom? Proszę wybrać jedną odpowiedź.

- 1) Przeważnie znajduję zrozumienie dla swojej działalności.
- 2) Moja działalność jest doceniana, ale nie przez wszystkich.
- 3) Różnie to bywa.
- 4) Są takie osoby, dla których to co robię jest ważne, ale nie jest ich wiele.
- 5) Przeważnie nie znajduję zrozumienia dla swojej działalności.

Pyt. 12 Jak ocenia Pan(-i) poszczególne aspekty związane z edukacją kulturową na terenie Podkarpacia? Przy każdym stwierdzeniu proszę wybrać jedną odpowiedź.

Lp.	poszczególne aspekty	1) bardzo źle	2) raczej źle	3) przeciętnie	4) raczej dobrze	5) bardzo dobrze	6) nie wiem
1)	finansowanie	1.	2.	3.	4.	5.	6.
2)	infrastruktura	1.	2.	3.	4.	5.	6.
3)	kwestie organizacyjne, zarządzanie	1.	2.	3.	4.	5.	6.
4)	przywiązywanie znaczenia do działań w zakresie edukacji kulturowej	1.	2.	3.	4.	5.	6.
5)	współpraca pomiędzy podmiotami działającymi w sferze edukacji kulturowej	1.	2.	3.	4.	5.	6.
6)	zaangażowanie odbiorców	1.	2.	3.	4.	5.	6.

Pyt. 13 Jakie Pana(-i) przewiduje trendy związane z edukacją kulturową na terenie Podkarpacia dotyczące poniższych aspektów z nią związanych? Przy każdym stwierdzeniu proszę wybrać jedną odpowiedź.

Lp.	poszczególne aspekty	1) zdecydowanie się pogorszy	2) raczej się pogorszy	3) pozostanie bez zmian	4) raczej się polepszy	5) zdecydowanie się polepszy	6) nie wiem
1)	finansowanie	1.	2.	3.	4.	5.	6.
2)	infrastruktura	1.	2.	3.	4.	5.	6.
3)	kwestie organizacyjne, zarządzanie	1.	2.	3.	4.	5.	6.
4)	przywiązywanie znaczenia do działań w zakresie edukacji kulturowej	1.	2.	3.	4.	5.	6.
5)	współpraca pomiędzy podmiotami działającymi w sferze edukacji kulturowej	1.	2.	3.	4.	5.	6.
6)	zaangażowanie odbiorców	1.	2.	3.	4.	5.	6.

Pyt. 14 Czy ktoś z Pana (-i) bliskich (dziadkowe, rodzice, rodzeństwo itd.) zajmują(-owali) się edukacją kulturową? Jeśli tak, to proszę podać stopień pokrewieństwa i formę działalności.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Pyt. 15 Czy w Pana(-i) domu rodzinnym przywiązywano wagę do edukacji kulturowej (tzn. rodzice dbali o rozwój Pana(-i) talentów, doceniali aktywność kulturową, inspirowali do podejmowanie tego rodzaju działań itp.)? Proszę wybrać jedną odpowiedź.

- 1) zdecydowanie tak
- 2) raczej tak
- 3) trudno powiedzieć, Proszę przejść do pytania M. 1)
- 4) raczej nie, Proszę przejść do pytania M. 1)
- 5) zdecydowanie nie Proszę przejść do pytania M. 1)

Pyt. 16 Jeśli w Pana(-i) domu rodzinnym przywiązywano wagę do edukacji kulturowej, to czy rodzic (-e) przyczynili się do pojawienia się bądź rozwinięcia Pana(-i) zainteresowań związanych z kulturą?

Przy każdym stwierdzeniu proszę wybrać jedną odpowiedź.

Lp.	poszczególne zainteresowania	1) zdecydowanie tak	2) raczej tak	3) trudno powiedzieć	4) raczej nie	5) zdecydowanie nie
1)	czytanie książek	1.	2.	3.	4.	5.
2)	działalność związana z animacją i edukacją kulturową	1.	2.	3.	4.	5.
3)	gra na instrumencie	1.	2.	3.	4.	5.
4)	oglądanie filmów	1.	2.	3.	4.	5.
5)	oglądanie spektakli teatralnych	1.	2.	3.	4.	5.
6)	słuchanie muzyki	1.	2.	3.	4.	5.
7)	śpiewanie	1.	2.	3.	4.	5.
8)	tańczenie	1.	2.	3.	4.	5.
9)	własna działalność aktorska	1.	2.	3.	4.	5.
10)	własna twórczość literacka	1.	2.	3.	4.	5.

11) inne, jakie?

Pyt. 17 Czy aktualnie zajmuje /interesuje się Pan(-i) poniższymi formami aktywności kulturowej?

Przy każdym stwierdzeniu proszę wybrać jedną odpowiedź.

Lp.	poszczególne zainteresowania	1) wcale	2) rzadko	3) od czasu do czasu	4) często	5) bardzo często
1)	czytanie książek	1.	2.	3.	4.	5.
2)	działalność związana z animacją i edukacją kulturową	1.	2.	3.	4.	5.
3)	gra na instrumencie	1.	2.	3.	4.	5.
4)	oglądanie filmów	1.	2.	3.	4.	5.
5)	oglądanie spektakli teatralnych	1.	2.	3.	4.	5.
6)	słuchanie muzyki	1.	2.	3.	4.	5.
7)	śpiewanie	1.	2.	3.	4.	5.
8)	tańczenie	1.	2.	3.	4.	5.
9)	własna działalność aktorska	1.	2.	3.	4.	5.
10)	własna twórczość literacka	1.	2.	3.	4.	5.

11) inne, jakie?

Na zakończenie proszę o udzielenie kilku informacji o sobie.

M. 1) Płeć 1) mężczyzna; 2) kobieta

M. 2) Wiek (w latach).....

M. 3) Wykształcenie

- 1) wyższe, Proszę podać ukończony kierunek(-ki)?
- 2) średnie, Proszę podać jaki profil?
- 3) zawodowe, Proszę podać jakie?
- 4) gimnazjalne
- 5) podstawowe

M. 4) Miejsce zamieszkania

- 1) wieś
- 2) miasto, Proszę podać przybliżoną liczbę mieszkańców

M. 5) Wykształcenie rodziców (Proszę wybrać odpowiednią odpowiedź dla ojca i matki)

1)	ojciec	1) podstawowe	2) gimnazjalne	3) zawodowe	4) średnie	5) wyższe licencjackie	6) wyższe magisterskie	7) inne, jakie?
2)	matka	1) podstawowe	2) gimnazjalne	3) zawodowe	4) średnie	5) wyższe licencjackie	6) wyższe magisterskie	7) inne, jakie?

PODKARPACKA
EDUKACJA
KULTUROWA

NARODOWE
CENTRUM
KULTURY

BARDZO
MŁODA KULTURA

**Scenariusz indywidualnego wywiadu pogłębionego (IDI)
realizowanego w ramach badań diagnostycznych
PEK BMK 2018**

Miejsce wywiadu (do wiadomości badacza)
Data wywiadu
Godzina rozpoczęcia
Godzina zakończenia
Respondent (do wiadomości badacza)

Preambuła

Nazywam się (...) i prowadzę, wspólnie z Centrum Kulturalnym w Przemyślu oraz z Narodowym Centrum Kultury badania na temat kontekstu funkcjonowania Programu Bardzo Młoda Kultura. W zakres podjętych zabiegów badawczych wchodzi także indywidualne wywiady pogłębione z beneficjentami i partnerami realizującymi projekty w ramach tzw. regrantingu. Uzyskane informacje będą wykorzystane do sporządzenia raportu z badań diagnostycznych i będą one zanonimizowane. Ważnym aspektem jest także komfort rozmowy, dlatego jeśli odpowiedź na jakieś pytanie będzie dla Pana (-i) niezręczna, proszę o tym powiedzieć i przejdziemy do kolejnego. Czy wyraża Pan (-i) zgodę na nagrywanie?

Pytania

Pyt. 1 Jak według Pana(-i) można zdefiniować edukację kulturową i animację kulturową? Jakie są relacje między tymi dwiema formami działalności?

Pyt. 2 Jaka Pana(-i) zdaniem jest, a jaka powinna być rola edukacji kulturowej w życiu społecznym?

Pyt. 3 Czym dla Pana(-i) jest praca w sferze edukacji kulturowej? Czy jest to bardziej zawód? Czy pasja?

Pyt. 4 Jaka była Pana(-i) droga do tej pracy związanej z edukacją kulturową? Czy inspiracje do podjęcia takiej formy aktywności zawodowej miały miejsce już w Pana(-i) domu rodzinnym? Jeśli tak, to jak się one przejawiały?

Pyt. 5 Czym Pan(-i) aktualnie się zajmuje w zakresie edukacji kulturowej? Czy jest to bardziej praca indywidualna, czy też zespołowa?

Pyt. 6 Czy praca w sferze kultury sprawia Panu(-i) satysfakcję? Czy Pan(-i) czuje się doceniany(-a) w związku ze swoją aktywnością w sferze edukacji kulturowej?

Pyt. 7 Jaki był Pana(-i) dotychczasowy największy sukces w pracy związanej z edukacją kulturową?

Pyt. 8 Co okazało się Pana(-i) największym rozczarowaniem związanym z pracą w sferze edukacji kulturowej?

Pyt. 9 Czy Pan(-i) stawia sobie jakieś mniej lub bardziej konkretne cele związane z Pana(-i) pracą w sferze edukacji kulturowej? Jeśli tak to jakie?

Pyt. 10 Jaka jest Pana(-i) opinia na temat Programu Bardzo Młoda Kultura?

Szanowni Państwo,

Uprzejmie proszę o udział w badaniach diagnostycznych prowadzonych w ramach Programu Bardzo Młoda Kultura finansowanego przez Narodowe Centrum Kultury. Operatorem regionalnym Programu na Podkarpaciu jest Centrum Kulturalne w Przemyślu. Badania są **anonimowe**, a uzyskane wyniki będą prezentowane wyłącznie w postaci zbiorczych zestawień statystycznych. Proszę o szczere wypowiedzi, ponieważ tylko takie mają naukową i poznawczą wartość.

W imieniu zespołu badawczego dziękuję za poświęcony czas

dr Wojciech Broszkiewicz

Instytut Socjologii Uniwersytet Rzeszowski /

Explicator Research & Consulting

Pyt. 1 Jak według Pana(-i) można zdefiniować edukację kulturową?

.....

.....

.....

.....

Pyt. 2 Od jak dawna podejmuje Pan(-i) działania związane z edukacją kulturową?

Proszę wybrać jedną odpowiedź.

- 5) poniżej 1 roku
- 6) od 1 roku do 5 lat
- 7) od 6 do 10 lat
- 8) 11 lat i więcej

Pyt. 3 Jaka jest forma prowadzonej przez Pana(-ią) działalności w zakresie edukacji kulturowej?

Można wybrać dowolną liczbę odpowiedzi.

- 9) lekcje/zajęcia/warsztaty
- 10) organizacja przeglądów/konkursów artystycznych
- 11) odczyty/wykłady/prelekcje/spotkania
- 12) organizacja przedstawień teatralnych
- 13) organizacja koncertów
- 14) organizacja wydarzeń kulturalnych, festiwali, imprez plenerowych
- 15) organizacja wystaw
- 16) inne, jakie?

Pyt. 4 Jaka jest główna forma Pana(-i) działalności związanej z edukacją kulturową?

.....

.....

.....

.....

Pyt. 5 Jaką formę organizacyjną ma Pana(-i) działalność w zakresie edukacji kulturowej?

Proszę wybrać jedną odpowiedź.

- 7) zajmuję się tym jednoosobowo, jestem niezależnym animatorem/edukatorem
- 8) jestem członkiem nieformalnej grupy
- 9) jestem członkiem organizacji pozarządowej
- 10) jestem pracownikiem instytucji kultury (dom, ośrodek, biblioteka, muzeum itp.)
- 11) pracuję w szkole/instytucji oświatowo-wychowawczej
- 12) inne, jakie?.....

Pyt. 6 Jakie miejsce w Pana(-i) działalności zawodowej zajmuje edukacja kulturowa?

- 4) jest to moja podstawowa aktywność zawodowa
5) jest to ważna, ale nie główna część mojej działalności zawodowej
6) jest to jedynie uzupełniający przejaw forma mojej aktywności zawodowej
4) inne, jakie?.....

Pyt. 7 Jakie są powody podejmowania przez Pana(-ią) działalności związanej z edukacją kulturową?

Przy każdym stwierdzeniu proszę wybrać jedną odpowiedź.

Lp.	motywy działalności	1) zdecydowanie tak	2) raczej tak	3) trudno powiedzieć	4) raczej nie	5) zdecydowanie nie
1)	docenienie przez innych	1.	2.	3.	4.	5.
2)	nawiązywanie znajomości mogących się przydać w przyszłości	1.	2.	3.	4.	5.
3)	poczucie bycia potrzebnym innym	1.	2.	3.	4.	5.
4)	poczucie misji	1.	2.	3.	4.	5.
5)	podniesienie poziomu własnych kompetencji	1.	2.	3.	4.	5.
6)	podniesienie samooceny	1.	2.	3.	4.	5.
7)	poznawanie ciekawych ludzi	1.	2.	3.	4.	5.
8)	samorealizacja	1.	2.	3.	4.	5.
9)	sposób na zagospodarowanie wolnego czasu	1.	2.	3.	4.	5.
10)	sposób na zarabianie pieniędzy	1.	2.	3.	4.	5.

- 11) inne, jakie?
.....
.....

Pyt. 8 W jakim stopniu podjęcie przez Pana(-ią) działań związanych z edukacją kulturową było zaplanowane, a w jakim było dziełem przypadku? Proszę udzielić odpowiedzi na poniższej skali.

to był przypadek	1	2	3	4	5	to było zaplanowane
------------------	---	---	---	---	---	---------------------

Pyt. 9 W jakim stopniu poniższe stwierdzenia opisują Pana(-i) postrzeganie swojej działalności w zakresie edukacji kulturowej? Przy każdym stwierdzeniu proszę wybrać jedną odpowiedź.

Lp.	poszczególne stwierdzenia	1) zdecydowanie tak	2) raczej tak	3) trudno powiedzieć	4) raczej nie	5) zdecydowanie nie
1)	Jest to moja pasja. Nie wyobrażam sobie życia bez tej formy działalności.	1.	2.	3.	4.	5.
2)	Ktoś to musi robić.	1.	2.	3.	4.	5.
3)	Lubię tę działalność, ale coraz częściej pokonują mnie różnego rodzaju przeciwności związane z tą formą aktywności.	1.	2.	3.	4.	5.
4)	Mam w planie w najbliższym czasie zakończenie takiej działalności.	1.	2.	3.	4.	5.

Pyt. 10 Jakie jest zainteresowanie Pana(-i) działalnością wśród odbiorców Pana(-i) działań? Proszę wybrać jedną odpowiedź.

- 1) bardzo duże
2) raczej duże
3) przeciętne
4) raczej małe
5) bardzo małe

Pyt. 11 Jak Pana(-i) działalność jest postrzegana przez przedstawicieli instytucji lub organizacji mogących udzielić wsparcia Pana(-i) przedsięwzięciom? Proszę wybrać jedną odpowiedź.

- 1) Przeważnie znajdują zrozumienie dla swojej działalności.
- 2) Moja działalność jest doceniana, ale nie przez wszystkich.
- 3) Różnie to bywa.
- 4) Są takie osoby, dla których to co robię jest ważne, ale nie jest ich wiele.
- 5) Przeważnie nie znajdują zrozumienia dla swojej działalności.

Pyt. 12 Jak ocenia Pan(-i) poszczególne aspekty związane z edukacją kulturową na terenie Podkarpacia? Przy każdym stwierdzeniu proszę wybrać jedną odpowiedź.

Lp.	poszczególne aspekty	1) bardzo źle	2) raczej źle	3) przeciętnie	4) raczej dobrze	5) bardzo dobrze	6) nie wiem
1)	finansowanie	1.	2.	3.	4.	5.	6.
2)	infrastruktura	1.	2.	3.	4.	5.	6.
3)	kwestie organizacyjne, zarządzanie	1.	2.	3.	4.	5.	6.
4)	przywiązywanie znaczenia do działań w zakresie edukacji kulturowej	1.	2.	3.	4.	5.	6.
5)	współpraca pomiędzy podmiotami działającymi w sferze edukacji kulturowej	1.	2.	3.	4.	5.	6.
6)	zaangażowanie odbiorców	1.	2.	3.	4.	5.	6.

Pyt. 13 Jakie Pana(-i) przewiduje trendy związane z edukacją kulturową na terenie Podkarpacia dotyczące poniższych aspektów z nią związanych? Przy każdym stwierdzeniu proszę wybrać jedną odpowiedź.

Lp.	poszczególne aspekty	1) zdecydowanie się pogorszy	2) raczej się pogorszy	3) pozostanie bez zmian	4) raczej się polepszy	5) zdecydowanie się polepszy	6) nie wiem
1)	finansowanie	1.	2.	3.	4.	5.	6.
2)	infrastruktura	1.	2.	3.	4.	5.	6.
3)	kwestie organizacyjne, zarządzanie	1.	2.	3.	4.	5.	6.
4)	przywiązywanie znaczenia do działań w zakresie edukacji kulturowej	1.	2.	3.	4.	5.	6.
5)	współpraca pomiędzy podmiotami działającymi w sferze edukacji kulturowej	1.	2.	3.	4.	5.	6.
6)	zaangażowanie odbiorców	1.	2.	3.	4.	5.	6.

Pyt. 14 Czy ktoś z Pana (-i) bliskich (dziadkowe, rodzice, rodzeństwo itd.) zajmują(-owali) się edukacją kulturową? Jeśli tak, to proszę podać stopień pokrewieństwa i formę działalności.

.....

.....

.....

.....

.....

Pyt. 15 Czy w Pana(-i) domu rodzinnym przywiązywano wagę do edukacji kulturowej (tzn. rodzice dbali o rozwój Pana(-i) talentów, doceniali aktywność kulturową, inspirowali do podejmowanie tego rodzaju działań itp.)? Proszę wybrać jedną odpowiedź.

- 1) zdecydowanie tak
- 2) raczej tak
- 3) trudno powiedzieć, Proszę przejść do pytania M. 1)
- 4) raczej nie, Proszę przejść do pytania M. 1)
- 5) zdecydowanie nie Proszę przejść do pytania M. 1)

Pyt. 16 Jeśli w Pana(-i) domu rodzinnym przywiązywano wagę do edukacji kulturowej, to czy rodzic (-e) przyczynili się do pojawienia się bądź rozwinięcia Pana(-i) zainteresowań związanych z kulturą?
Przy każdym stwierdzeniu proszę wybrać jedną odpowiedź.

Lp.	poszczególne zainteresowania	1) zdecydowanie tak	2) raczej tak	3) trudno powiedzieć	4) raczej nie	5) zdecydowanie nie
1)	czytanie książek	1.	2.	3.	4.	5.
2)	działalność związana z animacją i edukacją kulturową	1.	2.	3.	4.	5.
3)	gra na instrumencie	1.	2.	3.	4.	5.
4)	oglądanie filmów	1.	2.	3.	4.	5.
5)	oglądanie spektakli teatralnych	1.	2.	3.	4.	5.
6)	słuchanie muzyki	1.	2.	3.	4.	5.
7)	śpiewanie	1.	2.	3.	4.	5.
8)	tańczenie	1.	2.	3.	4.	5.
9)	własna działalność aktorska	1.	2.	3.	4.	5.
10)	własna twórczość literacka	1.	2.	3.	4.	5.

11) inne, jakie?

Pyt. 17 Czy aktualnie zajmuje /interesuje się Pan(-i) poniższymi formami aktywności kulturowej?
Przy każdym stwierdzeniu proszę wybrać jedną odpowiedź.

Lp.	poszczególne zainteresowania	1) wcale	2) rzadko	3) od czasu do czasu	4) często	5) bardzo często
1)	czytanie książek	1.	2.	3.	4.	5.
2)	działalność związana z animacją i edukacją kulturową	1.	2.	3.	4.	5.
3)	gra na instrumencie	1.	2.	3.	4.	5.
4)	oglądanie filmów	1.	2.	3.	4.	5.
5)	oglądanie spektakli teatralnych	1.	2.	3.	4.	5.
6)	słuchanie muzyki	1.	2.	3.	4.	5.
7)	śpiewanie	1.	2.	3.	4.	5.
8)	tańczenie	1.	2.	3.	4.	5.
9)	własna działalność aktorska	1.	2.	3.	4.	5.
10)	własna twórczość literacka	1.	2.	3.	4.	5.

11) inne, jakie?

Na zakończenie proszę o udzielenie kilku informacji o sobie.

M. 1) Płeć 1) mężczyzna; 2) kobieta

M. 2) Wiek (w latach).....

M. 3) Wykształcenie

- 1) wyższe, Proszę podać ukończony kierunek(-ki)?
 2) średnie, Proszę podać jaki profil?
 3) zawodowe, Proszę podać jakie?
 4) gimnazjalne
 5) podstawowe

M. 4) Miejsce zamieszkania

- 1) wieś
 2) miasto, Proszę podać przybliżoną liczbę mieszkańców

M. 5) Wykształcenie rodziców (Proszę wybrać odpowiednią odpowiedź dla ojca i matki)

1)	ojciec	1) podstawowe	2) gimnazjalne	3) zawodowe	4) średnie	5) wyższe licencjackie	6) wyższe magisterskie	7) inne, jakie?
2)	matka	1) podstawowe	2) gimnazjalne	3) zawodowe	4) średnie	5) wyższe licencjackie	6) wyższe magisterskie	7) inne, jakie?

Uwaga! Wypełnia ankieter

Numer kodowy ankiety

Data

Uczelnia

Kierunek studiów

Drogi Studencie, Droga Studentko,

Uprzejmie proszę o udział w badaniach diagnostycznych prowadzonych w ramach Programu Bardzo Młoda Kultura finansowanego przez Narodowe Centrum Kultury. Operatorem regionalnym Programu na Podkarpaciu jest Centrum Kulturalne w Przemyślu. Badania są **anonimowe** a uzyskane wyniki będą prezentowane wyłącznie w postaci zbiorczych zestawień statystycznych. Proszę o szczere wypowiedzi, ponieważ tylko takie mają naukową i poznawczą wartość.

W imieniu zespołu badawczego dziękuję za poświęcony czas
dr Wojciech Broszkiewicz
Instytut Socjologii UR /
Explicator Research & Consulting

Pyt. 1 Czy spotkałeś(-aś) się dotychczas z pojęciem „edukacja kulturowa”?

1) tak

2) nie, jeśli nie, to proszę przejść do Pyt. 3

Pyt. 2 Jeśli spotkałeś(-aś) się już z pojęciem „edukacja kulturowa”, to jak było ono definiowane?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Pyt. 3 Czy byłeś(-aś) kiedyś uczestnikiem (odbiorcą, widzem itp.) wymienionych niżej wydarzeń?

Przy każdym stwierdzeniu proszę wybrać jedną odpowiedź.

Lp.	motywy działalności	1) nigdy	2) jeden raz	3) kilka razy	4) kilkanaście razy lub więcej
1)	imprezy plenerowe	1.	2.	3.	4.
2)	koncerty muzyki klasycznej	1.	2.	3.	4.
3)	koncerty zespołów rozrywkowych	1.	2.	3.	4.
4)	lekcje, odczyty, wykłady, prelekcje, spotkania dotyczące zagadnień związanych z kulturą	1.	2.	3.	4.
5)	przedstawienia teatralne	1.	2.	3.	4.
6)	wystawy	1.	2.	3.	4.
7)	zajęcia praktyczne/warsztaty dotyczące zagadnień ze sfery kultury	1.	2.	3.	4.

8) inne, jakie?

.....

Pyt. 4 Czy miałeś(-aś) dotychczas bezpośredni kontakt z działaniami osoby zajmującej się animacją lub edukacją kulturową (animatora kultury, pracownika instytucji kulturalnych, nauczycieli zajmujących się przedsięwzięciami należącymi do sfery kultury itp.)?

1) tak

2) nie, jeśli nie, to proszę przejść do Pyt. 8

Pyt. 5 Jeśli miałeś(-aś) jakiś kontakt z osobą zajmującą się animacją lub edukacją kulturową, to jaki był jej status zawodowy? Można wybrać więcej niż 1 odpowiedź.

- 13) osoba zajmująca się tym jednoosobowo
- 14) członek nieformalnej grupy
- 15) pracownik organizacji pozarządowej
- 16) pracownik instytucji zajmującej się edukacją kulturową (np. domy i ośrodki kultury, muzea itp.)
- 17) pracownik placówki oświatowej (np. szkoły, uczelni)
- 18) inne, jakie?.....

Pyt. 6 Jak oceniasz swoje doświadczenie związane z działalnością osoby lub osób zajmujących się edukacją kulturową?

- 7) zdecydowanie dobrze
- 8) raczej dobrze
- 9) trudno powiedzieć
- 10) raczej źle
- 11) zdecydowanie źle

Pyt. 7 Co zadecydowało o Twojej ocenie swojego doświadczenia z osobą lub osobami zajmującymi się edukacją kulturową? Przy każdym stwierdzeniu proszę wybrać jedną odpowiedź.

Lp.	kryteria oceny	1) zdecydowanie tak	2) raczej tak	3) trudno powiedzieć	4) raczej nie	5) zdecydowanie nie
1)	tematyka spotkania / wydarzenia kulturalnego	1.	2.	3.	4.	5.
2)	umiejętność nawiązywania kontaktu z odbiorcami	1.	2.	3.	4.	5.
3)	poziom wiedzy i kompetencji	1.	2.	3.	4.	5.
4)	poziom zaangażowania	1.	2.	3.	4.	5.

- 5) inne, jakie?

Proszę przejść do Pyt. 9

Pyt. 8 Jeśli nie miałeś(-aś) dotychczas bezpośredniego kontaktu z działaniami osoby zajmującej się animacją lub edukacją kulturową (animatora kultury, pracownika instytucji kulturalnych, nauczycieli zajmujących się przedsięwzięciami należącymi do sfery kultury itp.), to czy odczuwasz taką potrzebę?

- 1) zdecydowanie tak
- 2) raczej tak
- 3) trudno powiedzieć
- 4) raczej nie
- 5) zdecydowanie nie

Pyt. 9 Czy interesujesz się wydarzeniami kulturalnymi, które są organizowane w Twoim otoczeniu?

- 1) zdecydowanie tak
- 2) raczej tak
- 3) trudno powiedzieć
- 4) raczej nie
- 5) zdecydowanie nie

Pyt. 10 Uzasadnij swoją powyższą wypowiedź.

.....

.....

.....

.....

Pyt. 11 Czy w Twoim domu rodzinnym przywiązywało się wagę do edukacji kulturowej (tzn. czy rodzice dbali o rozwój Twoich talentów, doceniali aktywność kulturową, inspirowali do podejmowania tego rodzaju działań itp.)? *Proszę wybrać jedną odpowiedź.*

- 1) zdecydowanie tak
- 2) raczej tak
- 3) trudno powiedzieć
- 4) raczej nie, *proszę przejść do Pyt. 13*
- 5) zdecydowanie nie, *proszę przejść do Pyt. 13*

Pyt. 12 Jeśli w Twoim domu rodzinnym przywiązuje się wagę do edukacji kulturowej, to czy rodzic (-e) przyczynili się do pojawienia się bądź rozwinięcia Twoich zainteresowań związanych z kulturą? *Przy każdym stwierdzeniu proszę wybrać jedną odpowiedź.*

Lp.	poszczególne zainteresowania	1) zdecydowanie tak	2) raczej tak	3) trudno powiedzieć	4) raczej nie	5) zdecydowanie nie
1)	czytanie książek	1.	2.	3.	4.	5.
2)	działalność związana z animacją i edukacją kulturową	1.	2.	3.	4.	5.
3)	gra na instrumencie	1.	2.	3.	4.	5.
4)	oglądanie filmów	1.	2.	3.	4.	5.
5)	oglądanie spektakli teatralnych	1.	2.	3.	4.	5.
6)	słuchanie muzyki	1.	2.	3.	4.	5.
7)	śpiew	1.	2.	3.	4.	5.
8)	taniec	1.	2.	3.	4.	5.
9)	własna działalność aktorska	1.	2.	3.	4.	5.
10)	własna twórczość literacka	1.	2.	3.	4.	5.

11) inne, jakie?

Pyt. 13 Czy aktualnie zajmujesz / interesujesz się poniższymi formami aktywności kulturowej? *Przy każdym stwierdzeniu proszę wybrać jedną odpowiedź.*

Lp.	poszczególne zainteresowania	1) wcale	2) rzadko	3) od czasu do czasu	4) często	5) bardzo często
1)	czytanie książek	1.	2.	3.	4.	5.
2)	działalność związana z animacją i edukacją kulturową	1.	2.	3.	4.	5.
3)	gra na instrumencie	1.	2.	3.	4.	5.
4)	oglądanie filmów	1.	2.	3.	4.	5.
5)	oglądanie spektakli teatralnych	1.	2.	3.	4.	5.
6)	słuchanie muzyki	1.	2.	3.	4.	5.
7)	śpiew	1.	2.	3.	4.	5.
8)	taniec	1.	2.	3.	4.	5.
9)	własna działalność aktorska	1.	2.	3.	4.	5.
10)	własna twórczość literacka	1.	2.	3.	4.	5.

11) inne, jakie?

Pyt. 14 Czy ktoś z Twoich bliskich (dziadkowie, rodzice, rodzeństwo itd.) zajmują (-owali) się animacją lub edukacją kulturową, tj. pracą (niekoniecznie zarobkową) z młodzieżą lub osobami dorosłymi, która to aktywność była związana ze sferą kultury? *Jeśli tak, to proszę podać stopień pokrewieństwa i formę działalności. Jeśli nie, to proszę przejść do Pyt. 15.*

.....

.....

.....

.....

.....

Pyt. 15 Czy Ty sam(-a) zajmujesz się lub zajmowałeś(-aś) działaniami związanymi z animacją kulturową, tj. pracą (niekoniecznie zarobkową) z młodzieżą lub osobami dorosłymi, która jest związana z szeroko rozumianą sferą kultury? *Jeśli tak, to jakie to były działania? Jeśli nie, to proszę przejść do pytania M.1).*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Na zakończenie proszę o udzielenie kilku informacji o sobie.

M. 1) Płeć

- 1) męczyzna
- 2) kobieta

M. 2) Wiek (w latach).....

M. 3) Miejsce stałego zamieszkania

- 1) wieś
- 2) miasto, *proszę podać przybliżoną liczbę mieszkańców*

M. 4) Wykształcenie ojca

- 1) podstawowe
- 2) zawodowe
- 3) średnie
- 4) wyższe licencjackie
- 5) wyższe magisterskie
- 6) inne, *jakie?*

M. 5) Wykształcenie matki

- 1) podstawowe
- 2) zawodowe
- 3) średnie
- 4) wyższe licencjackie
- 5) wyższe magisterskie
- 6) inne, *jakie?*

Czy masz jakieś uwagi odnośnie tej ankiety?

.....

.....

.....

.....

.....

Zagadnienia do sporządzenia tzw. „dokumentu osobistego”

Preambuła

Uprzejmie proszę o udział w badaniach diagnostycznych prowadzonych w ramach Programu Bardzo Młoda Kultura finansowanego przez Narodowe Centrum Kultury. Operatorem regionalnym Programu na Podkarpaciu jest Centrum Kulturalne w Przemyślu. Uzyskane wypowiedzi zostaną zanonimizowane i będą wykorzystane do sporządzenia raportu z badań diagnostycznych. Proszę o szczere wypowiedzi, ponieważ tylko takie mają naukową i poznawczą wartość.

W imieniu zespołu badawczego dziękuję za poświęcony czas
dr Wojciech Broszkiewicz
Instytut Socjologii UR /
Explicator Research & Consulting
e-mail: w.broszkiewicz@explicator.pl

Pyt. 1 Jak według Ciebie można zdefiniować pojęcie „edukacja kulturowa”?

Pyt. 2 W jakich wydarzeniach związanych z animacją lub edukacją kulturową miałeś(-aś) dotychczas okazję brać udział (np. imprezy plenerowe, koncerty muzyki klasycznej lub zespołów rozrywkowych, lekcje odczyty wykłady, prelekcje, spotkania dotyczące zagadnień związanych z kulturą, przedstawienia teatralne, wystawy, zajęcia praktyczne, warsztaty dotyczące zagadnień ze sfery kultury itp.)? Jeśli tak, to często? W których z nich był to udział bierny (odbiorca), a w których czynny (uczestnik, twórca itp.)?

Pyt. 3 Czy miałeś(-aś) dotychczas kontakt z osobą lub jakimiś osobami zajmującymi się animacją lub edukacją kulturową? Jeśli tak, to jaki był status tej osoby lub osób (ktoś zajmujący się tym jednoosobowo; członek nieformalnej grupy; pracownik organizacji pozarządowej; pracownik instytucji zajmującej się edukacją kulturową, tj. domy i ośrodki kultury, muzea itp.; pracownik placówki oświatowej, tj. szkoły, uczelni; inne – jakie)?

Pyt. 4 Jeśli miałeś(-aś) już kontakt z osobą lub osobami zajmującymi się to jak oceniasz to doświadczenie z działalnością osoby lub osób zajmujących się edukacją kulturową? Co jest podstawą takiej oceny (tematyka spotkania lub wydarzenia kulturalnego umiejętność nawiązywania kontaktu z odbiorcami; poziom wiedzy i kompetencji; poziom zaangażowania; inne – jakie)? Jeśli nie miałeś(-aś) takiego kontaktu, to czy odczuwasz potrzebę takiego spotkania?

Pyt. 5 Czy interesujesz się wydarzeniami kulturalnymi jakie są organizowane w Twoim otoczeniu? Uzasadnij proszę swoją powyższą wypowiedź.

Pyt. 6 Czy w Twoim domu rodzinnym przywiązuje się wagę do edukacji kulturowej (tzn. czy rodzice dbają o rozwój Twoich talentów, doceniają aktywność kulturową, inspirują do podejmowania tego rodzaju działań itp.)? Jeśli tak, to czy wsparcie to dotyczy takich zagadnień jak: czytanie książek; działalność związana z animacją i edukacją kulturową; gra na instrumencie; oglądanie filmów; oglądanie spektakli teatralnych; słuchanie muzyki; śpiewanie; tańczenie; własna działalność aktorska; własna twórczość literacka; inne – jakie)? Jeśli nie, to czy odczuwasz potrzebę takiego wsparcia?

Pyt. 7 Jakie są Twoje aktualne zainteresowania związane z szeroko rozumianą sferą kultury?

Pyt. 8 Czy ktoś z Twoich bliskich (dziadkowe, rodzice, rodzeństwo itd.) zajmują (-owali) się edukacją kulturową? Jeśli tak, to proszę podać stopień pokrewieństwa i formę działalności.

Na zakończenie proszę o udzielenie kilku informacji o sobie.

M. 1) Płeć 1) chłopak; 2) dziewczyna

M. 2) Wiek (w latach)

M. 3) Miejsce stałego zamieszkania 1) wieś; 2) miasto, Proszę podać przybliżoną liczbę mieszkańców

M. 4) Wykształcenie

M. 5) Wykształcenie rodziców 1) ojciec; 2) matka